Author:
Reiman, J.D.

Title:
Het dubbel-boekhouden ten dienste van examens..

Place:
Amsterdam

Date:
1892

94-82106-9
MASTER NEGATIVE #

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DIVISION

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

ORIGINAL MATERIAL AS FILMED - EXISTING BIBLIOGRAPHIC RECORD

BUSINESS
422
R271 Reiman, J D
Montgomery Het dubbel-boekhouden ten dienste van examens en praktijk; oefeningen voor meergevorderden in het vervaardigen van journaalposten, balans en winst & verlies; benevens eene toelichting op het ontstaan en gebruik der meest voorkomende grootboek-rekeningen bij naamlooze vennootschappen en andere administratiën, door J. D. Reiman ... 2. herziene druk. Amsterdam, Looy, 1892.
144 p. 20½ cm.

RESTRICTIONS ON USE:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm REDUCTION RATIO: 12x IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 6-1-94 INITIALS: KLB

TRACKING # : MSH 01184

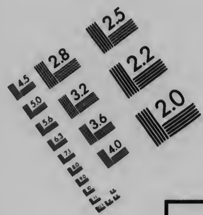
FILMED BY PRESERVATION RESOURCES, BETHLEHEM, PA.

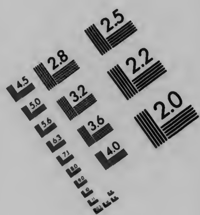
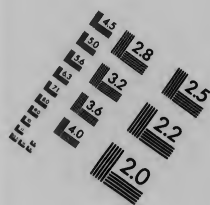
2.5 mm abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

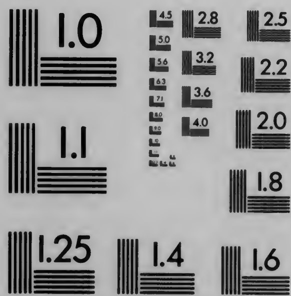
PM-MGP 13"x18"
METRIC GENERAL PURPOSE TARGET
PHOTOGRAPHIC

150 mm

100 mm

1.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

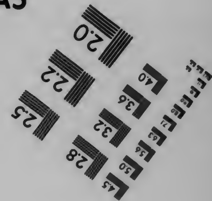
1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

2.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

A5

A4

PRECISION℠ RESOLUTION TARGETS

Century

1303 Geneva Avenue
St. Paul, MN 55119

4.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

3.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

J. D. REIMAN.

HET
DUBBEL-
BOEKHOUDEN
TEN DIENSTE VAN
EXAMENS EN PRAKTIJK.

TWEEDE, HERZIENE DRUK.

AMSTERDAM,
S. L. VAN LOOY | H. GERLINGS.

HET

DUBBEL-BOEKHOUDEN

TEN DIENSTE VAN

EXAMENS EN PRAKTIJK.

Oefeningen voor meergevorderden in het vervaardigen van Journaalposten, Balans en Winst & Verlies; benevens eene toelichting op het ontstaan en gebruik der meest voorkomende Grootboek-Rekeningen bij Naamlooze Vennootschappen en andere Administratiën,

DOOR

J. D. REIMAN,
Boekhouder en Privaat-docent in het Boekhouden en de Arbitrage te Amsterdam.

TWEEDE, HERZIENE DRUK.

AMSTERDAM,
S. L. VAN LOOY | H. GERLINGS.
1892.

Gedrukt bij G. J. Thieme, te Arnhem.

VOORREDE BIJ DEN EERSTEN DRUK.

Het hoofddoel, met de samenstelling van dit werkje beoogd, is, den candidaten, die zich aan een examen in boekhouden wenschen te onderwerpen, in een kort bestek gelegenheid te geven, zich te oefenen in het vervaardigen van meer ingewikkelde journaalposten, en tevens om het geleerde van het handelsrekenen bij het uitwerken der posten in toepassing te brengen.

Ik vertrouw daarom, dat dit boekje niet alleen zal kunnen dienen als voorbereiding voor de examens, maar ook nuttige diensten zal kunnen bewijzen aan hen, die zich als geoefend boekhouder voor de practijk wenschen te bekwamen.

Ook een korte beschrijving van de meest voorkomende rekeningen, zoowel in koopmanszaken als Naamlooze Vennootschappen, benevens de beschouwing over de verschillende wijzen van renteberekening in Rekening-Courant, zal, hoop ik, de waarde van dit werkje verhoogen.

Gevraagde inlichtingen omtrent den inhoud worden gaarne verstrekt, terwijl ik mij aanbeveel voor aan- of opmerkingen op dezen mijn arbeid.

J. D. REIMAN.

VOORREDE BIJ DEN TWEEDEN DRUK.

Het is mij bij 't verschijnen van den herdruk van dit werkje een aangename plicht, in de eerste plaats dank te betuigen aan mijne vakgenooten e. a., zoowel voor hunne gunstige beoordeeling er van, als voor de van sommigen hunner ontvangen wenken en opmerkingen, waarvan ik mij veroorloofde, met erkentelijkheid gebruik te maken.

Overigens is de strekking en richting dezelfde gebleven, doch de inhoud is niet onbelangrijk vermeerderd, hoofdzakelijk op 't gebied der administratie van Naamlooze Vennootschappen, die in aantal, en daarmede in beteekenis, tegenwoordig zoo toenemende zijn. Naar ik mij vlei, zal hierdoor ook de boekhouder aan dergelijke instellingen met vrucht dit werkje kunnen raadplegen bij de inrichting, het bijhouden, en 't afsluiten der boeken.

Gemakshalve, óók in 't belang van hen die 't boekje willen gebruiken bij eigen oefening, werden in 't voorafgaand theoretisch gedeelte de hoofden van rekeningen alphabetisch geordend, en van een doorloopend volgnommer voorzien. In 't practisch gedeelte wordt bij elken post naar die nommers verwezen.

Door een en ander zal, naar ik vertrouw, het werkje aan bruikbaarheid hebben gewonnen. Bij vernieuwing beveel ik 't mijnen collega's en belanghebbenden aan.

AMSTERDAM, 1892. J. D. REIMAN.

TOELICHTING

op het ontstaan en gebruik der meest voorkomende grootboekrekeningen bij **NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN** en andere administratiën.

1. **Aandeelenkapitaal.** — **Bankkapitaal.** — **Aandeelen. Aandeelhouders.** — Deze rekeningen worden gecrediteerd voor het volle, nominale bedrag van het kapitaal, zooals dit bij de Statuten is vastgesteld. Worden de aandeelen boven of beneden pari geplaatst, dan wordt dit verschil tusschen de contante en nominale waarde (voordeelig verschil = **agio,** nadeelig verschil = **disagio**), geboekt op een afzonderlijk hoofd van rekening: **Koersrekening-Aandeelen.** — Bij agio wordt deze credit en bij disagio debet, om later het bedrag in eens of gaandeweg naar de winst- en verliesrekening over te dragen. Natuurlijk kan men de rekening ook dadelijk noemen: **Agio op aandeelen** of **Disagio op aandeelen,** welke eerstgenoemde credit wordt voor het verschil en de laatstgenoemde debet. Ook kunnen beide rekeningen tegelijk in de boeken voorkomen. [1]) Bij Koninklijk besluit wordt de grootte van het kapitaal goedgekeurd, om welke reden het bedrag dadelijk bij de oprichting der vennootschap in de boeken moet voorkomen, onverschillig of het geheel of gedeeltelijk is geplaatst.

[1]) Ten onzent is het bij de Wet verboden om aandeelen beneden pari te plaatsen. Dat er allerlei loopjes kunnen gevonden worden om de wet te ontduiken, zal niet behoeven te worden gezegd. Uitgifte tot een koers, hooger dan 100 pCt., komt intusschen herhaaldelijk voor.

Bij vergrooting van het aandeelen-kapitaal wordt de rekening opnieuw gecrediteerd; omgekeerd wordt zij gedebiteerd bij aflossing van aandeelen of afschrijving op het aandeelenkapitaal, o. a. bij geleden verliezen, wanneer er geen reservefonds bestaat, en in de vergadering van aandeelhouders besloten is het geleden verlies niet over te dragen op de winst- en verliesrekening van het volgende jaar, en ten slotte bij liquidatie der vennootschap. Waar het aandeelen-kapitaal steeds gecrediteerd moet worden voor het bij de statuten vastgesteld bedrag, zullen we daartegenover verschillende rekeningen krijgen, die voor een gelijk bedrag gedebiteerd moeten worden. De meest voorkomende rekeningen zullen zijn de **Kassarekening** voor gelijk bedrag als het aandeelen-kapitaal, wanneer de aandeelen direct allen à pari geplaatst zijn en het bedrag ontvangen is.

De Kassa-rekening en **Aandeelhouders nog te storten,** ook wel genoemd **„Te fourneeren op aandeelen"**, indien de aandeelen allen à pari zijn geplaatst, doch er slechts eene gedeeltelijke storting in geld heeft plaats gehad. Dan wordt voor het ontvangen bedrag de Kassa gedebiteerd en het nog te fourneeren bedrag in het debet der tweede genoemde rekening gebracht. Wanneer er dan later verdere stortingen op de aandeelen geschieden, heeft men te boeken **„Kassa** aan **Aandeelhouders nog te storten."**

Wordt het aandeelenkapitaal seriesgewijze uitgegeven, al of niet met geleidelijke storting op de geplaatste aandeelen, dan zullen we ook nog te debiteeren hebben **„ongeplaatste aandeelen".** Een voorbeeld hieromtrent mag zeker niet overbodig geacht worden.

De naamlooze Vennootschap . . . . . heeft een aandeelenkapitaal groot f 2.000.000, verdeeld in vijf serien, elke groot f 400.000. Zij begint met éène serie à pari te plaatsen, met directe storting van 25 °/₀. Zij heeft nu te boeken:

Kassa–rekening	f	100.000.—
Aandeelhouders nog te storten	„	300.000.—
Ongeplaatste aandeelen . .	„	1.600.000.—
	f	2.000.000.—
Aan Aandeelen Kapitaal	f	2.000.000.—

Bij het plaatsen van verdere seriën heeft men de ongeplaatste aandeelen te crediteeren en een of meer der bovengenoemde rekeningen te debiteeren.

Gemaakte bedrijfswinsten worden nimmer geboekt op het aandeelenkapitaal, tenzij er besloten mocht worden de winst geheel of gedeeltelijk te doen strekken tot vergrooting van het aandeelenkapitaal; anders wordt steeds afgeboekt op andere rekeningen, zooals „Dividend", „Reservefonds" enz., doch hierover wordt een en ander gezegd bij die rekeningen zelf.

2. **Administratiekosten-rekening,** vormt een onderdeel van de onkostenrekening, en wordt gedebiteerd voor alle kosten van het administratief beheer der zaak, en gecrediteerd bij het overbrengen dier uitgaven naar het debet der winst- en verliesrekening.

3. **Administratie-rekening over gebouwen** wordt gebruikt om daarop de ontvangsten en uitgaven te boeken, ontstaan door onderhoudskosten der vaste goederen, vaste lasten, en daartegenover ontvangen huurpenningen. Debet voor alle uitgaven en credit voor de ontvangsten. Het meerdere debet is een verlies, het meerdere credit een winst, welk saldo naar de winst- en verlies-rekening wordt overgebracht.

4. **Advertentiekosten** wordt debet voor betaalde of nog te betalen kosten van reclame, om later als verlies te worden afgeboekt.

5. **Amortisatie-rekening** wordt credit voor het door uitloting aangewezen bedrag voor aflossing van aandeelen, en eveneens wanneer besloten wordt een zeker bedrag op ieder

der aandeelen terug te betalen. Het aandeelenkapitaal zal voor die bedragen worden gedebiteerd, en heeft de afbetaling van die uitgelootte aandeelen plaats, dan boekt men **Amortisatie-rekening** aan **Kassa**.

Het spreekt vanzelf, dat een vennootschap voor die afbetalingen soms den kassier gebruikt, en dat in zoodanig geval de kassier in plaats van de kassarekening als crediteur optreedt. Worden de aandeelen nog met een premie boven het nominaal bedrag afgelost, dan zullen we nevens het aandeelenkapitaal ook nog de winst en verlies-rekening te debiteeren hebben voor het boven de nominale waarde uit te keeren bedrag.

6. **Arbeidsloonen** wordt debet voor de reeds betaalde en verschuldigde arbeidsloonen, en vóór het sluiten der boeken wordt het eindcijfer op de fabrieksrekening overgebracht.

7. **Assurantierekening (eigen risico)** is een hoofd, dat alléén voorkomt in de boeken van verzekeringmaatschappijen, en bedoelt iets geheel anders, dan het hierachter als No. 8 behandelde. De rekening wordt credit voor de ons komende premiën, en kan gedebiteerd worden voor de uitbetaalde schaden, ofschoon dit laatste meesttijds in het debet van de schaderekening wordt geboekt. Wordt aldus gehandeld, dan verdient de benaming „Premiënrekening" (eigen risico) de voorkeur boven de hier aangegevene. Bij het afsluiten der boeken dient men er op te letten, dat alhoewel de premiën steeds vooruit worden betaald, gewoonlijk een deel er van nog niet ten volle verdiend is. Dit deel noemt men de premiën over nog loopende risico's en moet als een schuld op de balans worden gebracht. Zoodoende wordt bij de afsluiting der boeken een juist overzicht verkregen van de afgeloopen risico's, en daarmede van de werkelijk verdiende premiën. In het nieuwe jaar wordt de rekening dan vanzelf heropend met een even grooten creditpost, *per Balans*.

8. **Assurantie-reserverekening** (zie de opmerking aan 't

begin van No. 7) doet dienst als de zaak geheel of gedeeltelijk zelve de risico wenscht te loopen over haar bezittingen, die zij anders bij assuradeuren had laten verzekeren. De rekening van het verzekerde voorwerp wordt voor de anders verschuldigde assurantiepremie gedebiteerd, en de reserve-assurantie gecrediteerd.

Komt er schade aan het verzekerde voorwerp, dan wordt die op de reserve-assurantie afgeboekt. Het credit saldo van deze rekening komt als een schuld op de balans, evenals de gewone reserve, en wordt niet onder de winsten opgenomen, tenzij de bijzondere hoogte van het cijfer zou toelaten om een deel van het gereserveerde aan de aandeelhouders uit te betalen, wordende in dit geval het uit te keeren bedrag op de Winst- en Verliesrekening gebracht. Omgekeerd wordt het eventueel nadeelig saldo der rekening van eenig jaar onmiddellijk in zijn geheel afgeboekt, 't zij op de van vroegere jaren uit dien hoofde gereserveerde som, of op de Winst- en Verliesrekening.

9. **Balans.** De balans is een staat of tabel, die aanwijst welke bezittingen en schulden op een gegeven oogenblik in de zaak aanwezig zijn.

Tusschen de balans en den ingaanden post bij het openen eener zaak is dus weinig verschil, en daarom wordt die openende post wel eens ingaande balans genoemd.

Het maken eener balans is het denkbeeldig liquideeren eener zaak; zij neemt tijdelijk alle zaken over, en bevat aan de debetzijde de bezittingen (evenals zulks op alle stoffelijke rekeningen het geval is) en aan de creditzijde de schulden. Het verschil tusschen de telling der debet- en die der creditzijde van de balans zal het juiste winst- of verliescijfer aantoonen.

Hieruit volgt, dat éérst de balans moet worden opgemaakt, daarna de Winst- en Verliesrekening.

In een handelszaak wordt de winst of het verlies op de rekening van den koopman, of, wanneer er méér firmanten zijn, op die der compagnons geboekt. Bij naamlooze vennootschappen wordt de winst geboekt op de Dividenden, Reserve enz., terwijl het verlies in het nieuwe jaar op de Winst- en Verliesrekening blijft staan, aangezien het nog op niemand te verhalen is, daar de aandeelhouders voor het volle bedrag van het aandeelen-kapitaal als crediteuren aanwezig blijven, tot zoolang er op eene algemeene vergadering andere besluiten worden genomen.

Bij het opmaken der balans dient men er nauwkeurig zorg voor te dragen, dat alle zaken er op voorkomen tegen de contante waarde, terwijl bij die rekeningen, wier karakter niet toelaat, ze tot de waarde van den dag terug te brengen, aan den tegenovergestelden kant der balans onder het hoofd Interest een tegenwaarde kan worden gebracht. (Zie de noot bij „Interest”.) Deze afwijking komt voor bij wissels in Hollandsch geld, Accepten (te betalen wissels), Diverse Debiteuren en Crediteuren enz.; verder hebben we nog nota te nemen van de tegoedkomende en nog verschuldigde rente wegens hypotheken, prolongatiën of beleeningen; van de provisie, die we nog te betalen hebben wegens het afstaan van een deel onzer gemaakte en reeds geboekte provisie aan anderen; in ’t kort, tot het samenstellen eener stipt juiste balans wordt groote oplettendheid vereischt bij het berekenen van wat wij te goed hebben en schuldig zijn. (Voor assurantiemaatschappijen zie No. 7.)

Eindelijk zij opgemerkt, dat de plaats, welke diegenen onzer buitenlandsche handelsvrienden, met wie we eene **mijne** of **onze** rekening hebben loopen, op de balans moeten innemen, wordt aangewezen door den stand der rekening in **hunne** muntsoort, niet door het saldo in Hollandsch geld. Indien wij aan een Londensch huis £ 1.—.— schuldig zijn, dan komt die firma als onze crediteur voor op de balans met b.v. f 12.08,

terwijl ’t zeer wel mogelijk is, dat het hoofd in de boeken een debet-saldo in guldens aanwijst, stel f 8.23. Dergelijke verschillen worden afgeboekt op Winst en Verlies, liefst via eene collectieve Differentierekening (zie aldaar). In ’t genoemd geval zal ’t een verliespostje zijn van f 8.23 + f 12.08 = f 20.31.

10. **Beleeningrekening** doet dienst bij het ter leen geven of nemen van geld op onderpand, en komt vrijwel overeen met de rekeningen **prolongatie, hypotheek, bodemerij,** met dien verstande, dat er verschil bestaat in den duur der overeenkomst, verschil in het onderpand enz. De hoofdzaak evenwel is, dat die rekening gedebiteerd wordt als we geld aan anderen ter leen verstrekken, en ook als we vroeger geleend geld terug betalen. Credit als we van anderen geld ter leen nemen, en ook als we geld terug ontvangen dat we vroeger aan anderen ter leen hadden verstrekt. De rente, die uit dit geldleenen voortspruit, mag nimmer op die rekening worden geboekt (ofschoon men het wel eens een enkele maal aantreft), doch behoort uitsluitend op de **Interestrekening** tehuis. Vaak nog wordt het éénе hoofd gesplitst in de rekeningen **Beleening u/g** (uitgegeven geld) en **Beleening o/g** (opgenomen geld). In die gevallen wordt de eerste rekening debet voor hetgeen wij ter leen geven en credit bij de geheele of gedeeltelijke terugontvangst van **dat** geld. De tweede rekening wordt credit voor hetgeen wij ter leen ontvangen, en debet als we **dat** geld weer geheel of gedeeltelijk terug geven.

11. **Belegd reservefonds (Beleggingen van ’t reservefonds).** Een der struikelblokken voor den leerling, en toch eene zoo eenvoudige rekening, wanneer men zich een heldere voorstelling weet te maken van haar doel en positie. Wat is het reservefonds op zich zelf? De verzameling van opgegaarde (niet uitgekeerde) winsten, toekomende aan de aandeelhouders, en namens hen optredende als crediteur op de

Balans. Het geheele jaar door blijft **dit** bedrag onveranderd (tenzij de aandeelhouders tusschentijds mochten besluiten tot beschikking over een deel ervan); maar geheel iets anders is het met de beleggingen van het fonds. Hypotheken kunnen worden afgelost, pandbrieven uitgeloot, vaste goederen en effecten verkocht of geruild. Om nu niet telkens al dergelijke afwisselingen op het reservefonds zelf af te boeken, gebruikt men eene der in 't opschrift dezes genoemde rekeningen. Zoodoende zijn tevens de beleggingen uit het bedrijf der zaak gescheiden van die, welke voor het reservefonds zijn gedaan, en nooit brenge men deze laatsten onder de gewone Hypotheek-, Beleening-, Effecten- of andere soortgelijke rekening. Wèl kan natuurlijk het collectieve hoofd: „Beleggingen van 't reservefonds" worden gesplitst in onderdeelen: „Hypotheken van 't reservefonds", „Effecten van 't reservefonds" en d. g.

Bij 't opmaken der balans wordt eventueel avans op den koers der effecten, of andere stijging in waarde der beleggingen, aan 't bedrag der reserve toegevoegd door middel van den journaalpost „Belegd reservefonds aan Reservefonds, — voor winstoverdracht." Omgekeerd zal vermindering in de waarde der bezittingen van 't reservefonds eene tegenovergestelde boeking, en daarmede afneming der reserve veroorzaken.

De boeking der gekweekte interesten van het reservefonds wordt mede gescheiden gehouden van die, welke uit anderen hoofde zijn gemaakt. (Zie aldaar.)

12. **Bodemerij** komt het meest overeen met Hypotheek, Prolongatie, Beleening enz.; wordt debet wanneer we geld op bodemerij geven, en wanneer we zelf een bodemerijbrief aflossen; en credit wanneer we geld op bodemerij nemen of anderen ons een bodemerijbrief aflossen. De laatst afgegeven bodemerijbrief is preferent boven den voorgaande, omdat bij het vergaan van het schip de gelden niet worden gerestitueerd, en bij averij slechts betaald worden met wat het wrak opbrengt.

Wanneer men schuldbekentenissen, onder welken vorm ook, zooals: Hypotheek, Bodemerij enz. verkrijgt tegen een lagere waarde dan de nominale, dan moet dit verschil tusschen contante en nominale waarde niet dadelijk worden geboekt als winst, maar op eene afzonderlijke rekening gebracht, van waar jaarlijks een deel dier winst wordt overgedragen, hetzij naar de Interestrekening, indien we ze als eene verhooging der gemaakte rente beschouwen, of naar de Winst en Verlies, wanneer we haar als zelfstandige winst boeken. Het nog voor andere jaren overblijvende gereserveerde deel komt aan de creditzijde der balans voor als eene schuld.

13. **Borgstellingen.**

In de praktijk komt het geven en nemen van persoonlijke of zakelijke borgstelling vaak voor. Persoonlijk heet zij, wanneer niet anders dan een schriftelijke bereidverklaring is afgegeven tot overneming der verplichtingen van dengeen voor wien men tot de bepaalde som borg staat; zakelijk, zoodra ten waarborg voor de richtige nakoming der verplichting, waarden worden gedeponeerd. Op deze handelingen is tal van variatiën mogelijk, en reeds daarom, maar ook wegens het verschil van inzicht dat ten opzichte dezer soort van verbintenissen bestaat, zal de boeking ervan hoogst uiteenloopend zijn.

Een paar voorbeelden uit de oneindige reeks:

Eene vennootschap staat voor f 10000.— persoonlijk borg. Men kan de daaruit voortvloeiende verplichting in de boeken opnemen: *a*) slechts *pro memorie*; *b*) als crediteur op de balans voor de volle som, met reserve van dat bedrag uit de winsten van één jaar; *c*) als combinatie van *a* en *b*, deels pro memorie, en voor een ander — standvastig zoowel als toe- of afnemend — deel in werkelijkheid.

Eene andere maatschappij staat een deel harer effecten als waarborg af. Boeking: *a*) pro memorie; *b*) opening van een

nieuw hoofd: „Effecten, verbonden als borgstelling” (aan „Effecten-rekening,” of aan „Belegd reservefonds” en d.g.); *c*) allerlei variatie op *a* en *b*.

Eene derde onderneming ontvangt contanten als borg. Gemakshalve zullen we aannemen, dat de gelden slechts op prolongatie mogen worden uitgezet. Boeking: *a*) buiten de eigenlijke zaak om; *b*) Kassa aan Borgstellingen, daarna Prolongatie (Prolongatie uit borgstellingen) aan Kassa.

Met de interesten, gekweekt uit gedeponeerde waarden, — die als regel zeker zullen toekomen aan den deposant — is een niet minder groot aantal combinatiën mogelijk. Gewoonte, ervaring, en bovenal het getroffen beding, zullen, gelijk bij de hoofdzaak, ook hier den vorm der boeking vóórschrijven.

14. **Brandschade.** Op deze rekening worden in het debet geboekt alle betaalde schadeposten, om later naar de winst en verlies te worden overgebracht. Ze komt voor bij die maatschappijen, die verschillende risico's tot onderwerp harer verzekeringen hebben.

Dit collectieve hoofd kan ook vervangen worden door enkelvoudige rekeningen, zooals **Zeeschade, Brandschade, Hagelslagschade** enz.

15. **Commanditair Kapitaal** stelt den stillen (commanditairen) vennoot vóór, tot het bedrag waarvoor wordt deelgenomen, onverschillig of de storting geheel of gedeeltelijk heeft plaats gehad. De rekening wordt credit voor die som, en debet bij vermindering der deelneming, of geheele aflossing van het commanditaire kapitaal.

16. **Commanditaire deelneming (nog te storten).** Op deze rekening wordt geboekt in het debet, het bedrag dat nog niet voldaan is door den commanditair; zij wordt gecrediteerd bij afdoening. Wordt bijv. door A. deelgenomen in een zaak als commanditair vennoot voor een bedrag van f 20.000, met aanvankelijke storting van f 5000 in bankpapier, en

bepaling, de overige f 15000 op een later tijdstip te voldoen, dan boekt men:

Kassa	f 5000
Commanditaire deelneming (nog te storten)	„ 15000
	f 20000

Aan Commanditair Kapitaal . . . . f 20.000.

De aan den stillen vennoot toekomende rente over zijne storting, en, zoo dit bepaald is, een deel van de winst, wordt op zijne gewone rekening geboekt.

17. **Commissie,** zie Provisie.

18. **Concessierekening** wordt debet voor hetgeen men schuldig wordt voor het verkrijgen of overnemen van een concessie, en alle verdere kosten aan die overneming of verkrijging verbonden, zooals de kosten van het passeeren der acten, het maken van plans, enz.

Daar die uitgaven gedaan worden voor den geheelen duur der concessie, boekt men jaarlijks een zeker bedrag naar de Winst- en Verliesrekening, met den post **„Winst en Verlies** aan **Concessie”** voor afschrijving, terwijl het niet afgeschreven deel als een bezitting op de balans wordt opgenomen.

19. **Couponrekening** treedt in de plaats van de obligatiehouders, voor hetgeen hun als vaste rente toekomt over de in omloop zijnde obligatiën. Wordt altijd eerst credit, en wel bij het verschijnen der coupon van de obligatieleening; dan zal men hebben te boeken:

„Interest aan **Couponrekening,”**

voor (6) maanden rente over de circuleerende obligatiën.

Bij betaling van coupons boekt men:

„Couponrekening aan **Kassa** (Kassier)”.

Het meerdere credit der rekening zal dus altijd aanwijzen, welk bedrag aan coupons nog ter betaling kan aangeboden worden. Zijn er onder de nog niet opgekomen coupons één

of meer stuks, die volgens statuaire bepalingen verjaard zijn, dan boekt men:

„**Couponrekening** aan **Winst en Verlies,**"
voor winst wegens verjaring van, enz.

Dat de couponrekening nog weer onderverdeeld kan worden in: Coup^{s} 4 % Obligatiën, coup^{s} 3½ % Pandbrieven en d.g., doet op het gebruik, zooals boven omschreven is, geen invloed gelden.

20. **Delcredere-provisie** wordt credit voor de uit dien hoofde gemaakte provisie, en debet voor de schaden, welke uit die risico's voortspruiten. Bij het opmaken der balans is op deze rekening toepasselijk wat bij N°. 7 (assurantierekening) dienaangaande is gezegd.

21. **Déposito-rekening** wordt debet bij het uitzetten van gelden à déposito, en bij terugbetaling van opgenomen bedragen; credit bij het ter leen nemen en bij het terug ontvangen van vroeger uitgezette gelden. De ontvangen of betaalde interest behoort op Interestrekening geboekt te worden. Wenschelijk is het om nimmer de déposito-rekening collectief te gebruiken, wat men gemakshalve lichtelijk zou geneigd zijn te doen. Elke persoon, die geld geeft of neemt à déposito, dient een afzonderlijk hoofd van rekening te hebben, met vermelding achter zijn naam „à déposito à . . . pCt."; dan zal uit dit hoofd blijken, dat over de bedragen, op die rekening voorkomende, renteberekening moet geschieden.

22. **Dienst der Obligatieleening.** Op deze rekening wordt geboekt het verschil tusschen de contante en nominale waarde bij de uitgifte van obligatiën (koersverschil); niet de loopende rente, die op de Interestrekening eene plaats erlangt.

De rekening komt eerst te pas bij werkelijke plaatsing van obligatiën; het ongeplaatste deel verschijnt onder het hoofd „Obligatiën in Portefeuille" *à pari* op de balans.

Ziehier gemakshalve één voorbeeld: eene maatschappij creëert

eene obligatie-leening van één millioen, aflosbaar à pari, doch geeft voorloopig slechts de helft uit, tot den koers van 90 pCt. De journaalpost zal nu zijn:

Kassa (Kassier)	f	450.000
Dienst der Obligatieleening 18 . .	„	50.000
. . pCt. Obligatiën 18 . . in portefeuille	„	500.000
	f	1.000.000
Aan . . pCt. Obligatieleening 18	f	1.000.000.—

Bij plaatsing **boven** pari wordt de rekening natuurlijk gecrediteerd.

Intusschen spreekt uit dit alles van zelf, dat de rekening geen reden van bestaan heeft, zoo het agio of disagio in zijn geheel in 't jaar der uitgifte op de winst- en verliesrekening in ééns wordt vereffend. De bedoeling is dan ook om verlies of winst, bij de uitgifte opgeleverd, te **reserveeren,** en eerst als werkelijke bijdrage tot de winst en verliesrekening te beschouwen, bij uitloting of aflossing van obligatiën. In 't gegeven voorbeeld zal derhalve het hoofd voor de eerste maal met f 50.000.— op de debetzijde der balans voorkomen; bij aflossing (à pari) van f 10.000.— zal aan 't einde des jaars de winst- en verliesrekening worden gedebiteerd met f 1000.—, zoodat de „Dienst der . . pCts. Obligatieleening 18 . ." den volgenden keer met evenveel minder op de balans verschijnt.

23. **Differentierekening** is een onderdeel van de Winst- en Verliesrekening, en in wezen en behandeling daaraan gelijk. Zij dient om er de kleine verschillen op te boeken die ontstaan door geringe overschotten of tekorten in de kas, en de verschillen die bij het opmaken der balans door de m/r of o/r worden aangewezen, terwijl het saldo der „Differentierekening" in ééns naar de Winst en Verlies wordt overgebracht,

waardoor een mengelmoes van diverse kleine postjes op laatstgenoemde rekening wordt vermeden.

24. **Disconto-rekening**, zie het gemelde bij Wisselrekeningen.

25. **Diverse Crediteuren** is eene collectieve persoonlijke rekening, die wordt gebruikt om er alle bedragen op te vereenigen, welke wij schuldig zijn aan personen in 't binnenland woonachtig, en met wie wij niet zóó uitgebreide zaken doen, dat boeking op hun afzonderlijk hoofd wenschelijk is. Eerste vereischte is, dat die posten in ééns afloopen. De rekening wordt altijd eerst credit; en debet zoodra wij eenige daarop voorkomende schuld afdoen, zoodat telkens het meerdere credit het bedrag aanwijst, wat wij nog hebben te voldoen.

26. **Diverse Debiteuren** is almede een collectief persoonlijke rekening, waarop — maar in omgekeerde richting — van toepassing is, alles wat hier boven betreffende „Diverse Crediteuren" is gezegd.

27. **Diverse Debiteuren en Crediteuren.**

Als voren bij N°s 25 en 26. — Intusschen verdient m.i. de samenvoeging van debiteuren en crediteuren onder één hoofd geen aanbeveling. Reeds om den vlak tegenovergestelden aard der betrekking, maar bovendien wegens het ongerief, dat de uitkomst eener optelling niet doet zien, hoeveel de schuld bedraagt, en hoeveel het te goed. Tenzij men dit afzonderlijk opmake... en dan is er van gemak geen sprake meer.

28. **Dividend 18...** wordt gebruikt om daarop te boeken de winst, die krachtens besluit der vergadering zal uitgekeerd worden, en stelt dus, evenals het Aandeelen-Kapitaal, de aandeelhouders in de vennootschap voor. Zij wordt credit voor het aangewezen dividendbedrag, debet voor de uitbetaalde dividenden. Het meerdere credit wijst alzoo aan het bedrag der dividenden, dat nog niet ter uitbetaling is aangeboden. Aan te raden is het om voor ieder jaar een afzonderlijke dividendrekening aan te leggen, met bijvoeging van het jaartal, daar men dan direct kan zien, welk bedrag aan dividenden van ieder jaar nog in omloop is. Men heeft dan tevens een goed overzicht van de dividenden, waarop volgens de Statuten de verjaring kan worden toegepast.

29. **Dubieuse Debiteuren.** Het hoofd, waarop de afschrijving plaats vindt der bedragen, waarvan het min of meer twijfelachtig is of ze door onze debiteuren zullen worden betaald. De betrokken debiteur wordt gecrediteerd per Dubieuse Debiteuren, en laatstgemelde rekening gedebiteerd. Komt er later nog iets binnen op die vorderingen, dan wordt voor dat bedrag de rekening Dubieuse Debiteuren gecrediteerd, en het saldo, dat niet voldaan wordt, draagt men over naar de winst en verlies.

Bij het opmaken der balans worden die dubieuse vorderingen op de balans gebracht voor eene waarde, overeenkomende met het bedrag, wat men zeker denkt te zullen binnen krijgen, en het andere deel geplaatst in het debet der winst en verliesrekening.

Soms geeft men er de voorkeur aan, om het hoofd „Dubieuse Debiteuren" steeds voor gelijk bedrag te crediteeren als de bedragen, waarvoor de personen op die rekening debet staan. De door ons aangenomen afschrijving bij het opmaken der balans plaatsen we dan op een afzonderlijk hoofd van rekening, genaamd **„Reserve Dubieuse Debiteuren"**, waarvoor die rekening dan credit wordt en de winst en verlies gedebiteerd.

Wordt dan later op de schuld van zoo'n debiteur iets betaald, met de wetenschap dat van de rest niets meer binnen komt, dan debiteert men de **Kassarekening** voor het ontvangen bedrag, de **Reserve Dubieuse Debiteuren** voor het

af te schrijven gedeelte, en crediteert de **Dubieuse Debiteuren** voor de totale som.

30. **Effectenrekening** wordt gedebiteerd voor den prijs der effecten, door aankoop, bij inschrijving of op eenigerlei andere wijze in ons bezit gekomen, met inbegrip van de courtage en loopenden interest; verder — zoo dit in de zaak gebruikelijk is (zie Interestrekening) — voor rente van het in effecten belegd kapitaal, en eindelijk voor alle onkosten, zooals bewaarloon, assurantie enz., die rechtstreeks op de effecten drukken. Niet alzoo voor provisie bij beleening, want deze heeft betrekking op die handeling, en komt in 't debet der interestrekening.

Het hoofd wordt gecrediteerd voor den prijs der effecten bij verkoop, met inbegrip van loopenden interest, doch na aftrek der provisie. De opbrengst van dividenden en coupons komt mede in 't credit der rekening, en wordt *niet* op interest geboekt. Die baten toch stellen niet zoozeer de rente voor, welke het kapitaal, door ons in effecten belegd, afwerpt, maar een aanwas dier bezitting. Ten onzent zou 't nog mogelijk zijn om althans bij obligatiën met vasten interest die rente gescheiden te houden van de fondsen zelf, maar op onderscheidene plaatsen in 't buitenland is bij aankoop van effecten de verschenen rente in den koers begrepen.

Aan 't einde des jaars wordt, gelijk van de goederen, de balanswaarde opgemaakt der voorhanden effecten (óók alweer dus met inbegrip der loopende rente). Het vóór– of nadeelig verschil tusschen de telling van debet- en creditzijde der rekening over het geheele jaar, wordt als bate of last overgebracht naar de Winst– en Verliesrekening, na vooraf op de rekening de balanswaarde te hebben geboekt.

31. **Erfpacht-rekening** wordt debet voor het door ons verschuldigde wegens het in gebruik ontvangen van land, en

credit als dit bedrag geheel of gedeeltelijk als verlies wordt afgeschreven op de Winst- en Verlies- of wel op de exploitatierekening.

32. **Expeditierekening** dient om te doen zien het loon, door den expediteur voor zijne bemoeiingen verdiend; wordt eerst credit voor de loonen, die wij als expediteur anderen in rekening brengen, en debet voor alles wat die creditzijde vermindert, voortspruitende uit hetgeen wij aan andere expediteurs (tusschenpersonen) schuldig worden, om het goed op de bestemde plaats te krijgen. In wezen is dus de expeditierekening een provisierekening.

33. **Exploitatierekening** doet dienst als tusschenrekening, door haar in plaats van de geëxploiteerde zaak of het voorwerp dat in exploitatie is, voor de uitgaven te belasten, en te crediteeren voor de opbrengst der exploitatie. — Bij Stoomvaart–Maatschappijen komt ze in den meest uitgebreiden zin voor. (Zie: **Schepenrekening.**)

34. **Extra-dividend** (Super-dividend). Zie het gemelde bij de Dividendrekening N°. 28.

35. **Fabrieksrekening** (zie Grondstoffenrekening N°. 48).

36. **Fabrieksgebouwen,** zie het gemelde bij **Gebouwen** N°. 38.

37. **Failliete boedel van A.** wordt gedebiteerd voor al wat we van den failliet te vorderen hebben, vermeerderd met de daarop betrekking hebbende onkosten, en gecrediteerd voor wat ons wordt uitbetaald. Het verschil wordt aan de debetzijde der Winst– en Verliesrekening gebracht.

38. **Gebouwen (Vaste Goederen).** Deze rekening wordt aangelegd, wanneer we één of meer huizen als bezitting in de zaak hebben. Zij wordt gedebiteerd voor de aankoopsom, vermeerderd met overdrachtskosten enz. en verder voor alles, wat ten behoeve van de huizen wordt uitgegeven, zooals: grondlasten, reparatiën enz. Somtijds ook wordt nog aan de

debetzijde gebracht een zeker bedrag aan rente over de aankoopsom der huizen. (Zie Interestrekening). Verder wordt deze rekening gecrediteerd voor alles, wat de huizen afwerpen, benevens voor elke vermindering der debetbedragen. Op de balans komen de vaste goederen als eene bezitting voor, tegen de getaxeerde waarde, en worden jaarlijks voor een minder bedrag daarop gebracht, zóólang tot ze een prijs bereikt hebben, waarvoor we ze te allen tijde kunnen realiseeren.

Meestentijds wordt nevens deze rekening een andere aangelegd, genaamd:

„Administratierekening over de gebouwen”,

en dáárop alle ontvangsten en uitgaven ten behoeve dier gebouwen geboekt, alzoo buiten de Gebouwenrekening om, zoodat die slechts loopt over de gebouwen zelf, en niet over hunne opbrengst en lasten. — Anderen noemen die **Administratierekening** ook wel **Huurrekening,** doch de naam doet hier niets ter zake, daar het gebruik dat van die rekening gemaakt wordt, voor beiden hetzelfde is.

39. **Gefabriceerde goederen** wordt debet voor den kostenden prijs van de goederen die **uit** de fabriek het magazijn **in**gaan (waarvoor de fabriekrekening credit wordt), en gecrediteerd voor de verkoopen, evenals de gewone goederenrekening.

40. **Goederenrekening** wordt debet voor den prijs van alle aangekochte goederen en alles wat het aankoopsbedrag verhoogt, voor zooverre die kosten voor onze rekening zijn. (Voor goederen van buitenslands zie aldaar.)

Bij het inboeken van facturen zal als regel het totaal bedrag, met inbegrip dus der onkosten, in éćns kunnen worden geboekt in het debet der goederenrekening; een der weinige uitzonderingen is de verrekening van pakhuishuur bij aankoop van goederen op ceêl. De reeds verschenen huur wordt ons — natuurlijk omdat wij tot dusverre het goed

nog niet in bezit hadden — van de rekening afgetrokken.

Wij belasten de goederenrekening voor het netto-cijfer, waarvoor de verkooper gecrediteerd wordt.

Worden de goederen nu door ons afgehaald, dan zullen we hebben te voldoen de bovengenoemde huur die ons van het factuursbedrag is afgetrokken, vermeerderd met de huur over den tijd gedurende welken wij eigenaar van die goederen zijn.

Die huur te zamen wordt dan in het debet der goederenrekening gebracht, wat een gelijk resultaat zal geven als wanneer we de goederenrekening eerst hadden belast voor het bruto-bedrag der factuur, en later met de sedert opnieuw verschenen huur.

De verkooper der goederen brengt het netto-bedrag van den verkoop in het credit van **zijn** goederenrekening, doch behoeft nu geen huur te boeken die hij schuldig was, omdat wij die feitelijk van hem hebben overgenomen. — Ook voor hem is dit gelijk, omdat als hij het bruto-bedrag in het credit van zijne goederenrekening had gebracht, hij tegelijk diezelfde rekening zou hebben moeten debiteeren voor de verschuldigde huur.

Bij wederverkoop op ceêl wordt eveneens gehandeld. — Indien door ons bij dien verkoop méér huur moet worden afgetrokken dan ons bij den inkoop werd toegestaan, dan is dit verschil juist de huur die wij schuldig zijn over den tijd tusschen dien in- en verkoop.

Voor het overige zal men veel gemak ondervinden door andere onkosten, zooals assurantie, courtage, enz. niet telkens als ons iets dergelijks wordt berekend, ten laste der goederenrekening te brengen, maar te verzamelen, om maandelijks, drie-maandelijks, half- of heel-jaarlijks in één post die uitgaven te vereenigen in het debet der goederenrekening, zij het ook, dat telkens bij het verkoopen van goed, bij consigneeren enz.,

om de alvast bekende of te verwachten onkosten moet worden gedacht bij het bepalen van den prijs.

Voor de berekening van interest, zie dat artikel.

De goederenrekening wordt gecrediteerd voor de sommen, die bij verkoop worden opgeleverd, of bij consignatie en d.g. worden aangenomen.

Bij het opmaken der balans wordt de rekening gecrediteerd voor de aangenomen waarde van alle voorhanden goederen (die, welke elders liggen, niet meer op de algemeene rekening, maar op de onderscheidenlijk aangenomen hoofden), en afgesloten aan of per Winst en Verlies.

41. **Goederen in Commissie** treedt in de plaats voor de personen, die ons belasten goederen voor hunne rekening te verkoopen, en is derhalve een tusschenrekening, die dient om te voorkomen, dat we den persoon, van welken de goederen zijn, voor elken gedeeltelijken verkoop moeten crediteeren, en hem debiteeren voor allerlei onkosten, provisie enz. Zoodoende zou de transactie, verspreid over de geheele rekening, niet gemakkelijk zijn te overzien. Bij het gebruik der hulprekening is dat wèl het geval; we maken dan de afrekening in ééns op.

De rekening Goederen in Commissie wordt credit voor de successieve verkoopen en debet voor de afrekening.

42. **Goederen in Compagnie** wordt alléén gebruikt, wanneer **wij** belast zijn met verkoop voor gemeenschappelijke rekening, terwijl verder voor deze rekening hetzelfde geldt, wat bij de behandeling van de Goederen in Commissie is gezegd.

43. **Goederen of producten in Consignatie (onder A. of B.)** wordt gebruikt, als we goederen zonder bekomen order naar het buitenland zenden, om ze daar voor onze rekening te doen verkoopen. Deze rekening wordt **debet** voor de aankoopsom der goederen plus **alle** onkosten en **gecrediteerd** voor het netto provenu. 't Voor- of nadeelig saldo gaat naar de Winst- en Verliesrekening.

44. **Goederen in $^1/_2$, in $^1/_3$ enz.** Debet voor **ons deel** in den inkoop; credit voor **ons deel** in het netto provenu. Het is alzoo een enkelvoudige onpersoonlijke rekening, waarop alles toepasselijk is, wat bij de collectieve **Goederenrekening** gemeld is.

45. **Goederen of Effecten van A.** Omtrent deze rekening geldt al hetgeen gemeld is bij Goederen in Commissie (zie N°. 41), met dien verstande, dat **die** rekening collectief, deze daarentegen eene enkelvoudige rekening is, die uitsluitend voor A. in de plaats treedt.

46. **Goederen (of Effecten) van A, B & C.** Deze rekening wordt gebruikt, wanneer een gemeenschappelijke speculatie wordt op touw gezet, waarbij ons de in- of verkoop of beiden wordt opgedragen, en we niet de gewone wijze van boeken, bij compagniezaken in gebruik, wenschen te volgen. Voor de successieve aankoopen wordt deze rekening debet, om, als de aankoop afgeloopen is en alle kosten bekend zijn, de betrokken personen zelf te debiteeren en deze rekening te crediteeren. Wanneer we met den verkoop zijn belast, brengen we op deze rekening de achtereenvolgende verkoopen, om als deze afgeloopen zijn, de belanghebbende personen te crediteeren en deze rekening te debiteeren.

Voornamelijk heeft genoemde rekening reden van bestaan, wanneer we met in- en verkoop beiden zijn belast, en de deelhebbers slechts gedebiteerd en gecrediteerd moeten worden voor het verschil, dat uit den in- en verkoop voortspruit, terwijl, als wijzelf er bij betrokken zijn, ons voor- of nadeel op die rekening blijft, om later op Winst en Verlies te worden gebracht.

47. **Goederen van Buitenslands** is een tusschenrekening, onontbeerlijk bij het betrekken van goederen uit het buitenland, omdat bij ontvangst van de factuur de afzender direct gecrediteerd moet worden voor het hem verschuldigde fac-

tuursbedrag, terwijl we de Goederenrekening nog niet kunnen debiteeren, daar het goed nog niet ontvangen is. Ook is hieraan het voordeel verbonden, dat nu de Goederenrekening in één bedrag kan worden gedebiteerd voor de aankoopsom plus de onkosten, en we tevens een juist overzicht hebben, welke goederen nog niet zijn aangekomen.

De rekening Goederen van Buitenslands wordt credit bij aankomst van de goederen, terwijl dàn de Goederenrekening wordt gedebiteerd.

48. **Grondstoffenrekening.** In fabriekzaken wordt deze rekening gewoonlijk gesplitst in **Materialen-** en **Fabriekrekening.** De Materialenrekening wordt debet voor de inkoopen der grondstoffen, verhoogd met alle onkosten, en gecrediteerd voor de waarde der grondstoffen, die naar de fabriek worden overgebracht ter bewerking. Zij dient hoofdzakelijk om contrôle te houden over de ruwe goederen.

De tweede rekening (Fabriekrekening) wordt debet voor alle grondstoffen, die ter verwerking worden genomen en waarover de materialen–rekening gecrediteerd wordt. Verder wordt zij debet voor alle arbeidsloonen en andere onkosten van fabricatie, en credit voor het afgewerkte fabricaat, berekend tegen den prijs, waarop het den fabrikant te staan komt, soms verhoogd met eenige percenten aangenomen winst.

49. **Huishoudkapitaalrekening.** Deze rekening dient om een juist overzicht te geven van de uitgaven voor ons levensonderhoud. Zij wordt gecrediteerd, wanneer men van inwonende personen een deel van de voor hen gedane uitgaven terug ontvangt, als ook wanneer men aan het einde van het boekjaar het nadeelig saldo naar het debet van de Kapitaalrekening overbrengt.

Meermalen verwart men deze rekening met die in onze *privé*-boeken voorkomt, genaamd Kapitaal-huishouden (Huishouding-Kapitaal) en die, aangezien zij het bedrag voorstelt,

wat gestort is ten behoeve van onze huishouding, in onze privéboeken steeds credit staat.

50. **Hypotheekrekening,** zie Beleening, Prolongatie.

51. **Hypothecaire geldleeningen** (Voorschotten onder hypothecair verband). Deze rekening wordt debet voor het op hypotheek gegeven bedrag, en credit voor de aflossingen. Het meest komt zij voor bij Hypotheekbanken. De statuten van die instellingen houden gewoonlijk de bepaling in dat de uit te geven som aan pandbrieven nimmer het bedrag mag overschrijden van de uitstaande hypothecaire geldleeningen, en elke aflossing op die hypotheken wederom moet aangewend worden tot intrekking of uitloting van circuleerende pandbrieven. Als gevolg van die statuaire bepalingen zullen de onderstaande journaalposten bij die banken veelvuldig voorkomen:

a. bij het ter leen geven van geld op hypotheek:

„**Hypothecaire Geldleeningen** aan **Kassa** (Kassier)”,
„**Pandbr. in portefeuille** aan **Pandbrievenrekening**”, [1])
beiden voor gelijk bedrag.

[1]) Deze tweede post, om de pandbrievenrekening op te voeren tot gelijk bedrag als de uitstaande hypothecaire geldleeningen. Intusschen zal dit stelsel van inboeken alléén kunnen worden toegepast, wanneer de bank zich als regel gesteld heeft om slechts zoodanige bedragen, als overeenkomen met de grootte harer eigene pandbrieven, uit te zetten op hypotheek. Want èn op „pandbrieven in portefeuille” èn op „pandbrievenrekening” worden alleen de *nominale* bedragen geboekt, en zoo de uitgezette som in den betrokken post daarmede niet overeenstemt, ondervindt de boekhouder moeielijkheden. Vandaar dat, zoo de bank ook gebroken bedragen uitleent, de tweede post achterwege blijft, wat te minder bezwaar oplevert, omdat wel is waar de pandbrievenrekening niet stijgen mag boven de som der op hypotheek uitgezette gelden, maar de rekeningen daarom niet altijd gelijk behoeven te zijn. Het meerdere bedrag van de rekening „Hypothecaire geldleeningen” boven dat dat Pandbrievenrekening wijst het maximumbedrag aan,

b. bij verkoop van pandbrieven à pari:

„Kassa" { aan **Pandbrieven in portefeuille** (of aan **„Pandbrievenrekening"**, zie de noot bij *a*). aan **Interest** (voor de loopende rente).

Worden ze beneden of boven pari verkocht, dan hebben we ook nog de Koersrekening-Pandbrieven te debiteeren of te crediteeren. (Zie „Dienst der Obligatieleening", N°. 22).

---

c. bij aflossing op de uitstaande hypotheken:

„Kassa aan **Hypothecaire Geldleeningen"**,
„Pandbrieven aan **Reserve voor uitloting van Pandbrieven"**. [1])

---

d. bij uitloting van Pandbrieven:

„Reserve voor uitloting van Pandbr. aan **Uitgeloote Pandbrieven"**,

voor het nominaal bedrag van één of meer pandbrieven, natuurlijk zoovéél mogelijk. Het saldo dat minder is dan één pandbrief, blijft tot de volgende uitloting op de rekening „Reserve voor Uitloting" staan.

---

e. bij afbetaling van uitgeloote pandbrieven:

„Uitgeloote Pandbrieven aan **Kassa** (Kassier)".

52. **Inschrijving Grootboek** wordt om dezelfde redenen gedebiteerd en gecrediteerd als de effectenrekening, zie N°. 30.

---

dat nog beschikbaar is voor verkoop van pandbrieven. Niettemin zullen zeker spoedigst mogelijk na het plaatsen der gelden pandbrieven worden verkocht, en dan vindt, tegelijk met het in de kas vloeien der opbrengst, de opneming in de boeken plaats.

[1]) Hierop heeft men een gelijk bedrag te boeken als de afgeloste som op de Hypothecaire geldleeningen, en zal, als men de pandbrievenrekening eerst bij verkoop van pandbrieven gecrediteerd heeft, het netto bedrag der pandbrievenrekening plus de reserve voor uitloting het juiste bedrag aan pandbrieven aanwijzen, dat zich in circulatie bevindt.

53. **Interest-rekening.** Interest is vergoeding voor kapitaalsgebruik. Als de koopman, beter gezegd de zaak, geld in gebruik neemt van anderen, wordt ze die vergoeding schuldig, welke geboekt wordt in het debet van de interest-rekening, daar deze als hulprekening in de plaats treedt voor het aansprakelijk hoofd van de zaak. Credit wordt de interestrekening voor alle renten die aan de zaak ten goede komen. (Voor de opbrengst der coupons van effecten zie men intusschen de Effectenrekening).

Dat deze rekening voorkomt in bijna elke zaak, behoeft zeker geen betoog. Toch wordt ze m i. méér gebruikt dan strikt noodzakelijk is; mij schijnt het toe, dat slechts **werkelijk** verdiende of betaalde interest behoort te worden geboekt. Als wij een wissel verhandelen vóór den vervaltijd, als we rente ontvangen of betalen voor gebruikt geld, als we interest verrekenen bij transactiën voor anderer of gezamentlijke rekening, als we de renteberekening toepassen in rekening-courant — ziedaar eenige gevallen, waarbij het cijfer van den interest met juistheid bekend is. Maar wanneer er een willekeurig percentage wordt aangenomen, en wanneer de renteberekening wordt toegepast op hoofden, die ze ons toch niet kunnen uitkeeren of opvorderen, dan wordt, dunkt mij, de boeking omslachtig, onzuiver, en derhalve . . . onnoodig. Geen belasting alzoo van rente aan de goederen-, effecten- en andere dergelijke rekeningen, maar bovenal geen aftrekking van een louter willekeurig bedrag aan interest van de som eens wissels in portefeuille, waardoor bovendien in hooge mate gevaar kan ontstaan voor 't begaan van grove fouten. [1])

---

[1]) Dat deze beschouwing slechts slaat op het inboeken op zich zelf, en niets afdoet van hetgeen werd opgemerkt bij het N°. „Balans", zal weinig uiteenzetting behoeven. Vooreerst vallen alle engagementen, waarbij bepaalde rente **is bedongen**, onder de categorie, waarvan ik hierboven sprak, en onvermijdelijk is het natuurlijk, om wanneer men

Voor 't overige behoeft hier niet meer daarover te worden gezegd; de zaak zelve is duidelijk en 't is aan ieder overgelaten om de boekhouding in dit opzicht naar eigen goedvinden te behandelen. De uitkomst is toch dezelfde, slechts is, dunkt mij, de eenvoudige, weinig gevaarlijke weg verkieselijk boven eene omslachtige manier, waarbij telkens angstvallig moet worden opgelet of ook fouten zijn begaan.

54. **Interest Obligatieleening** is eene andere benaming voor Couponrekening, doch wordt evenals de laatstgenoemde gebruikt. Zie N°. 19.

55. **Interest van het reservefonds** dient om een afzonderlijk overzicht te geven der gekweekte rente van het Belegd-

---

wil geraken tot de juiste kennis van den toestand op 't oogenblik van opmaken der balans, rekening te houden met de verstreken tijden, en daaruit voortvloeiende bedragen. En vervolgens leveren de posten der balans, hoezeer zij op zich zelve niet anders voorstelt dan eene denkbeeldige liquidatie, meestal stellige gegevens, die in de boeken worden opgenomen, en leiden tot het vaststellen vanj het juiste winstcijfer. Maar zoomin als er dagelijks boeking plaats vindt van aangenomen vóór of achteruitgang op de waarde der goederen, is 't, naar mij toeschijnt, even onnoodig om bij wissels, die toch feitelijk even goed handelsartikelen zijn, rekening te houden met interest bij trekken of accepteeren.

Ik wijs b.v. op den post van 8 Februari 1879 in het leerboek van Dinger: de wisseltrekking op Gefferson & Co. te Londen. Welk nut heeft daar het gebruik der interest-rekening, daar toch de beoefenaar een gelijk resultaat verkrijgt of hij al dan niet die f 50.93 naar de interest-rekening brengt, omdat volgens die theorie bij het einde van het jaar, het saldo der wisselrekening toch naar de interestrekening wordt gebracht.

Resumeerende, komt 't mij dus voor, dat *wat bij 't opmaken der balans onmisbaar is* (want dáárop moet alles tot de contante waarde voorkomen) zooals bij N° 9 is aangetoond, daarom geene aanleiding mag geven, om gedurende den loop van het boekjaar op allerlei hoofden met denkbeeldigen interest om te springen. In de praktijk zou de patroon vreemd opzien, als de boekhouder de goederenrekening of andere onpersoonlijke rekeningen voor denkbeeldigen interest ging belasten-

Reservefonds (zie aldaar). Wordt credit voor alle gemaakte renten en debet bij het overdragen naar het Reservefonds of naar de creditzijde der winst- en verliesrekening.

56. **Inventarisatie.** Hieronder verstaat men het verzamelen van alle bezittingen en schulden op een lijst, en aangezien deze inventaris voor het grootste gedeelte de bouwstoffen voor de balans levert, worde hier naar N°. 9 verwezen.

57. **Kapitaal A. of B.**

De **Kapitaalrekening** met of zonder bijvoeging van den naam van dengene, voor wiens rekening de zaak gedreven wordt, stelt vóór het hoofd van de zaak, met onbeperkte verantwoordelijkheid, en wordt behandeld evenals elke rekening van personen, waarmede men in rekening-courant staat, en overeengekomen is om over de bedragen in rekening-courant rente te berekenen, met dien verstande, dat tevens het saldo winst of verlies op de Kapitaalrekening wordt overgebracht.

De splitsing in Kapitaal- en Particuliere rekening brengt geene wijziging in het bovenstaande, daar wat anders op ééne rekening geboekt wordt, nu over twee wordt verdeeld. Wanneer er meer dan één verantwoordelijk hoofd is, krijgt **ieder** dezer een kapitaalrekening met bijvoeging van zijn naam.

Voor de uitgekeerde winst door de balans wordt de Kapitaalrekening debet, en gecrediteerd voor het meerdere credit, dat de Winst- en Verlies-rekening aanwijst. Bij verlies heeft het omgekeerde plaats.

Wanneer op de balans het saldo der Kapitaalrekening wordt gebracht (als er geen particuliere rekening is) zal het saldo van Balans en Winst en Verlies gelijk zijn.

58. **Kapitaal Huishouden.** Zie N°. 49, laatste alinea.

59. **Kassarekening** wordt gedebiteerd voor alle ontvangsten in geld of wat men onder geld verstaat, zooals reeds vervallen Hollandsche Coupons en Kassierspapier, en gecrediteerd voor alle uitgaven.

Overbodig te zeggen, dat het meerdere debet de voorhanden som gelds in kas aanwijst, en dat bij gebruik der maandelijksche methode moet worden gelet op die saldo's: slechts wat werkelijk ontvangen en betaald werd, erlangt eene plaats in het grootboek.

„Over de kas laten loopen" wil zeggen: tijdelijk iets als geldswaarde bij de ontvangsten in de kas boeken om het direct of later, hetzij afzonderlijk of in vereeniging met andere bedragen, weer onder de uitgaven te plaatsen.

60. **Kassiersrekening** wordt debet voor alles wat den kassier ter inning wordt gegeven of wanneer de toegezonden waarden bij hem zijn ingekomen, terwijl zij gecrediteerd wordt voor de kassiersbriefjes die worden afgegeven, en het kassiersloon.

61. **Koersrekening aandeelen; obligatiën; pandbrieven.** Zie voor aandeelen N°. 1, voor obligatiën en pandbrieven N°. 22.

62. **Landerijen en ongebouwde eigendommen.** Zie het gemelde bij Gebouwen (Vaste Goederen) onder N°. 38. Ook kan men nevens deze rekening een **Administratierekening** over de Landerijen aanleggen.

63. **Loterijrekening.** Neemt men deel aan loterijen van staten, steden of bijzondere lichamen, zooals tentoonstellingscommissiën, dan opent men een „Loterijrekening", die men debiteert voor den inkoopsprijs der gekochte loten, en crediteert voor de waarde der prijzen, die men wint, zoomede voor de afschrijvingen per Winst en Verlies.

64. **De m/r of o/r, de z/r of h/r** wordt gebruikt, wanneer we met personen in het buitenland gevestigd, over en weêr zaken doen. Het splitsen der rekening van buitenlandsche personen in twee hoofden, heeft zijn ontstaan te danken aan het verschil in muntsoort tusschen de plaats, waar de betrokken persoon woont, en die, waar onze zaak gevestigd is.

Op de **mijne** of **onze** rekening worden geboekt alle zaken, die voor **mijne rekening** en **risico** behandeld worden, en waarvan alzoo de verrekening in vreemde munt geschiedt. Op de **z/r** of **h/r** komt alles voor, wat voor **rekening** en **risico onzer handelsvrienden** plaats heeft, en dus in onze eigene muntsoort wordt vereffend.

Al die rekeningen stellen dus uitsluitend voor den in het buitenland gevestigden persoon, en dienen alleen om de verschillende soorten van munt bij elkander te houden. Verkoopt A. te Londen voor onze rekening goederen, dan zal deze voor het netto provenu debet worden in ponden Sterling, koopen wij evenwel voor hem, dan wordt hij ook debet, doch nu in guldens, dus op de **z/r**.

Hebben wij van A. te Londen guldens te vorderen, dan kunnen wij daarvoor op zijne order wel een wissel in £ trekken, maar zullen enkel rekening houden met het netto provenu in guldens, dat deze wissel aan ons moet afwerpen.

Wordt een persoon in het buitenland debet of credit in de muntsoort van de plaats, waar hij woont, dan wordt wel is waar het bedrag door ons herleid in guldens, doch dit geschiedt alleen ten gerieve van onze boekhouding, want de vordering blijft in vreemde munt van kracht, en de uitrekening in guldens is voor den betrokken persoon hoegenaamd van geen belang.

Zoo zullen wij ook bij het maken der Balans van de m/r of o/r het saldo in vreemd geld moeten zoeken en dit tegen den koers van den dag herleiden. (Zie N°. 9, laatste alinea.)

Bij de z/r of h/r komt alleen het saldo der guldens in aanmerking.

65. **Meubilair (Inboedel)** wordt debet voor den aankoop der Kantoormeubelen, en gecrediteerd als een deel van die aankoopsom op de Winst- en Verliesrekening wordt afgegeschreven.

66. **Obligatieleening** treedt in de plaats voor de personen die hun geld onder hypothecair verband in de vennootschap gestoken hebben en preferent zijn boven de aandeelhouders, daar de bezittingen verpand zijn voor de Obligatieschuld. Al wat bij deze rekening ten opzichte der boeking te melden valt, is omschreven bij N°. 22.

67. **Obligatiën in portefeuille.** (Zie N°. 22.)

68. **Ondersteuningsfonds** stelt voor de personen, voor wie dit fonds in het leven is geroepen. Wordt eerst credit voor hetgeen het personeel zelf bijdraagt **(Kassa** aan **Ondersteuningsfonds),** en zoo de zaak uit de overwinst een deel er aan toevoegt, dan boekt men **Winst en Verlies** aan **Ondersteuningsfonds.** Bij uitkeeringen wordt de rekening debet.

69. **Ongeplaatste aandeelen** debet voor het ongeplaatste deel der aandeelen, en credit bij elke plaatsing, altijd voor het nominaal bedrag. (Zie N°. 1.)

70. **Ongeplaatste Obligatiën.** Zie Obligatiën in portefeuille.

71. **Onkostenrekening** dient om te zien, wat het drijven onzer zaak kost; wordt debet voor alle ongelden, die we anderen niet in rekening kunnen brengen, en alzoo verliesposten uitmaken. Zij wordt verder als tusschenrekening gebruikt door haar tijdelijk te debiteeren of te crediteeren, om later de rekening, waarop de definitieve boeking behoort, voor haar in de plaats te stellen.

72. **Onverdeeld dividend.** Deze rekening wordt credit voor het deel der aan de aandeelhouders toekomende winst, dat niet voldoende is om het dividend op een tamelijk afgerond percentage te brengen en derhalve wordt teruggehouden. Om die reden wordt het gereserveerd, om gevoegd te worden bij het dividend van het volgend jaar.

73. **Onverdeeld Winstsaldo** wordt gecrediteerd voor het gedeelte der winst dat niet tot uitkeering komt, en gedebiteerd als de winst- en verliesrekening daarvoor in het volgende jaar wordt gecrediteerd. In tegenstelling met het vorige hoofd, komt dit onverdeeld winstsaldo bij naamlooze vennootschappen toe aan al die rekeningen, welke in de statuten voor de winstverdeeling zijn aangewezen.

74. **Oprichtersaandeelen** hebben geen nominale waarde, en zijn bewijzen die aanspraak geven op een deel der winst, wanneer deze zóóveel bedraagt, dat daarvan eerst aan de gewone aandeelhouders een zeker percentage, bij de statuten vastgesteld, is uitgekeerd. Wil men die oprichtersaandeelen volstrekt in de boeken doen voorkomen, dan zou men een journaalpost moeten maken zonder bedrag, en bijvoorbeeld de ingebrachte bezitting in de zaak debiteeren en de oprichtersaandeelen crediteeren. Alleen de omschrijving op die rekeningen zou een en ander kunnen vermelden.

75. **Oprichtingskosten.** Op deze rekening brengen we in het debet alle uitgaven, aan de oprichting der zaak verbonden, en schrijven deze extra-onkosten gaandeweg af, door jaarlijks een zeker bedrag als verlies op de winst- en verliesrekening te brengen. De bedoeling daarmede is, om niet genoodzaakt te zijn, al die extra-uitgaven over het eerste boekjaar in ééns als verlies te boeken. Het niet afgeschreven gedeelte komt dientengevolge als eene bezitting op de balans, doch vertegenwoordigt slechts eene fictieve waarde.

76 **Pandbrieven in portefeuille.** Het tijdelijk hoofd, waarop de pandbrieven worden geboekt die nog niet zijn geplaatst, op de wijze zooals dit met aandeelen en obligatiën geschiedt (zie N°. 1, en vooral N°. 22 en 51).

77. **Pandbrievenrekening** credit bij het creëeren van pandbrieven en debet bij intrekking of het vormen van reserve daartoe; (zie Hypothecaire geldleeningen N°. 51).

78. **Particuliere rekening** komt voor, als we de veranderingen, die er in den loop van het jaar ten opzichte van den handelaar–geldschieter plaats hebben, niet op de Kapitaal-

rekening willen plaatsen. De Kapitaalsrente, alsmede de winst of het verlies, wordt dan op de Particuliere rekening vereffend, en op deze heeft men dan een overzicht of er in den loop des jaars soms méér dan de winst is gedisponeerd.

79. **Pensioenfonds.** Deze rekening wordt eveneens gebruikt als de rekening **„Ondersteuningsfonds"**, zie N°. 68, doch de benaming duidt aan het uitsluitend doel, waarvoor ze werd aangelegd.

80. **Personenrekeningen** in het algemeen zijn de rekeningen van de handelsvrienden, waarmede we in Rekening-Courant staan. Deze rekeningen worden debet voor alles wat de personen ons schuldig worden, en credit voor al wat wij hun schuldig zijn; door het aftrekken van die twee schulden zien wij, wie schuldig blijft. Het verschil in tijd, tusschen het oogenblik waarop iemand schuldig wordt, en den dag van kwijting, maakt dat men veelal overeenkomt over die tijdstippen rente te verrekenen. (Zie aanhangsel.)

81. **Personenvervoer** credit voor de passagegelden, en debet als dit credit-bedrag naar de winst- en verliesrekening wordt overgebracht.

82. **Polissenrekening** debet voor drukloon en zegelkosten der polissen, en credit voor het bedrag dat wij aan andere personen voor polisgelden in rekening brengen.

83. **Post- en goederenvervoer** credit voor de vrachtpenningen, en debet als dit bedrag naar de Winst- en Verliesrekening gaat.

84. **Preferente Aandeelen.** Deze rekening wordt om dezelfde reden gedebiteerd en gecrediteerd als de gewone Aandeelenleening. De preferente aandeelen worden op eene afzonderlijke rekening geboekt, omdat zij bevoorrecht zijn boven de gewone, en wel in de eerste plaats wat de winstverdeeling betreft; vaak ook bij liquidatie der zaak. In de statuten wordt die bevoorrechting nauwkeurig omschreven.

85. **Premiënrekening, volgens tarief A, B of C** wordt gebruikt bij levensverzekering-maatschappijen. Credit voor de ontvangen premiën, en debet voor het bedrag dat op de balans wordt gebracht, wat door den wiskundigen adviseur der maatschappij is berekend als niet behoorende tot de winsten der maatschappij, maar toekomende aan de geassureerden.

86. **Premie-Zeeassurantie.** Credit voor de ontvangen premiën en debet voor de betaalde premiën van her-verzekering.

87. **Proefbalans** wordt aldus genoemd, omdat zij de proef moet leveren of het evenwicht, dat in elken post van het journaal bestaat, ook in het Grootboek is bewaard gebleven.

Daartoe worden de folio's benevens de namen der rekeningen onder elkander geschreven; achter elk hoofd volgen 4 kolommen, bestemd voor opneming van de totale som debet en credit en het saldo debet of credit. De som der debetbedragen moet gelijk zijn aan die der creditbedragen en tevens gelijk zijn aan de telling van het journaal. Evenzoo moeten de sommen der debet- en creditsaldo's even hoog zijn, aangezien de totale sommen der debet- en creditzijde gelijk zijn, en het trekken der saldi niets anders is dan het aftrekken, aan iedere zijde der rekening, van een gelijk bedrag.

88. **Prolongatieleening,** zie het gemelde bij Beleeningrekening N°. 10.

89. **Provisie- of Commissierekening** dient om te doen zien, hoeveel ons loon bedraagt voor ten dienste van anderen uitgevoerde handelingen; wordt derhalve altijd credit en alleen dàn gedebiteerd, wanneer we te veel op de creditzijde geplaatst hebben; dit laatste kan voortspruiten uit reclame over door ons te veel berekende provisie, en uit het afstaan aan anderen van een deel der door ons gemaakte provisie.

De provisie, die **anderen ons** in rekening brengen, drukt op de zaak zelf, waarover zij berekend wordt.

Hebben we diverse agenten, door wier tusschenkomst wij

provisie verdienen, onder voorwaarde hun een deel ervan af te staan, dan zal het raadzaam zijn om zóóvele Provisie-rekeningen aan te leggen, als we agenten hebben, met bijvoeging van hun naam.

De provisie die we nog te vorderen hebben wegens nog onafgedane commissie- en compagniezaken, en waarvoor dus de rekeningen Goederen in Commissie, en Goederen in Compagnie nog credit kunnen staan, wordt als eene bezitting op de Balans gebracht. Provisie die wij nog verschuldigd zijn als we de Balans opmaken, wordt daarop gebracht onder: Onkosten nog te betalen.

90. **Provisie-assurantie** komt te pas als men makelaar of commissionnair in assurantiën is, en wordt gebruikt als de gewone provisierekening. Credit wordt ze voor het loon voor onze bemoeiingen, en debet als iets van dit loon wordt afgestaan aan anderen.

91. **Reederij-rekening** dient als tusschenrekening, wanneer wij tot boekhouder van een schip zijn aangesteld; wordt tijdelijk debet voor alle uitgaven, die we voor de gezamentlijke aandeelhouders (reeders) doen, zoolang het schip nog niet vertrokken is. Wanneer het schip is uitgezeild, worden de aandeelhouders ieder op zijne rekening, en ons eigen aandeel op „Scheepsaandeelen" gedebiteerd, en de Reederijrekening gecrediteerd. Bij aankomst van het schip wordt doorgaans tijdelijk de Reederijrekening voor de ontvangen vrachten gecrediteerd, om later de aandeelhouders en ons eigen aandeel te crediteeren. Gewoonlijk blijft een deel van de ontvangen vrachtpenningen onverdeeld, om te dienen voor de volgende reis. Het onderscheid tusschen de Reederijrekening en het Reederijboek bestaat enkel daarin, dat het laatstgenoemde bij vertrek van het schip wordt afgesloten, terwijl de Reederijrekening bij het einde van het jaar evenals alle rekeningen wordt behandeld.

92. **Reservefonds** stelt dàt deel der winst voor, waarover de vergadering van aandeelhouders besloten heeft, tijdelijk niet te beschikken, in tegenstelling met de „Dividend-rekening", die het deel aangeeft, dat tot uitkeering bestemd is. Met den journaalpost: „Winst en Verlies aan Reserve" heeft men een deel der winst gereserveerd, en met de omgekeerde boeking heeft men geheel of gedeeltelijk de reserve afgeschreven.

Het bedrag, op de reserve-rekening voorkomende, is gewoonlijk niet vooraf voor een zeker doel aangewezen (daargelaten de algemeene bestemming tot dekking voor mogelijke verliezen in de toekomst); van daar dat zoolang niet anders besloten wordt, het bedrag den aandeelhouders toekomt. Wordt evenwel de reserve voor een bepaald doel aangewezen, dan geeft men dit bij het hoofd van rekening aan, zooals b.v.:

„Reserve voor onderhoud en vernieuwing van gebouwen", en d.g. Nog verscheidene reserve-rekeningen met een bepaald doel komen voor in de boeken, al staat niet altijd het woord „reserve" er bijgevoegd; men denke slechts om de rekeningen „Ketelfonds", „Reparatiefonds" enz.

Zie overigens N°. 11, Belegd reservefonds.

93. **Reserve voor uitloting van Pandbrieven.**

Overeenkomstig het meêgedeelde bij N°. 51 (Hypothecaire geldleeningen) moeten de hypotheekbanken de bij haar terugvloeiende sommen wegens aflossing van opgenomen gelden, bestemmen, althans aanvankelijk, tot het intrekken van daartegen uitgegeven pandbrieven. Aangezien 't intusschen niet mogelijk is om dadelijk tot die intrekking over te gaan (de voor aflossing bestemde n°s worden bij loting, op vastgestelde tijdstippen, aangewezen), wordt in de boeken een hoofd: „reserve voor uitloting" geopend, dat gecrediteerd wordt voor een gelijk bedrag als de afgeloste som op de Hypothecaire geldleeningen, waarmede de pandbrievenrekening wordt verminderd door debiteering (zie 51). Hierdoor wordt de

schuld verplaatst: in plaats van één hoofd: (circuleerende) Pandbrieven, hebben wij er nu twee: „Pandbrieven", en „Reserve voor uitloting". Heeft nu de uitloting van pandbrieven plaats gevonden, dan verplaatst de schuld opnieuw: in plaats van een reserve voor intrekking van pandbrieven in 't algemeen, moeten we nu de houders van bepaald aangewezen pandbrieven erkennen als crediteuren. Dezen overgang stellen wij in de boeken voor, door middel van den post: „Reserve voor uitloting van pandbrieven aan uitgeloote pandbrieven", en dit laatste hoofd op zijne beurt wordt slechts bij werkelijke afbetaling gedebiteerd (aan Kassa of Kassier).

94. **Scheepsaandeelen-rekening** komt te pas, wanneer we aandeelen in één of meer schepen hebben; wordt debet voor den aankoop van ons aandeel, voor het gedeelte, dat wij in de onkosten voor de uitrusting moeten dragen, desverkiezende voor de rente over het in scheeps-aandeelen belegd kapitaal en verder voor alles wat den aankoop vermeerdert; credit bij verkoop, en voor het mij toekomende gedeelte van het netto provenu der gemaakte vrachtpenningen.

95. **Schepenrekening** wordt gebruikt, als we geheele schepen in eigendom hebben; het is verkieselijk om voor elk schip eene rekening te openen, met den naam van het schip daarbij genoemd, daar we dan de resultaten van elk schip in het bijzonder kunnen nagaan. Wordt debet voor den aankoop der schepen en alle uitgaven aan uitrusting, onderhoud enz. verbonden; credit bij den verkoop, vergaan van het schip, voor gemaakte vrachtpenningen enz. Veelal plaatst men enkel op die rekening de waarde der schepen en boekt op een „exploitatierekening" de ontvangsten en uitgaven gedurende den loop van een boekjaar, of soms houdt men van elk schip een exploitatierekening en nòg uitgebreider van **elke reis** en **elk schip.**

96. **Steenkolenrekening** wordt debet voor de aankoopsom der steenkolen, om later te worden overgedragen op de gefabriceerde goederen, de exploitatierekening, of winst en verlies.

97. **Stoommachinerekening,** zie Werktuigenrekening.

98. **Tantièmes-rekening.** Deze rekening wordt gebruikt als we het deel der winst wat aan commissarissen, directie en verder personeel der vennootschap toekomt, op **één** hoofd willen brengen. Credit wordt ze voor het hun komend winstbedrag, en debet als de uitkeering geschiedt.

99. **Taxatiekostenrekening.** Hypotheekbanken laten doorgaans de kosten van waardebepaling der vaste goederen, waarop hypotheek wordt aangevraagd, zich vergoeden, en deze rekening wordt voor die aldus ontvangen bedragen gecrediteerd, terwijl ze debet wordt als de bank aan de makelaars (taxateurs) hun loon voor die schatting uitkeert.

Zoo de bank de taxatiekosten geheel of gedeeltelijk voor hare rekening neemt, gaat het nadeelig saldo naar het debet der Winst- en Verliesrekening.

100. **Uitbreidingskapitaal-rekening** is een soort van reserverekening, en wordt gebruikt als bepaald is dat een deel der door de Vennootschap gemaakte winsten moet dienen tot vergrooting van haar aandeelen-kapitaal.

In plaats nu van die sommen direct op het aandeelenkapitaal te brengen met den post „Winst en Verlies aan Aandeelenkapitaal", plaatst men ze tijdelijk op de rekening „Uitbreidingskapitaal", om later, als dit fonds het vereischt bedrag aanwijst, over te boeken in het credit van de kapitaalrekening.

101. **Uitgeloote Obligatiënrekening** wordt credit voor de uitgeloote Obligatiën, wordende dan de Obligatierekening gedebiteerd, daar die leening daardoor vermindert. Wanneer de uitgeloote Obligatiën aangeboden en uitbetaald worden, boekt men: „Uitgeloote Obligatiën aan Kassa (Kassier)."

Wanneer genoemde rekening bij het opmaken der balans een saldo aanwijst, vormt dit bedrag altijd een schuld.

102. **Uitgeloote pandbrievenrekening** wordt credit bij de uitloting van pandbrieven, terwijl dan de rekening „Reserve voor uitloting van Pandbrieven" wordt gedebiteerd. (Zie N°. 51.) Bij afbetaling van die uitgeloote pandbrieven wordt ze debet, zoodat altijd gemakkelijk is te overzien, of er, en voor welk bedrag, uitgeloote pandbrieven nog niet ter betaling zijn aangeboden.

103. **Uitkeeringen, volgens tarief A, B of C.**

Bij levensverzekering-maatschappijen komt deze rekening voor, en wordt gedebiteerd voor de uitkeeringen, door de bankaan de verzekerden of rechthebbenden gedaan, om bij heteinde van het jaar als verlies op de winst- en verliesrekening over te dragen.

104. **Verbonden waardenrekening** is een vrijwillig gebruikt hoofd, wat alleen door hen wordt aangelegd, die een overzicht willen hebben van de effecten die tot onderpand eener beleening (prolongatie) zijn gegeven. Hoofdzaak is natuurlijk, wanneer men geld opneemt, het debiteeren der kas, en het crediteeren der beleeningrekening, maar tegelijkertijd kan men de effectenrekening, die iets van haar bezit afstaat, crediteeren, en het hoofd „verbonden waarden" daartegenover debiteeren. Bij aflossing heeft in omgekeerde richting, maar op dezelfde wijze, de terugboeking plaats. Stel dat we leenen f 10,000.— op f 12,000.— $3^1/_2$ °/$_0$ Ned. Werk. Schuld, dan zullen we den volgenden journaalpost maken:

Diversen aan Diversen

Kassa, voor ontvangen	f 9,990.—	
Interest: voor 1 °/$_{00}$ provisie . .	„ 10.—	
Verbonden waarden	„ 12,000.—	
	f 22,000.—	
Aan Prolongatie	f 10,000.—	
Aan Effecten	„ 12,000.—	
		f 22,000.—

Uit dit voorbeeld kan men andere afleiden. In tijden van crisis ontvangt men wel eens bankpapier als surplus bij het onderpand. We kunnen dit geld niet in de kas brengen, aangezien het ons eigendom niet is, en maken dus den journaalpost:

Kassa (surplus Prolongatie) aan Verbonden waarden.

Geeft men daarentegen bankpapier als surplus, dan wordt de post als volgt:

Verbonden waarden aan Kassa.

105. **Vergoeding voor vervroegde aflossing.**

Bij het geven van gelden op hypotheek wordt veelal bedongen, dat bij vroegere aflossing dan bij de hypotheekacte is vastgesteld, de geldnemer een extra-rentevergoeding over de afgeloste som moet betalen, meestentijds ten beloope van 3 maanden interest. Wij brengen die vergoedingen in het credit der rekening, om bij het einde van het boekjaar als winst op de winst- en verliesrekening te worden geboekt.

106. **Vreemd geld-rekening** is de rekening voor vreemde muntspeciën. Ze wordt debet voor den aankoop, en credit voor den verkoop dier munten.

107. **Waarborgfonds** vormt een afzonderlijk fonds, dat bijeengebracht is om eene maatschappij of andere inrichting te steunen, en gewoonlijk dienen moet, om verliezen, door de zaak zelve geleden, te kunnen dekken. De administratie over dit fonds heeft plaats in de boeken der zaak.

Veelal bestaat dit fonds in gedeponeerde Nederlandsche Staatsfondsen van dezelfde soort, gewoonlijk beheerd door commissarissen..

Bij ontvangst van die fondsen wordt als tegengift een reçu of bewijs afgegeven, hetwelk den naam kan dragen van „Aandeel in het Waarborgfonds" en den toonder aanwijst als eigenaar van een zóóveelste deel in het gedeponeerde fonds.

De Coupons dier fondsen en de dividend-bewijzen van

de aandeelen in het waarborgfonds zijn gewoonlijk van eenzelfde bedrag; als ten minste al de gedeponeerde fondsen nog aanwezig zijn, want anders wordt het provenu der coupons evenredig onder de aandeelhouders in het waarborgfonds als dividend uitgekeerd.

Bij ontvangst der fondsen kan men journaliseeren: **„Effecten van het Waarborgfonds"** aan **„Aandeelen in het Waarborgfonds"**, terwijl bij geheele of gedeeltelijke aflossing het omgekeerde geboekt wordt.

Heeft de zaak verliezen geleden, zoodat men moet overgaan om tot dekking van dit verlies gedeponeerde fondsen te verkoopen, dan kan men journaliseeren: **„Kassa** aan **Winst en Verlies"** voor de netto opbrengst der effecten; en voor de administratie van het Waarborgfonds boekt men: **„Aandeelen in het Waarborgfonds** aan **Effecten van het Waarborgfonds"** voor een bedrag evenredig met de aangenomen waarde, waarvoor in der tijd deze effecten werden geboekt. Bij weder inkoop heeft de omgekeerde boeking plaats.

Wordt overgegaan tot intrekking der aandeelen in het waarborgfonds, nadat reeds vroeger een deel der fondsen verkocht is, dan kan men voor den verkoop der effecten journaliseeren: **„Kassa** aan **Effecten van het Waarborgfonds"** voor het netto provenu des verkoops, om daarna het saldo van de rekening „Effecten van het Waarborgfonds" over te brengen op „Aandeelen in het Waarborgfonds".

Het in de kas ontvangen netto provenu wordt daarna pondspondsgewijze uitbetaald, tegen intrekking der aandeelen Waarborgfonds en gejournaliseerd **„Aandeelen Waarborgfonds** aan **Kassa."**

108. **Werktuigenrekening** debet voor den aankoop der werktuigen, terwijl jaarlijks voor slijtage een zeker bedrag wordt afgeschreven, en het alsdan verminderde bedrag als een bezitting op de balans gebracht.

109. **Winkelrekening** wordt debet voor alle aankoopen, die wij voor den winkel doen, onverschillig of we uit het magazijn onzer eigene engros–zaak nemen of van andere personen koopen; credit wordt deze rekening voor alle verkoopen in den winkel, terwijl bij het maken der Balans in de engroszaak de winkelrekening als een bezitting daarop voorkomt, voor het bedrag, door de goederen in den winkel aanwezig, vertegenwoordigd. Het verschil, dat na de boeking der Balans, op die rekening voorkomt, is de winst of het verlies, in den winkel gemaakt of geleden.

110. **Winst en Verlies** is het opschrift der onontbeerlijke rekening, met behulp waarvan alles afgesloten wordt, wat niet onder het hoofd „Balans" op nieuwe rekening wordt overgebracht. Wel is waar komt bij naamlooze en andere vennootschappen de winst– en verliesrekening zelve voor op de balans, maar dan is dat alléén omdat het kapitaal op nieuwe rekening overgaat voor onveranderd bedrag, en het verschil heeft dan toch ook een bepaalde bestemming. Geldt het verlies, dan moet dit zoo mogelijk worden ingehaald; is het winst, dan hebben aandeelhouders of andere bepaalde hoofden van rekening daarop aanspraak. Maar in 't algemeen is, gelijk gezegd, de bestemming der winst– en verliesrekening om alle hoofden effen te maken. Voor zooverre het afgeloopen zaken geldt, is het opmaken gemakkelijk: men kent de gemaakte winsten, of geleden verliezen, maar ook wat nog niet is beëindigd, telt meê, door de voorhanden activa aan te nemen tot de waarde van den dag, en daartegenover de nog verschuldigde bedragen als afgeloopen te beschouwen, door ze te reserveeren.

Ook aangenomen achteruitgang in de waarde van machineriën en d.g. wordt als geleden verlies aangemerkt.

Zóó worden alle rekeningen, welker eindsaldo (nadat gerekend is op het voor de balans bestemde cijfer) credit is,

afgesloten **aan** winst en verlies, en omgekeerd de rekeningen met een hooger debet-cijfer **per** winst en verlies. Die verzamelstaat van winsten en verliezen zal dan op zijne beurt een voor- of nadeelig saldo aanwijzen. Is het voordeelig, dan moet dat hoogere credit worden gelijk gemaakt door debiteering der winst- en verliesrekening, en wel aan kapitaalrekening zoo het de zaak van particulieren geldt, die daardoor het kapitaal ziet stijgen, of aan diverse rekeningen (dividend, reserve, enz.) bij vennootschappen. Nadeelig saldo (hooger debet) brengt vermindering van kapitaal meê; bij particulieren dadelijk af te schrijven, bij vennootschappen te reserveeren, zoo het niet gedekt kan worden doòr bezittingen boven het aandeelenkapitaal.

Voor 't overige is de bedoeling met het brengen van alle winsten en verliezen op één staat, bij het opmaken der balans, deze, om het werk te vereenvoudigen, en het overzicht te vergemakkelijken, want feitelijk kon bij elke handeling gedurende den loop van het jaar het verschil direct op de winst- en verliesrekening worden gebracht; — iets wat men nu maar éénmaal doet.

111. **Wisselrekeningen.**

Te innen wissels (Wisselrekening) kan verdeeld worden in „Te innen wissels in eigen geld" en „Te innen wissels in vreemd geld." Op de eerste rekening komen alle wissels voor, die in Hollandsche munt betaalbaar zijn; **debet** wordt deze rekening, wanneer er een wissel in de portefeuille komt, en **credit** wanneer een wissel de portefeuille verlaat. Het debiteeren en crediteeren geschiedt steeds voor het nominaal bedrag, en eventueel verschil met de contante waarde bij disconteering wordt direct op interest gebracht. „Te innen wissels in vreemd geld" komen in de portefeuille en verlaten deze altijd voor de contante waarde.

Te betalen wissels (Acceptenrekening). Deze rekening treedt in de plaats voor de personen, die op ons getrokken wissels in handen hebben. Zij wordt éérst **credit**: bij de acceptatie of bij ontvangst van advies der trekking, en **debet** bij de betaling of de intrekking des wissels. We kunnen deze rekening niet missen, daar de positie van onzen schuldeischer van het oogenblik der trekking af tegenover ons verandert, en door het endossement een ander in zijne plaats een vordering op ons krijgt. Zelfs al heeft hij den wissel aan eigen order getrokken, zoo heeft er toch eene verandering plaats gehad, daar hij eerst een gewone schuldeischer van ons was, doch na de trekking, een schuldeischer als houder van een op ons getrokken wisselbrief geworden is, waardoor hij thans andere middelen kan aanwenden, om, bij weigering van onze zijde, tot betaling zijner vordering te geraken. Soms kan deze rekening een winst- of verliescijfer aanwijzen, namelijk wanneer wissels in vreemd geld bij de acceptatie alleen voor het vreemde geld worden geaccepteerd, en de koers der vreemde munt eerst bij betaling der wissels wordt vastgesteld. Bij de acceptatie hebben we dan toch voor het boeken een koers vast te stellen, die afwijken kan van den bij de betaling berekenden koers.

Discontorekening is óók eene rekening van te innen wissels, en wordt gebruikt, wanneer het koopen en verkoopen van binnenlandsche wissels eene branche van onzen handel uitmaakt. De rekening verschilt van de „Te innen wissels in Hollandsch geld" daarin, dat zij gedebiteerd en gecrediteerd wordt voor de **contante** waarde. De meeste kantoren volgen intusschen deze wijze van boeken niet, maar houden hare Discontorekening als „Te innen wissels in Hollandsch geld."

Bij NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN zijn de voornaamste wettelijke bepalingen omtrent de oprichting, duur, werkkring, doel, aansprakelijkheid, kapitaalsvorming, stemrecht, winstverdeeling, liquidatie, enz. de volgende:

De acte of het ontwerp harer oprichting en elke verandering daarin, zijn aan de koninklijke goedkeuring onderworpen. Die goedkeuring wordt niet verleend, als de oprichters te zamen minder dan $^1/_5$ van het kapitaal vertegenwoordigen; terwijl de vennootschap niet in werking kan treden, als niet ten minste 10 °/₀ van haar kapitaal is gestort.

De acte der vennootschap en de eventueel daarin aan te brengen veranderingen, moeten notariëel worden verleden, op straffe van nietigheid; zij moet ingeschreven worden in de daartoe bestemde openbare registers, en openbaar gemaakt worden door de Staats-courant.

Het kapitaal der vennootschap wordt verdeeld in actiën of aandeelen op naam of in blanco. De laatste kunnen alleen voorkomen als het volle bedrag is gestort.

De vennootschap moet voor een bepaalden tijd worden aangegaan en kan telkens worden verlengd.

Als het maatschappelijk kapitaal een verlies van 50 °/₀ heeft ondergaan, behoort daarvan openbare afkondiging te geschieden, en bij een verlies van 75 °/₀ is de vennootschap van rechtswege ontbonden.

Het is der vennootschap vrijgelaten een reservefonds op te richten.

Bij de acte mogen geene vaste renten bedongen worden; echter kan worden overeengekomen, dat de uitdeelingen een zeker maximum niet te boven gaan.

Tevens moet worden aangegeven, op welke wijze het stemrecht door de vennooten zal worden uitgeoefend, onder bepaling dat ieder aandeelhouder hoogstens 6 stemmen zal kunnen uitbrengen.

TE JOURNALISEEREN.

1.

1 Februari. De **A .... Hypotheekbank** geeft heden van haar aandeelenkapitaal, groot twee millioen gulden, verdeeld in vijf seriën, ieder groot f 400,000.—, de eerste serie uit, met eene storting van 50 °/₀, welk bedrag door haar in bankpapier wordt ontvangen. — Zie theorie N°. 59, 1.

2.

2 Februari. Van bovengenoemd ontvangen bedrag bij den Kassier geplaatst à deposito à 2 °/₀ met 10 dagen opvraging . . . . f 100,000.—

en op prolongatie gegeven à $2^1/_2$ °/₀ bij de commissionnairs in effecten de Waal & Co. . „ 20,000.—

beiden per Kas betaald . . . . f 120,000.—

Zie theorie N°. 21, 88, 59.

3.

Bericht ontvangen van den Kassier, dat hij ons in rekening-courant heeft gedebiteerd wegens toegezonden gezegeld kwitantieboekje voor f 5.50. Zie theorie N°. 71, 60.

4.

10 Februari. Op hypotheek gegeven door vorenstaande bankinstelling aan **P. Alexandre** te **Amsterdam,** à $4^1/_2$ %, op 4 huizen en erven aan de Kanaalgracht N°. 22, 24, 26 en 28, eene som van . . . . f 60,000.—
aflosbaar jaarlijks op 1 November f 1000.—
en het saldo 1 November 1901.

Hiervan afgehouden:

$^3/_4$ % Provisie . . . ,	f 450.—	
Taxatiekosten	„ 40.—	
80/d interest à $4^1/_2$ . .	„ 600.—	„ 1,090.—
per Kas betaald		f 58,910.—

De rentedagen der hypotheken zijn 1 Mei en 1 November. Alléén bij het sluiten der hypotheek wordt rente vooruitbetaald tot den eerstkomenden rentedag.

Zie theorie N°. 51, 59, 89, 99, 53.

5.

16 Februari. Verkocht door meergenoemde Hypotheekbank aan **de Waal & Co., Alhier,**

20 à f 1000.— 4 % Pandbrieven N°. 1/20.
20 à „ 500.— d°. N°. 801/820.

à $100^1/_2$ % (vrij van courtage) . . .	f 30150.—
Interest	„ 150.—
per Kas ontvangen	f 30300.—

De Coupons der pandbrieven verschijnen 1 Januari en 1 Juli. Zie theorie N°. 59, 77, 61, 53.

6.

Breng post N°. 1 tot en met 5 in een Kasboek over, met vermelding van den contra–debiteur of crediteur, en wel zoodanig dat die posten in hun geheelen omvang geboekt zijn

uitsluitend in dat Kasboek, door zoo noodig gebruik te maken van **over de Kas te laten loopen.**

7.

10 Mei. Aflossing ontvangen van **P. Alexandre** te **Amsterdam,** op de hypotheek voorkomende in post N°. 4, tot een bedrag van . . . . f 6000.—

Interest van 1 tot 10 Mei, zijnde 10/d à $4^1/_2$ %	„ 7.50
3 maanden extra rente à $4^1/_2$ % wegens vervroegde aflossing	„ 67.50
per Kas ontvangen	f 6075.—

en het afgeloste bedrag bestemd voor uitloting van pandbrieven. Zie theorie N°. 59, 77, 51, 53, 105, 93.

8.

30 Juni. Boek voor de hypotheekbank de rente over de circuleerende f 30,000.— 4 % Pandbrieven, daar de coupon heden vervallen is. Zie theorie N°. 53, 19.

9.

1 Juli. Aflossing ontvangen van **P. Alexandre** te **Amsterdam,** op de hypotheek voorkomende in post N°. 4, tot een bedrag van . . . . f 12,000.—

Interest van 1 Mei tot 1 Juli, zijnde 2/maanden à $4^1/_2$ %	„ 90.—
3 maanden extra rente à $4^1/_2$ % wegens vervroegde aflossing	„ 135.—
	f 12,225.—
Hiervoor in betaling ontvangen à pari 8 à f 1000.— van onze eigene 4 % pandbrieven (zonder Juli–coupon)	„ 8,000.—
per Kas ontvangen	f 4,225.—

Zie theorie N°. 59, 77, 51, 53, 93, 105.

10.

1 Augustus. Uitgegeven door de **Bouwmaatschappij „Fortuna" alhier** eene eerste hypothecaire leening [1]), groot f 500,000.—, rentende 5 %, tegen den koers van 98 %. Coupons verschijnende 1 Februari en 1 Augustus. Hiervan geplaatst f 400,000.— en dit bedrag bij haren Kassier à déposito gestort.

Het restant der leening, groot f 100,000.— wordt à pari geboekt, en op 50 stuks à f 1000.— eene prolongatie gesloten groot f 40,000.— met 1 ‰ courtage bij **de Waal & Co.,** die het bedrag na aftrek der courtage, voor rekening der maatschappij à deposito geeft bij haren Kassier. Zie theorie N°. 21, 53, 22, 70, 66, 88.

11.

De **Deli-Serdang-Maatschappij,** gevestigd te **Rotterdam,** heeft over 1888 eene winst gemaakt van f 172,133.40.

In de Algemeene Vergadering van aandeelhouders wordt besloten die winst als volgt te verdeelen:

15 % over het Kapitaal groot f 750,000.— aan aandeelhouders, daarna

10 % van het overblijvende aan het reservefonds.

Het dan resteerende wordt tot duizenden afgerond en daarna als volgt verdeeld:

25 % aan Directeuren,
5 % „ Commissarissen,
10 % „ den Administrateur,
50 % „ Aandeelhouders,
5 % „ Personeel in Serdang,
5 % „ extra afschrijving op concessie.

[1]) 't Geldt hier een gewone obligatieleening, die slechts „hypothecair" wordt genoemd, omdat het een bouwmaatschappij betreft, die hiermeê te kennen wil geven, dat speciaal hare tegenwoordige en nog te bouwen huizen als onderpand der leening strekken.

Welke journaalposten zijn noodig om de Balans en de Winst- en Verliesrekening af te sluiten, als er buitendien nog bepaald wordt, dat het dividend aan aandeelhouders in geheele percenten berekend moet worden. Zie theorie N°. 28, 72, 73, 110, 92, 98, 9, 18.

12.

12 Maart. Factuur ontvangen van **Hartington & Co.** te **Londen** over eene lading Java suiker, door hen aan ons gezonden per stoomschip **Stella** om door ons verkocht te worden voor gemeenschappelijke rekening met hen, J. Bleichröder te Berlijn en mij, ieder voor ⅓.

Cwt. 12820/1/18 à 18 Sh. 2 d. per Cwt. .	£
Contant 2 %	„
	£
Courtage ½ %	„
	£
Onkosten	„ 60/2/5
	£
Assurantie 2 % over £ 12800	„
	£
Commissie 2 %	„
	£

Mijn ⅓ per 12 Maart bedraagt £ 4007—9—2
à f 12.08 . . . . f 48.410,10.

Zie theorie N°. 44, 64.

13.

16 April. Getrokken door **F. Schröder** te **Keulen,** ter voldoening der factuur groot R. M. 10,155.60 per 16 Juli een 3/m. Wissel °/ C. Mayer te Keulen, groot f. per 16 Juli tegen den 3/m. koers van 168 R. M. per f 100. Disconto 3 %. Deze wissel heden door mij geaccepteerd. Zie theorie N°. 64, 111.

14.

16 Maart. Verkocht per **de Waal & Co.**

12 à f 1000.— 3% Nederlandsche Werkelijke Schuld à 94 %	f 11280.—
Interest 15/d	„ 15.—
	f 11295.—
af: 1/8 % Courtage	„ 15.—
	f 11280.—

Deze fondsen behooren tot die van het reservefonds. Voor bovenstaand bedrag heeft de Waal & Co. ons gecrediteerd.

Zie theorie N°. 80, 11.

15.

18 Maart. De **Naamlooze Vennootschap „Java"**, wier kapitaal één millioen gulden bedraagt (volgefourneerd), heeft hare balans afgesloten met een winst van f 90201.17. Op voorstel der Directie neemt de Algemeene Vergadering de volgende besluiten:

a. tot uitkeering van een dividend van 7 %,

b. tot eene uitkeering van f 40 op ieder oprichtersaandeel (hiervan 200 in omloop).

c. en 't overige op reserve over te brengen.

Zie theorie N°. 28 (afzonderlijk te boeken: „Dividend oprichtersaandeelen"), 110, 92, 9.

16.

20 Maart. Drie bankiers, **A. B.** en **C.,** verzekeren aan de firma **de Waal & Co.** de plaatsing van een aandeelenkapitaal groot f 750,000.— in eene Wissel- en Effectenbank, door de Waal & Co. op te richten. Zij nemen het geheele kapitaal à 96 % over.

Bij gehouden openbare inschrijving, waarvoor de koers à

pari werd vastgesteld, is de geheele som geplaatst. Wat zal de bankier A. te boeken hebben, als hij alle ontvangsten en betalingen doet; met zijn medeleden in het consortium afrekent, daarbij aan hen in rekening brengende 1/4 % courtage over het nominaal bedrag der leening, en ten slotte voor annonces enz. f 2316.80 betaalt. Zie theorie N°. 46 (kan ook genoemd worden „Syndicaats-" of „Consortium-rekening"), 59, 89.

17.

16 September. Gekocht van **A. Jacobs, Alhier,** per makelaar **A. de Vries, Alhier,**

500 balen Santos Koffie à 41 1/2 cent per 1/2 Kilo, welke mij op heden 30 September geleverd worden, als:

10 ceêlen (opslagbewijzen) Blauwhoedenveem:

Bruto	29467,5 K°.	
Tarra	250,- „	
Netto	29217,5 K°.	
afgeschreven monsters	127,5 „	
Netto	29090,- K°. à 41 1/2 .	f 24,144.70
af 3 maanden huur à 4 1/2 cent per baal en per maand		„ 67.50
		f 24077,20
Zegel . . .		„ —.05
		f 24,077.25

Deze ceêlen heden door mij beleend bij de Nederlandsche Bank voor een bedrag van f 15000.— à 3 % en het na aftrek van onkosten ontvangen bedrag aangewend tot gedeeltelijke betaling van bovenstaande Koffie. Het saldo wordt voldaan met eene aanwijzing op mijnen Kassier. Zie theorie N°. 40, 59, 53, 60, 10.

18.

1 Juli. De 2 à f 1000.— 4 $^{0}/_{0}$ pandbrieven der .... **Hypotheekbank** N°. 275 en 280, Lett. D. D., op 4 Juni j.l. uitgeloot en op heden à pari betaalbaar gesteld, zonder bij-berekening van rente, daar de coupons 1 Januari en 1 Juli vervallen, worden heden door de Bank verwisseld tegen 2 à f 1000.— 4 $^{0}/_{0}$ niet uitgeloote pandbrieven N°. 320 en 321 D. D. tegen den koers van 101 $^{0}/_{0}$ en daarvoor ontvangen f 20.—

Wat boekt de Bank en wat de pandbriefhouder? Zie theorie N°. 102, 59, 77, 61, 30.

19.

20 Juli. Ontvangen door **A.** (commissionnair in effecten) van **B.** (particulier)

één maand rente à 3 $^{0}/_{0}$ over f 12000.— prolongatie door A. voor B. gesloten	f 30.—
Provisie 1 $^{0}/_{00}$	„ 12.—
	f 42.—

Als men nu weet dat **C.** (eveneens commissionnair in effecten) deze f 12000.— ter leen gaf voor rekening van **D.** (particulier) en de door den geldnemer (particulier B.) betaalde provisie gelijkelijk verdeeld wordt onder A. en C., wat zal dan boeken

A. — bij ontvangst der som van B.
A. — bij betaling aan C. van het hem toekomend bedrag.
B. — bij betaling aan A.
C. — bij ontvangst van het hem komend bedrag van A.
C. — bij de uitbetaling van het bedrag aan D. komende.
D. — bij ontvangst van het hem komende, te betalen door C. Zie theorie N°. 53, 59, 89.

20.

1 Maart. **B. de Groot, Alhier,** eigenaar van twaalf huizen, die in zijne boeken voorkomen voor eene waarde van

f 250,000.—, heeft die perceelen belast met een hypotheek groot f 150,000.— à $4^{1}/_{4}$ $^{0}/_{0}$, rentedagen 1 Mei en 1 November.

Die perceelen met alle daarop drukkende lasten doet hij over aan de Bouw-maatschappij **„de Eendracht"** tegen ontvangst van 100 à f 1000 volgefourneerde aandeelen in die vennootschap, die daarmêe haar aandeelen-kapitaal vergroot.

Wat zal de Groot en wat de maatschappij boeken, als de onkosten van overdracht later geboekt worden. Zie theorie N°. 38, 50, 30, 1.

21.

6 October. Afrekening opgemaakt voor **Hartington & Co.** te **Londen**, over de voor hunne rekening verkochte 400 Kranjangs Java Suiker.

50	Kranjangs	per 6 September	f	2,510.25
100	„	„ 26 October	„	4,939.75
100	„	„ 28 „	„	5,000.40
150	„	„ 6 November	„	7,549.93
400		dooréén per		f 20,000.33

Hiervan gaat af:

Interest:	Over f 4000.— à 4 $^{0}/_{0}$ van 9 September tot heden, wegens verstrekt voorschot .	f
	Over f 900.— à 4 $^{0}/_{0}$ voorgeschoten en nog niet geboekte onkosten op 24 Augustus	„
	Over f 20,000.— à 4 $^{0}/_{0}$ van heden tot den uniformdatum	„
Onkosten:	f 900.— en diverse kleine onkosten ten bedrage van f 49.55	„ 949.55
Commissie 2 $^{0}/_{0}$		„
	Netto Provenu . . .	f......

Zie theorie N°. 41, 64, 53, 71, 17.

SALDI PROEFBALANS Lett. A.

op 31 December 1884.

1	Kapitaal	f	—.—	f	150,000.—
4	Kassa	„	4,816.97	„	—.—
5	Goederen	„	—.—	„	3,816.20
6	Vaste Goederen	„	32,499.95	„	—.—
10	Diverse Debiteuren	„	17,091.27	„	—.—
12	Provisie	„	—.—	„	2,538.25
20	Hartington & Co. te Londen, m/r	„	—.—	„	2.12
26	Effecten	„	35,213.42	„	—.—
33	Kantoormeubelen	„	1,500.—	„	—.—
58	Onkosten	„	1,615.25	„	—.—
59	L. Bleichröder te Berlijn, z/r	„	449.29	„	—.—
64	Wissels in Hollandsch geld	„	42,524.31	„	—.—
65	Diverse Crediteuren	„	—.—	„	7,319.95
72	Wissels in vreemd geld	„	38,670.36	„	—.—
87	Hartington & Co. te Londen, h/r	„	2,312.75	„	—.—
88	Goederen onder Hartington & Co. te Londen	„	—.—	„	620.38
90	Te betalen wissels	„	—.—	„	13,600.44
92	A. Steward te New-York, m/r	„	46.20	„	—.—
94	Particuliere Rekening	„	213.55	„	—.—
95	Goederen van Buitenslands	„	4,610.—	„	—.—
96	Prolongatie	„	—.—	„	10,000.—
101	Interest	„	4,860.77	„	—.—
106	Goederen in Commissie	„	—.—	„	4,695.05
108	Goederen onder A. Steward te New-York	„	5,524.10	„	—.—
110	Dubieuse Debiteuren	„	644,20	„	—.—

Bij de berekeningen de maand op 30 en het jaar op 360 dagen stellen. Verder 0.5 en daarboven steeds voor een geheel rekenen, minder dan 0.5 verwaarloozen.

De Winst bedraagt f 30,000.—.

De eindtelling der Winst- en Verliesrekening bedraagt f 40,014.06.

INVENTARIS.

5	400 balen Java Koffie, 25,320 K°. Bruto, Tarra 3 % à f 0.32 per $^1/_2$ K°., Contant $1^1/_2$ %.
6	Afschrijven f 499.95.
10	f 4,560.19 op A. Gerards, vervallende over 20 dagen (20 Jan.)
	„ 2,880.26 „ G. Koopman, „ „ 25 „ (25 „
	„ 1,250.63 „ H. Bangert, „ „ 40 „ (10 Febr.)
	„ 8,400.19 „ D. van Niftrik, „ „ 40 „ (10 „
20	Debet £ 0/12/1 koers f 12.05.
26	18 à f 1000 5 % Oblig. Moskou–Smolensk Spwg.–Mpij. à 92 % coup. $^1/_5$, $^1/_{11}$.
	18 à fl 1000 5 „ „ Oostenr. in Zilver à $67^1/_8$ „ „ $^1/_4$, $^1/_{10}$.
	15 à Z.R. 1000 5 „ „ Rusland 2e Oosterl. à 57 „ „ $^{13}/_1$, $^{13}/_7$.
33	10 % afschrijven.
58	f 1216.47 nog te betalen.
64	f 20.000.— op de Amsterdamsche Bank per 18 Februari.
	„ 22,524,31 „ Korteweg & Zoon „ 20 Maart.
65	„ 6,000.— G. Hoogeveen per 5 Februari.
	„ 1,319.95 C. Adams, „ 12 „
72	£ 2,608/1/0 op Hartington & Co., te Londen, per 10 Februari, Kortkoers f 12.05.
	R. M. 18,350.— op Schöder & Sohn, te Hamburg, per Ult°. Februari, Kortkoers f 58.80.
88	Alles verkocht.
90	f 13,600.44, geaccepteerd per 27 Januari °/ L. Sijbrands.
92	Credit $ 20.25, koers f 2.48.
95	Voor eventueel verlies 5 % afschrijven.
96	In dato 12 October j.l. en gecontinueerd 12 December à 2 %.
106	Mijne provisie à 2 % en f 85.12 onkosten nog niet geboekt.
108	10 % afschrijven.
110	Alles afschrijven.

Disconto 3 %.

22.

1 Februari 1886. De Maatschappij tot Exploitatie van gebouwen, genaamd **de Koophandel,** heeft 1 Februari 1880 eene 5 °/₀ Obligatie-leening gesloten groot f 500,000.— aflosbaar na 20 jaren à pari of bij vroegere aflossing met eene vergoeding van 5 °/₀ agio. De coupons der obligatiën verschijnen 1 Februari en 1 Augustus.

Heden wordt deze leening afgelost en daarvoor in de plaats uitgegeven een 4 °/₀ Obligatieleening van gelijk bedrag, aflosbaar in 30 jaren à pari, met coupons eveneens verschijnende op 1 Februari en 1 Augustus. Al de houders van de 5 °/₀ Obligatieleening treden tot de conversie toe, door verwisseling van hunne 5 °/₀ in 4 °/₀ Obligatiën, terwijl het agio hun per kas wordt uitbetaald, en afgeschreven wordt van de bestaande Reserverekening. Zie theorie N°. 66, 59, 92.

23.

2 November. De **Koninklijke Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid,** gevestigd te **Amsterdam,** stelt heden de gelegenheid open tot inschrijving op de tweede serie van f 1,500,000.— nominaal in haar Aandeelenkapitaal, in 't geheel vier zulke seriën groot, op de volgende voorwaarden:

De koers van uitgifte is 105 °/₀.

Op 6 November zal de toewijzing plaats hebben en op den 8ᵉⁿ d. a. v. 25 °/₀ van het toegewezen bedrag gefourneerd moeten worden.

De verdere stortingen moeten geschieden

40 °/₀ op 18 November.
en 40 °/₀ op 28 〃

Bij vroegere storting wordt 4 °/₀ rente vergoed.

De inschrijving bedraagt twee en een half millioen, zoodat de toewijzing 60 °/₀ bedraagt.

²/₅ van het kapitaal wordt op 8 November volgefourneerd
en ³/₅ 〃 〃 〃 〃 〃 de stortingsdagen voldaan.

Als men nu verder weet dat de 5 °/₀ agio der aandeelen aangewend zullen worden tot verhooging der reserve, en ¹/₄ °/₀ courtage over het nominaal bedrag der leening per kas wordt betaald, welke posten zal de maatschappij voor een en ander te maken hebben. Zie theorie N°. 1, 59, 53, 71, 92.

24.

In vorenstaande leening heeft **G. de Vries** te **Rotterdam** aan **de Waal & Co.,** commissionnairs in effecten **Alhier,** last gegeven in te schrijven voor f 20,000.— en op 8 November vol te fourneeren.

De Waal & Co. zenden de volgende nota op 8 November:

Ingeschreven voor f 20,000.— in de **Koninklijke Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid** waarbij toegewezen is 60 °/₀ tegen den koers van 105 °/₀ . . . . f 12,600.—
Af rente à 4 °/₀ wegens te vroeg fournissement 〃 16

Wij belasten uwe rekening met . . . . . f 12584

Wat boekt **G. de Vries** en wat **de Waal & Co.,** als laatstgenoemde van de Maatschappij ¹/₄ °/₀ courtage ontvangen heeft? Zie theorie N°. 30, 80, 59, 53, 89.

25.

8 November. **De Waal & Co., Alhier** worden door ons gelast voor onze rekening te trekken op de **Rotterdamsche Bank** een bedrag van f 12,540.— per 6 Februari, en dezen wissel te verdisconteeren.

De Waal & Co. zenden ons de volgende rekening:

Een wissel op de Rotterdamsche Bank, geaccepteerd per 6 Februari		f 12,540.—
Op 10 November verdisconteerd à 4 % (conditiën Ned. Bank) rente /d	f 125.40	
$^1/_8$ % provisie over de opbrengst	„ 15.52	
Zegel.	„ 6.50	„ 147.42
Netto provenu		f 12,392.58

hetwelk wij op rekening stellen. Zie theorie N°. 80, 53.

26.

Gekocht door de **Chemische Fabriek** te **Amsterdam**, per de Waal & Co. alhier, commissionnairs in effecten.

25 à f 1000.— van hare eigene 4 % Obligatieleening tegen $91^1/_2$ % met 2/m. 4/d. interest en $^1/_8$ % courtage, van welk bedrag op rekening betaald wordt . . . . . f 22,000.—

Deze aankoop geschiedt als gedeeltelijke amortisatie van de Obligatieleening, daar de Directie volgens voorwaarden van uitgifte ten allen tijde gerechtigd is tot intrekking à 100 % of amortisatie door aankoop ter beurze beneden 100 %. Het koersverschil wordt geboekt op de rekening „Dienst der Obligatieleening". Zie theorie N°. 66, 22, 59, 80.

27.

22 Maart. **Broekman & Co.** staken op heden hunne betalingen. De aan hen in dd. 4 Januari jl. gegeven prolongatie groot f 25,000.—, op 4 Maart gecontinueerd à 2 %, wordt dientengevolge opgezegd.

Het onderpand bestaat uit:

12 à f 1000.— 5 % Oblig. Moskou-Smolensk Spwg.-Mpij., Coupon 1 Mei, 1 Nov.,

20 „ „ 1000.— 4 % Oblig. Ned. Ind. Handelsbank, Coupon 1 April, 1 Oct.

Wij rekenen af als volgt:

1e door aflossing der prolongatie met 18 dagen interest. 25.—

2e door overneming der f 20,000.— 4 % Oblig N. I. H. B. à 101 % met 5/m. 21/d. interest (zonder courtage). 20580.

3e door verkoop per de Waal en Co. van de Russische effecten à $99^3/_4$ % met 4/m. 21/d. interest, courtage $^1/_8$ %. 12190.—

welk bedrag de Waal & Co. op onze rekening stellen.

Het saldo uit deze executie wordt voorloopig niet uitbetaald en bedraagt . . . . f 7,745.—

Zie theorie N°. 37, 30, 80, 88, 53.

28.

4 Maart 1886. Bericht ontvangen van **de Waal & Co.**, commissionnairs in effecten te **Amsterdam**, wegens aankoop op heden van:

5 à fl. 1000.—, 5 % Oblig. Temes Béga Thal Wasserreg.,

coupon $^1/_4$, $^1/_{10}$ à $80^9/_{16}$ %		f 4833.75
Interest 5/m., 3/d.		„ 127.50
Courtage $^1/_8$ %		„ 7.50
		f 4968.75
Op deze fondsen door genoemde firma een prolongatie gesloten tegen 2 %	f 4,000.—	
Courtage 1‰	„ 4.—	„ 3996.—
Het saldo ten bedrage van		f 972.75

per Kassa betaald. Zie theorie N°. 30, 59, 53, 88.

29.

4 April 1886. **De Waal & Co.** geven mij kennis, dat zij voor mij hebben verkocht den April-coupon van de effecten uit vorenstaanden prolongatiepost, en de prolongatie voor ééne maand hebben gecontinueerd à 2 % tot 4 Mei.

De nota is als volgt:

5 coupons à fl. 25.—, fl. 125.— à f 19.90 per fl. 21,— f

af: 1 maand rente der prolongatie

f 4000.— à 2 %. . . . . f

Courtage 1 ‰ . . . . „ „

Saldo . . f 107.78

Een en ander stellen zij op rekening. Zie theorie N°. 80,30,53.

30.

22 April 1886. Aan **de Waal & Co.** order gegeven om de prolongatie, 4 Maart gesloten, af te lossen door verkoop van het onderpand.

22 April verkocht:

5 à fl. 1000.— 5 % Temes Béga Thal Wasserreg. Obl., coupon 1/4, 1/10 à 81 7/16 % . . . . f

Interest /d. . . . . „

f

Courtage 1/8 % . . . . „

f

Aflossing prolongatie dd. 4 Maart. f 4000.—

Rente 18/d. . . . . „ „

Het saldo ten bedrage van . . f 892.25

zal later voldaan worden. Zie theorie N°. 80, 30, 53, 88.

31.

1 April. Uitgegeven door de Maatschappij **Minerva** te Amsterdam eene Obligatieleening groot f 150,000.—, rente 4 %, koers van uitgifte 96 %, in Obligatiën van f 1000.—.

Hiervan worden 120 stuks à 96 % geplaatst en het bedrag ontvangen. De 30 niet geplaatste Obligatiën worden à pari geboekt, en daarop eene prolongatie gesloten groot f 25000.—

à 2 % met 1 ‰ courtage, tegen ontvangst van het geld.

Het disagio te brengen op de rekening „Dienst der Obligatieleening." Zie theorie N°. 59, 66, 67, 22, 53, 88.

32.

19 April 1885. Geremitteerd uit de portefeuille aan **de Waal & Co.**, te **Amsterdam**, onderstaande wissels, met opdracht deze aan de **Nederlandsche Bank** te verdisconteeren en van het netto provenu f 20,000.— ons per aangeteekenden brief over te maken.

De Waal & Co. zenden ons de volgende afrekening:

20 April verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank:

wissel op G. Brinkman, alhier per 8 Mei . f 9000.—

„ „ Smit & Zoon, „ „ 2 Juni . „ 3600.—

„ „ D. Heerenveen, „ „ 17 Juli . „ 9600.—

f 22,200.—

Af disconto à 4 % . . . f

Courtage 1/8 % . . . . . „ „

Netto provenu . . . . . f

Geremitteerd in Bankpapier . f 20,000.—

Briefport . . . . „ 0.20

„ 20,000.20

Saldo . . f 2,038.05

hetwelk wij op rekening stellen.

Wat zullen de Waal & Co. en wat zullen wij boeken?

Zie theorie N°. 59, 53, 71, 80, 89, 111.

33.

De naamlooze vennootschap **„het Dagblad voor Edam"** heeft op 31 December 1885 hare balans afgesloten met een nadeelig saldo van . . . . f 6817.24

De Algemeene Vergadering neemt de volgende besluiten:

1. Het aandeelen-kapitaal groot f 50,000.— waarop reeds 80 % gestort, thans vol te fourneeren.
2. De reserve, bestaande uit f 6000 4 % Pandbr. Nat. Hypotheekbank, te verkoopen, en daarna het reservefonds op te heffen.
3. Op de gebouwen een $4^1/_2$ pCts hypotheek te sluiten groot f 10,000.— en
4. Het saldo op nieuwe rekening te boeken.

Welke posten zal de vennootschap maken, als de aandeelhouders 20 % in bankpapier storten, de effecten à $101^3/_4$ % verkocht worden met 26/d. rente, $^1/_8$ % courtage, en het geld ontvangen wordt, terwijl de hypotheekgever nog geene kosten afhoudt van de heden betaalde hoofdsom.

Het Belegd Reservefonds had vóór dezen verkoop een debet saldo van f 6000.— en de Reserve een creditsaldo van f 6000.

Zie theorie N°. 59, 9, 1, 11, 92, 110, 50.

34.

18 Maart. Met **P. van der Mark** te Amsterdam, overeengekomen dat hij het factuursbedrag per heden, groot f 18,324.06 zal betalen als volgt:

door in betaling nemen van den wissel groot . „ 16,000.—

°/ J. C. Mulder door mij geaccepteerd per 18 Mei,

met 3 % rentevergoeding, en het saldo per kas. Zie theorie N°. 111, 59, 26, 53.

35.

20 Mei. Getrokken op **John Mill** te **Liverpool,** voor rekening van **James Stone** te **Londen,** een wissel groot £ 60/12/5 per 7 Juli en dezen verkocht aan Hans Sachs Alhier, à f 12.02 per 2 maanden, disconto $2^1/_2$ %

M. O. 1885. Zie theorie N°. 59, 64.

36.

16 November. Verkocht per de **Amsterdamsche Bank,** de laatste effecten van het Reservefonds, zijnde:

20 à f 1000.— $3^1/_2$ % Oblig. Amort. Syndicaat à $99^{11}/_{16}$ %.

Coupon $^1/_4$, $^1/_{10}$, courtage $^1/_8$ %.

De aankoop der effecten van het Reservefonds bedroeg f 50,420.18, terwijl de reeds vroeger plaats gehad hebbende verkoop heeft opgebracht f 30,618.82.

Breng ook het saldo op de daartoe bestemde rekening over.

Zie theorie N°. 80, 11, 92.

37.

Maak de journaalposten tot afsluiting van onderstaande rekeningen, wanneer de koersen zijn:

Op Londen f 12.08, op Berlijn f 58.80, op Parijs f 47.90.

	DEBET.		CREDIT.	
1. A. te Londen o/r	£ 800/4/4	f 9,702.60.	£ 600/9/8	f 7240.30
2. B. te Berlijn o/r	R.M. 6,040.—	„ 3,540.10.	R.M. 8998.80	„ 5300.05
3. C. te Parijs o/r	frs. 8,847.25	„ 4,221.25.	fr. 8800.—	„ 4224.—

Zie theorie N°. 9, 23, 64.

38.

10 December. Betaald aan de **Associatie Cassa** voor A. de Hoog en B. Stuart, beiden wonende te Rotterdam, onderstaande wissels, den 10[en] September door mij voor hunne rekening geaccepteerd, als:

een wissel °/ C. Goes . . . . f 2400.—

„ „ °/ D. Kamp . . . . „ 2600.—

Deze bedragen voldaan; f 3000 in bankpapier en het saldo in eene aanwijzing op mijnen kassier, de Associatie Cassa.

Zie theorie N°. 111, 59, 60.

SALDI PROEFBALANS Lett. B.

op 31 December 1885.

1	Aandeelen-Kapitaal	f —.—	f 900,000.—
2	Kassa	„ 11,151.67	„ —.—
6	Onkosten	„ 20.312.66	„ —.—
10	Associatie-Cassa	„ 4,418.23	„ —.—
12	Fabricksgebouwen	„ 500,000.—	„ —.—
17	Te betalen wissels	„ —.—	„ 3,833.27
18	Steenkolen	„ 2,316.—	„ —.—
19	Hartington & Co. te Londen, o/r.	„ 6.20	„ —.—
20	Materialenrekening	„ 20,626.12	„ —.—
22	A. Schröder te Berlijn, z/r	„ 520.88	„ —.—
23	Interest	„ 238.67	„ —.—
40	Stoommachine	„ 20,000.—	„ —.—
41	Fabriekrekening	„ 3,826.29	„ —.—
42	Diverse Debiteuren	„ 80,726.33	„ —.—
46	Hypotheek o/g	„ —.—	„ 50,000.—
47	Diverse Crediteuren	„ —.—	„ 2,239.75
48	Gefabriceerde Goederen	„ 250,789.14	„ —.—
50	Belegd Reservefonds	„ 20,000.—	„ —.—
60	Dividenden 1883	„ —.—	„ 250.—
61	Arbeidsloonen	„ 23,875.96	„ —.—
62	Dividenden 1884	„ —.—	„ 1,950.—
64	Te innen wissels in Hollandsch geld	„ 20,196.07	„ —.—
73	P. Held, te Rotterdam	„ —.—	„ 96.47
74	Werktuigenrekening	„ 1,800.—	„ —.—
80	Voorschotten aan werklieden	„ 260.—	„ —.—
95	Reparatiefonds Machine	„ —.—	„ 3,816.95
96	Werkliedenfonds	„ —.—	„ 4,518.35
97	Onderhoud Fabricksgebouwen	„ 1,239.08	„ —.—
98	Te innen wissels in vreemd geld	„ 6,628.13	„ —.—
99	Reserve	„ —.—	„ 20,000.—
100	Goederen onder Hartington en Co. te Londen	„ —.—	„ 2,226.64

De maand op 30, het jaar op 360 dagen rekenen.

0,5 en daarboven voor een geheel rekenen, en minder dan 0.5 verwaarloozen.

Het Verlies bedraagt f 150.000.—

De eindtelling der Winst- en Verliesrekening bedraagt f 152,229.51

INVENTARIS.

6	f 590.12 nog schuldig.
12	Afschrijven 10 °/₀.
17	f 3,833.27 geaccepteerd per 15 Februari °/ D. van Engelen.
18	f 2,300 — taxatie.
19	£ 4/7/7 credit à f 12.09.
20	f 20,000.— taxatie (saldo overbrengen op f°. 41).
40	Afschrijven 10 °/₀ („ „ „ „ 95).
41	De arbeidsloonen van f°. 61 naar deze rekening overbrengen, en daarna het geheele bedrag op Gefabriceerde goederen plaatsen.
42	f 4,812.27 op C. van Aalst, per 10 Februari. „ 3,216.45 „ B. de Jong, „ 20 Maart. „ 833.90 „ G. Ophof, „ 12 „ „ 1,233.86 „ A. Dorland, „ 28 Januari. „ 70,629.85 „ Op diversen, „ heden.
46	Gesloten tegen 4½ °/₀, rentedagen 1 Mei, 1 November.
47	f 2,239.75 P. de Clercq, per 26 Februari.
48	f 200,000.— taxatie.
50	24 à f 1000 5 °/₀ Oblig. Losowo-Sebastopol Spwg-Mpij, koers 90 °/₀ coup. 1 April, 1 October; het saldo overbrengen op de daarvoor bestemde rekening.
64	f 20,196.07 op de Koloniale Bank, per 18 Februari.
74	Afschrijven 10 °/₀.
98	£ 550/6/1 op Baring Brothers te Londen, per 10 Februari, k/z koers f 12.09.
100	Niets voorhanden.

Disconto 3 °/₀.

Het verlies wordt overgebracht op het volgende boekjaar.

39.

6 April 1885. Factuur gezonden aan **Hartington** & **Co.** te **Londen** wegens aankoop voor hunne rekening van een partij koffie, wegende bruto 12000 K^0.

Tarra 3 %

à f 0.30 per 1/2 K^0, Contant 1 1/2 %.

Onkosten f 60.

Courtage 1/2 %.

Commissie 2 %.

makende een factuursbedrag van . . . . . . f 7113.64 per 6 April. Zie theorie N°. 64, 40, 71, 17.

40.

Na afzending van bovenstaande factuur bevinden wij, dat wij volgens order de factuur hadden moeten stellen op 6 Juli, waardoor contant 1 1/2 % vervalt.

De gewijzigde factuur wordt direct opgezonden.

Welk eindbedrag heeft deze factuur en welken post heeft men te maken? Zie theorie N°. 64, 40, 17.

41.

6 April. Door ons getrokken op **Hartington** & **Co.** te **Londen** over vorenstaand verbeterd factuursbedrag een wissel groot £ ...... o/ onszelven per 6 Juli.

3/m. koers op Londen 12.— Disconto 3 %.

Zie theorie N°. 111, 64 en ook N°. 53. [1])

42.

20 Mei. Gezonden aan **Hartington** & **Co.** te **Londen**, 90

[1]) In het theoretisch gedeelte werd bij N°. 111 verzuimd te verwijzen naar de noot bij N°. 53. Daarom geschiedt dat alsnog te dezer plaatse.

kranjangs Java suiker, om voor mijne rekening te verkoopen.

Bruto 25000 K^0, tarra 8 %, netto 23000 K°.

à f 30.— per 100 K^0, registratie 1 %.

Contant 1 1/2 %, onkosten f 134.50 is. . . f 7000.—

Zie theorie N°. 43, 40, 71.

43.

De firma **Kerklaan** & **Co.** alhier is failliet met een **actief** van f 21682.70 en een **passief** van f 98513.23.

De curator deelt heden hiervan uit in contanten:

f 520.75 wegens beredderingskosten van het faillissement.

„ 1824.13 aan de preferente schuldeischers, zijnde in bovenstaand passief begrepen, terwijl de rest, zijnde 20 % hunner vorderingen, aan de overige crediteuren wordt uitbetaald.

Wat heeft de firma Kerklaan & Co. te boeken tot afsluiting der rekeningen, als de kosten van het faillissement nog niet geboekt waren, de preferente schuldeischers op éene rekening voorkomen, en de overige crediteuren reeds op een afzonderlijke collectieve rekening zijn overgebracht. Zie theorie N°. 110, 59, 25 (Diverse crediteuren èn Preferente crediteuren), 71.

44.

Op de algemeene vergadering van de Handels-Vereeniging **„Iberia"** alhier, wordt besloten de verkregen winst over het afgeloopen jaar ten bedrage van . . . . . f 81374.20 als volgt af te boeken:

1. Het aandeelen-kapitaal groot f 500,000.— en waarop 90 % reeds gestort, als volgefourneerd te beschouwen.
2. 6 % dividend uit te keeren over f 450,000.—
3. Het saldo op nieuwe rekening over te brengen.

Zie theorie N°. 110, 1, 28, 9.

45.

Geremitteerd aan **Felix Braili** te **Londen,** voor rekening van **L. Bonthain** te **Livorno** 18,625 Louis d'or, heden gekocht en betaald bij **de Nederlandsche Bank** à f 9.45.

Ik bereken voor porto's f 3.45, voor provisie $^{1}/_{16}$ % en trek voor het bedrag der rekening een 2/m. wissel op Livorno tegen den 3/m. koers van f 45.60; disconto 4 %.

M. O. 1885. Zie theorie N°. 111, 59, 71, 89.

46.

Remise ontvangen van **S. Bonthain & Fils,** te **Rouaan,** in een wissel op **S. v. Leeuwen, Alhier,** groot f 18,520.— per 8 Maart, met order het netto provenu over te maken aan **V. Maroslaw,** te **Moskau.** Dezen wissel heden, 15 December, aan **de Nederlandsche Bank** verdisconteerd à $3^{1}/_{2}$ %. Het netto provenu is door mij na aftrek van $^{1}/_{4}$ % provisie, $^{3}/_{4}$ ‰ wisselcourtage en f 1.80 porto's overgemaakt aan **V. Maroslaw** te **Moskau,** in een 2/m. wissel op Petersburg, door mij ingekocht tegen den 3/m. koers van f 122.—, disconto 5 %.

M. O. 1885. Zie theorie N°. 59, 89, 71.

47.

Deelgenomen in **de Zwolsche Stoomtram-Maatschappij** voor 18 aandeelen à f 1000.—

De uitgifte geschiedt à pari; 50 % van mijne deelneming gestort in mijne traite op **S. van Deventer,** te **Zwolle,** getrokken voor rekening van **H. Pietersen, Alhier.**

M. O. 1885. Zie theorie N°. 30, 80.

48.

Betaald aan **D. Ernst,** Advocaat **Alhier,** f 325.— als voorschot op de gerechtskosten van de te voeren procedure tegen **J. Elias,** te **Amsterdam,** die weigert den door hem geaccepteerden wissel te betalen, groot f 16,120.—

M. O. 1885. Zie theorie N°. 59 en „Proceskosten Elias".

49.

De **Handelsbank „Insulinde",** werkende met een volgefourneerd kapitaal van f 5,000,000.—, is genoodzaakt surséance van betaling aan te vragen. Op 10 September wordt haar verzoek tot voorloopige surséance ingewilligd.

25 November sluit zij een 5 % Obligatieleening groot f 5,000,000.— à pari, waarin wordt deelgenomen voor:

f 2,400,000.— door aandeelhouders, die daardoor het recht erlangen, hunne aandeelen te verwisselen in preferente aandeelen.

Dit bedrag in contanten ontvangen en die gewone aandeelen voor preferente aandeelen afgestempeld.

en f 2,600,000.— door de Crediteuren, die wissels op de Bank hebben loopen, welke wissels in betaling worden aangenomen met vergoeding van 6 % rente 's jaars, vanaf den vervaltijd tot en met 25 November. Deze rente betaald.

De wissels zijn geaccepteerd:

per 15 September	8 stuks	ieder	groot	f	50,000.—
„ 10 October	12	„	„	„	25,000.—
„ 5 November	38	„	„	„	50,000.—

De voorloopige surséance wordt daarna ingetrokken.

Zie theorie N°. 59, 1, 111, 53, 66, 84.

50.

20 Mei. Gezonden aan **Hartington & Co.** te Londen, om voor rekening van onderstaanden te verkoopen:

500 balen Java koffie, wegende Bruto 30928 K°.
Tarra 3 %; à f 0.30 per $^{1}/_{2}$ K°.
Veilingskosten 1 %.

Onkosten: sleeploon, repareeren, uitklaren, briefport, enz. . . . . f 121.24

Courtage $^{1}/_{2}$ %, commissie 2 %.

Over deze koffie, door ons ingekocht in derde rekening met **Hartington & Co. te Londen,** en **L. Bleichröder te Berlijn,** wordt heden door ons aan de betrokken personen factuur gezonden, waarvan het $^1/_3$ gedeelte voor ieder bedraagt f 6253.02 per 20 Augustus. Zie theorie N°. 64, 44, 40, 71, 17.

51.

20 Mei. Over het geheele factuursbedrag getrokken op **Hartington & Co. te Londen,** voor rekening van de geïnteresseerden, in een wissel groot £ . . . . per 20 Augustus °/mijzelven.

3 m koers op Londen 12.— disconto 3 °/₀.

Factuur per 20 Augustus . . . . f 18759.06

Zie theorie N°. 111, 64, en de noot bij post 41.

52.

20 Juni. Vorenstaanden wissel ten verkoop gezonden aan **Vermeer & Co. Alhier,** die ons de volgende opgave zenden:

Verkocht 20 Juni, tegen den 3/m. koers van 12.—, disconto 3 °/₀, een wissel groot £ . . . . op **Hartington & Co. te Londen,** per 20 Augustus.

Courtage $^1/_2$ °/₀₀ provisie $^1/_{16}$ °/₀.

Het netto-provenu door hen voor onze rekening gestort bij de **Rente-Cassa** te **Amsterdam.** Zie theorie N°. 60, 111.

53.

De Handels-Vereeniging **Amsterdam** converteert hare 5 °/₀ Obligatieleening groot f 750,000.—, waarvan nog 150 stuks à f 1000.— in portefeuille waren, in een 4 °/₀ leening groot f 600,000.— tegen den koers van 99 °/₀. Allen geplaatst en het verschil uitbetaald. Zie theorie N°. 66, 22, 59, 70.

54.

1 Januari 1886. **T. Cramer** en **J. Hoogenbosch,** beiden te **Amsterdam,** hebben tot heden ieder afzonderlijk handel

gedreven, associeeren zich onder de firma **Cramer & Co.,** en nemen G. van Vliet als commanditair vennoot op, voor een bedrag van f 50,000.—, op heden gestort in contanten.

De bezittingen en schulden uit de oude zaken gaan in de nieuwe zaak over, onder bepaling dat beide vennooten f 50,000.— zullen fourneeren.

Het saldo boven dit bedrijfskapitaal wordt uitbetaald op heden. **T. Cramer** heeft de volgende bezittingen en schulden;

1	eene vordering op P. Smit	per 15 Februari	f 2,580.—
	„ „ „ T. de Groot	„ 10 Maart .	„ 1,280.—
	„ „ „ A. de Vries	„ 20 „ .	„ 4,340.—
2	„ „ van O. de Vos	„ 20 Januari .	„ 720.—
	„ „ „ D. Brinkman	„ 25 „ .	„ 480.—
3	een huis op de Keizersgracht, taxatie . . .		„ 30,000.—
	waarop als 1e Hypotheek, tegen 5 °/₀. . .		„ 10,000.—
	rente 1 April, 1 October.		
4	f 10,000 $2^1/_2$ Ned. Werk. Schuld, koers $73^1/_2$ °/₀.		
	Coupon 1 Januari, 1 Juli.		
	Op deze effecten 20 Dec. eene prolongatie van genomen à 2 °/₀.		„ 6,000.—
5	een wissel op J. Mulder		„ 26,000.—
	Geaccepteerd per 15 Januari a. s.		
6	een wissel op Londen groot £ 500 per 1 Februari, 1/m. koers f 12.04.		

J. Hoogenbosch brengt het onderstaande in de nieuwe zaak:

1	$^1/_8$ aandeel in het schip **„de Zeemeeuw”,** hebbende heden aanschrijving ontvangen van den boekhouder, dat de laatste reis een voordeelig saldo opleverde van f 2478.—, welk bedrag zal verdeeld worden, en hij hem voor het hem komende deel heeft gecrediteerd.	„ 4,000.—

2 Op prolongatie gegeven 15 December . . . f 40,000.—
à $2^1/_4$ % op onderpand 50 à f 1000.— 3 %
Ned. Werk. Schuld.
3 Eene vordering op A. v. Leeuwen per 15 Maart „ 3,000 —
4 Eene vordering van G. Dirks . . . . . „ 2,000.—
Geaccepteerd per 20 Maart.

Disconto 4 %.

Zie theorie N°. 59, 26, 25, 38, 50, 30, 88, 111, 94, 15, 57, 53.

55.

10 November. Remise ontvangen van **Schröder** & **Co.** te **Hamburg** in drie wissels op Londen, door hen op 8 November voor mijne rekening ingekocht tegen den 3/m. koers van R. M. 20.45, disconto 4 %, courtage $^1/_8$ %.

£ 350.— per 8 Januri.
〃 600.— 〃 10 Februari.
〃 1000.— 〃 25 〃

K/z. koers op Hamburg 58.80, disconto 4 %
M. O. 1884. Zie theorie N°. 111, 64.

56.

12 November. Remise gezonden aan **Knight** & **Co.** te **Londen** in vorenstaande wissels, met order om deze voor mijne rekening te verdisconteeren en het netto provenu te remitteeren aan **Schröder** & **Co.** te **Hamburg.**

Koers op Londen 2/m. f 12.05, disconto 4 %.
M. O. 1884. Zie theorie N°. 43 (Hier te noemen: „Wissels onder Knight & Co."), 111.

57.

28 November. Verkooprekening ontvangen van **A. Duval** & **Co.** te **Parijs** over de door hen voor mijn rekening verkochte koffie.

Bruto opbrengst frcs 24890.—
Onkosten 〃 590.—
Commissie 2 % 〃

per heden. Voor het mij komend netto provenu remitteert hij volgens order een zichtwissel op Amsterdam, dien hij koopt tegen den 3/m. koers van 208 francs, disconto 4 % en 1 ‰ wisselcourtage.

De wissel is getrokken op de Amsterdamsche Bank alhier. Zie theorie N°. 111, 41.

58.

27 Mei. Wat zullen de commissionnairs in effecten **de Waal** & **Co.** te **Amsterdam** boeken, bij opdracht van speculatie in Miss. Kansas en Texas Aandeelen voor rekening van **A. B.** & **C.,** als deze 3 personen verlangen alleen het eindsaldo van deze operatie op hunne rekening vermeld te zien, de courtage over in- en verkoop $^1/_{16}$ % bedraagt en door ieder der deelhebbers op 27 Mei bij **de Waal** & **Co.** f 2,000.— in bankpapier wordt gestort voor mogelijke verliezen.

De rente in rekening-courant bedraagt 4 % en loopt tot en met 22 September.

De Waal & **Co.** koopen en betalen:

op 28 Mei	$ 40,000.—	Miss. Kans. en Texas Aand. à	$24^1/_4$.
〃 30 〃	〃 30,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	$27^3/_8$.
〃 6 Juni	〃 50,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	25 —
〃 20 Aug.	〃 20,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	$28^3/_4$.

Verkoopen en ontvangen de opbrengst:

op 5 Juni	$ 60,000.—	Miss. Kans. en Texas Aand. à	$26^1/_4$.
〃 15 Aug.	〃 20,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	$27^1/_2$.
〃 30 〃	〃 14,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	$30^1/_8$.
〃 4 Sept.	〃 26,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	$28^7/_8$.
〃 22 〃	〃 20,000.—	〃 〃 〃 〃 〃 〃	31 —

De eind-afrekening voor ieder wordt op hunne rekening overgebracht. Zie theorie N°. 46, 59, 53, aanhangsel, 89, 80.

SALDI PROEFBALANS Lett. C.
Ultimo December 1884.

1	Aandeelen-Kapitaal	f —.—	f 2,000,000.—
8	Nog te fourneeren Kapitaal	〃 400,000.—	〃 —.—
15	4 °/₀ Obligatieleening 1880	〃 —.—	〃 420.000.—
20	Dienst der Obligatieleening 1880	〃 12,500.—	〃 —.—
28	Interest	〃 47,826.13	〃 —.—
35	Interest Obligatieleening 1880	〃 —.—	〃 15,820.—
36	Dividenden 1882	〃 —.—	〃 250.—
44	Kassa	〃 19,126.45	〃 —.—
50	Onkosten	〃 30,518.97	〃 —.—
52	Uitgeloote Obligatiën	〃 —.—	〃 2,000.—
53	Diverse Debiteuren	〃 22,523.23	〃 —.—
72	Dividenden 1883	〃 —.—	〃 1,640.—
76	Exploitatie Stoomschip **Java**	〃 —.—	〃 70,327.68
77	〃 〃 **Madura**	〃 —.—	〃 68,020.41
78	〃 〃 **Celebes**	〃 —.—	〃 49,126.73
79	〃 〃 **Jacatra**	〃 —.—	〃 62,817.66
80	〃 〃 **Amboina**	〃 —.—	〃 70,110.68
81	〃 〃 **Samarang**	〃 —.—	〃 46,125.50
86	Scheepsbehoeften in Magazijn	〃 18,928.16	〃 —.—
87	Reserve-Assurantie	〃 —.—	〃 20,418.—
88	Reserve	〃 —.—	〃 30,000.—
90	Belegd Reservefonds	〃 30,000.—	〃 —.—
91	Diverse Crediteuren	〃 —.—	〃 226.18
92	De Vries & Co., Amsterdam	〃 —.—	〃 16.70
96	Stoomschepen	〃 2,200,000.—	〃 —.—
97	Prolongatie u/g	〃 20,000.—	〃 —.—
98	Vaste Goederen	〃 30,000.—	〃 —.—
100	Hartington & Co., te Londen o/r	〃 —.—	〃 4.27
102	Associatie-Cassa	〃 1,647.25	〃 —.—
104	Ongeplaatste Obligatiën	〃 25,000.—	〃 —.—
105	Ziekenfonds, — Personeel	〃 —.—	〃 4,000.—
106	Agent te Batavia	〃 377.16	〃 —.—
107	〃 〃 Samarang	〃 —.—	〃 627.34
108	Wissels	〃 4,319.80	〃 —.—
120	Accepten	〃 —.—	〃 1,236.—

De Winst bedraagt f 60,000.—
De eindtelling der Winst- en Verliesrekening bedraagt f 146,682.65.

INVENTARIS.

20 Afschrijven 10 °/₀.
28 f 1,750.— interest nog schuldig.
50 f 427.20 onkosten nog schuldig.
53 f 8,420.25 op A. van Santen, per Ult°. Januari.
f 4,204.— 〃 B. Hoofd, 〃 〃 Februari.
Het overige vervalt heden.
81 Het Stoomschip **Samarang** is het eigendom der maatschappij **„Amsterdam"** en gehuurd tegen een vaste uitkeering van f 30,000.— 's jaars, zijnde dit bedrag reeds geboekt en uitbetaald.
86 Afschrijven 10 °/₀.
90 f 35,000.— 3 °/₀ Ned. Werk. Schuld à 86 °/₀, coup. 1 Maart, 1 September. Het saldo gaat over naar de daarvoor bestemde rekening.
91 f 226.18 G. Smit, per heden.
96 Afschrijven 10 °/₀ en overbrengen op de 5 exploitatierekeningen ieder voor 1/5.
97 f 10,000.— à 3 °/₀ 5 December (25 dagen).
〃 10,000.— 〃 〃 〃 20 〃 (10 〃).
98 10 °/₀ Afschrijven.
100 £ 12/7/8 Debet à f 12.09.
104 25 à f 1000.— taxatie 100 °/₀.
108 f 4,319.80 op C. de Vries, per Ult°. Januari.
120 f 1,236.— °/ P. Moorman, per Ult°. Februari.

Disconto 3°/₀.

Winstverdeeling.

65 °/₀ aan de Aandeelhouders, 10 °/₀ Reserve, 10 °/₀ Directie, 8 °/₀ Dividend aan het Personeel, 5 °/₀ Commissarissen en 2 °/₀ Ziekenfonds-Personeel.

59.

18 December. In commissie gezonden aan **L. Bleichröder** te **Berlijn,** de op heden van **Schakel** & **Co.** alhier gekochte

60 kisten Indigo . . . . . f 27,600.—
Contant 1 °/₀ . . . . „
Courtage ½ °/₀ . . . . „

Deze goederen worden direct door Schakel & Co. voor mij naar Berlijn afgezonden, onder berekening door hen van f 200.— onkosten; en door mij geassureerd bij de Hollandsche Assurantie Maatschappij voor f 30,000.— premie ½ °/₀₀ polis f 1.— Zie theorie N°. 43, 80, 71.

60.

16 April. Verkocht de laatste effecten van het Reservefonds, zijnde:

f 10.000.— 2½ °/₀ Ned. Werk. Schuld à 72¼ °/₀.
Coup. 1 Januari, 1 Juli, Courtage ⅛ °/₀.

Het geld ontvangen.

Vóór dezen verkoop staat het Belegd Reservefonds debet f 30,218.73 en credit f 22,310.11. De Reserve debet f 20,000.— en credit f 30,000.— Het saldo van de rekening „Belegd Reservefonds" wordt op Reserve overgeboekt en daarna de Reserve geheel afgeschreven. Zie theorie N°. 59, 11, 92, 110.

61.

Sluit de assurantierekening af:

Proefbalans Debet f 230,820.75 Credit f 240,638.25
Nog te ontvangen premiën f 7680.75.
Nog te betalen schaden „ 30516.25.

Het saldo te brengen op de reserve-rekening. Zie theorie N°. 9, 110, 92.

62.

Ontvangen van de Maatschappij **„Nederland"** in bankpapier en contanten f 6540.— als betaling van schade aan het fregat „Kosmopoliet", waarvan ik boekhouder ben.

Zie theorie N°. 59, 91.

63.

1 April. Wat zal de **Puttensche Hypotheekbank** boeken, wanneer ze heden afschrijft, als zijnde volgens de Statuten verjaard:

4 Dividendbewijzen à f 50.— per stuk,
en 2 Coupons ieder f 20.— der 4 °/₀ Pandbrieven.

Zie theorie N°. 19, 28, 110.

64.

24 December. Getrokken op **Schröder** & **Sohn** te **Berlijn,** voor rekening van **L. Bleichröder** te **Berlijn,** een wissel groot R. M. . . . . . . °/ G. van Hulst alhier, vervallende 24 Januari. Deze trekking geschiedt ter voldoening van een factuursbedrag groot f 2.925.— per heden, k/z. koers f 58.80, disconto 3 °/₀. Het bedrag in contanten ontvangen.

Zie theorie N°. 59, 64.

65.

10 Januari. Ontvangen van den curator in den faillieten boedel van S. & Co. alhier, 20 °/₀ van mijne vordering groot f 3876,50. Voor de overige 80 °/₀ ontvang ik van de borgen van S. & Co. eene promesse per 3 ½ maand na heden, ten beloope van het saldo benevens 3½ maand rente à 4 °/₀ en de kosten van zegel.

Zie theorie N°. 59, 111, 37, 53, 71.

66.

14 September. Door ons gekocht van **B. van Heteren, alhier,** en betaald: een wissel groot frs. 98.000 op **P. Rochat** te **Brussel,** betaalbaar 3 dagen na zicht, tot den koers van f 47.60, en dezen wissel heden geëndosseerd aan **L. Matthieu** te **Parijs,** met order dien te verkoopen. Zie theorie N°. 43 (te noemen: „Wissels onder L. Matthieu te Parijs"), 59.

67.

De Maatschappij „**Insulinde**" geeft een 4 % Obligatieleening uit, groot f 400,000.—, aflosbaar à pari in 30 jaren.

De koers van uitgifte is 99 %, en de leening wordt bij inschrijving geheel volteekend. De stortingen moeten volgens prospectus geschieden

5 Mei 19 % } met rente van 1 Mei af.
25 „ 40 „ } de coupons vervallen 1 Mei en 1 Nov.
25 Juni 40 „ }

Voor vervroegde stortingen wordt 4 % rente 's jaars vergoed, en op 5 Mei door volstorting van nominaal f 240,000.— daarvan gebruikt gemaakt.

Als nu de Maatschappij „Insulinde" over het nominaal bedrag der leening 1/4 % provisie uitkeert, en aan zegelkosten, drukloon en advertentiekosten f 925.— heeft betaald, wat zal ze dan te boeken hebben? Zie theorie N°. 66 („Obligatiehouders nog te storten"), 22, 59, 53, 71.

68.

5 April. Gezonden aan **Hartington** & **Co. te Londen** een wissel op de Philadelphia Bank te Londen groot £ ...... betaalbaar 5 Juli, ter voldoening van het hun komende netto provenu, wegens opbrengst van het verkochte en reeds geboekte Banka tin, en bedragende f 6302.82 per 5 April.

Wij koopen den wissel van Vermeer & Co. alhier, tegen den 2/m. koers van f 12.—, disconto 3 %, wisselcourtage 1 ‰ en betalen den wissel met eene kwitantie, heden afgegeven op onzen kassier, de Kas-Vereeniging, terwijl de courtage later zal worden voldaan.

Zie theorie N°. 64, 60, 71.

69.

20 April. Bericht ontvangen van het faillissement van **A. Duval** & **Co. te Parijs,** van wie ik te vorderen had per 20 Juli wegens geleverde goederen een bedrag van f 9648.— en waarvoor door mij een wissel is afgegeven groot frs. 20100.— per 20 Juli aan de order van A. Mulder, Alhier.

Ik verzoek aan B. Chevalier te Parijs, dezen wissel voor mij te intervenieeren, en zend hem daarvoor in rekening-courant een wissel op de Banque de Paris, groot frcs 21000.— op zicht, op heden bij de Amsterdamsche Bank alhier gekocht en betaald à f 48.05 met 1 ‰ wisselcourtage. Zie theorie N°. 37, 64, 59.

70.

12 Augustus. Factuur gezonden aan **B. Mendelsohn te Hamburg,** en **Hartington** & **Co. te Londen,** wegens aankoop, voor gezamentlijke rekening van hen en mij, van 75 kisten Java-indigo, terwijl eerstgenoemde met den verkoop belast wordt.

Bruto 4826, Tarra 1206, Netto 3620 K°., à f 5.— per 1/2 K°., Contant 1 1/2 %, Courtage 1/2 %, Onkosten f 40.05, Commissie 1 1/2 %.

Waarde per 17 Augustus voor ieder . . . f 12138.74

Zie theorie N°. 64, 44, 40, 71, 17.

71.

31 December. **A. Mulder** en **B. de Vries** hebben voor gezamentlijke rekening eene fabriek.

Volgens heden opgemaakte balans is het aandeel van A. Mulder groot f 125,000.— en van B. de Vries f 75,000.— Met onderling goedvinden worden C. Smit en D. Vos in de vennootschap opgenomen, onder bepaling dat thans ieder der vier vennooten even groot aandeel in de Vennootschap zal

hebben, en wel f 50,000.— De vereffening heeft heden plaats. Zie theorie N°. 57, 59.

72.

5 Januari. Met **W. de Groot** overeengekomen dat de contante vordering wegens aan hem op 3 dezer verkochte koffie ten bedrage van f 12,860.20, zal worden gewijzigd in eene betaling op $3^1/_2$ maand met rentevergoeding à 4 °/₀ en kosten van zegel. De promesse heden ontvangen. Zie theorie N°. 111, 26, 53, 71.

73.

20 October. De vroeger van **A. Sanders** gekochte koffie, waarvan de termijn van betaling heden verstreken is, wordt als volgt afgedaan:

De schuld bedraagt		f 18,760.23
af: heden betaald per Kassa . .	f 8,020.09	
Mijne vordering op A. Sanders, heden vervallen en waarvoor ik kwitantie geef, in mindering der rekening	„ 2,740.14	„ 10,760.23
	Saldo . .	f 8,000.—

Voor deze f 8,000.— teeken ik de mij heden aangeboden promesse groot f ...... vervallende 20 Januari met vergoeding van zegel en 3 °/₀ rente. Zie theorie N°. 25, 59, 80, 53, 111.

74.

1 Januari. A. en B. beginnen heden hunne handelszaak, en zullen ieder f 30,000.— storten.

A. brengt in:

Een pakhuis en erve, waarde	f 12,000.—
met daarop gevestigde hypotheek . . .	„ 6,000.—
à 4 °/₀, rentedagen 1 Mei en 1 November.	
Bankpapier	f 19,000.—

B. brengt in:

Diverse goederen, getaxeerde waarde . . . f 12,000.—

Voor het ontbrekende op hunne deelneming worden de vennooten in rekening-courant belast tegen eene renteberekening van 4 °/₀. Zie theorie N°. 40, 38, 53, 59, 50, 57, 78.

75.

11 Januari. Drie bankiers, A, B en C, nemen een leening over van de stad **Haarlem**, groot f 4,000,000.— à 4 °/₀, coupon 1 Januari, 1 Juli à $97^1/_4$ met bijberekening van 10 dagen rente.

A. alleen zal voor de drie deelhebbers actief optreden, en daarvoor genieten $^1/_4$ °/₀₀ courtage en een rentevergoeding van 4 °/₀ over het verschil in tijd tusschen het door hem voldoen van het bedrag voor de overneming, en de terugontvangst van het geld bij plaatsing der leening.

Welke posten zal A. te maken hebben, als alléén het saldo, uit deze transactie voortspruitende, op de rekeningen van B. en C. mag komen:

a bij betaling aan de stad Haarlem op 11 Januari?

b Bij het inschrijven voor de leening à 98 °/₀ op 20 Januari, als men weet, dat voor f 3,000,000.— is ingeschreven, het bedrag op 21 Januari ontvangen wordt met bijbetaling van 20 dagen rente à 4 °/₀ en het te min ingeschrevene tot latere plaatsing in portefeuille blijft?

c f 400,000.— op 26 Maart à $97^3/_4$ °/₀ en
„ 600,000.— „ 29 „ „ $97^1/_2$ °/₀
door A. aan de beurs wordt verkocht met de gebruikelijke renteberekening, en het bedrag ontvangen is?

d bij het opmaken der afrekeningen voor B. en C. op 29 Maart? Zie theorie N°. 46 (Syndicaatsrekening), 59, 53, 89, 80.

76.

De **G..... Stoomtram-maatschappij** plaatst heden de tweede en tevens laatste serie, groot f 500,000.— van haar aandeelenkapitaal à 115 °/₀, welk bedrag heden in bankpapier ontvangen wordt. Het verkregen agio wordt als volgt afgeboekt:

5 °/₀ tot versterking van het reservefonds.
5 °/₀ op het „ondersteuningsfonds".
en 5 °/₀ tot afschrijving op de rekening „Concessie".

Zie theorie N°. 59, 69, 92, 68, 18.

77.

4 Februari. Als voogd over de minderjarige **H. van Vliet** alhier, wordt mij door den Notaris A. de Groot alhier, voor genoemde minderjarige toebedeeld in bankpapier en contanten f 28,560.12, en aan effecten f 10,000.— $2^1/_2$ °/₀ Inschrijving Grootboek Ned. Werk. Schuld, tegen successiekoers van $70^1/_2$ °/₀ met bijberekening van 2/m. 12/d. interest. De administratie voor H. van Vliet wensch ik in mijne handelsboeken te laten voorkomen.

Zie theorie N°. 59, 30, } H. van Vliet.

78.

7 Februari. Gekocht voor bovenstaande **H. van Vliet,** per de Waal & Co.

f 40,000 $2^1/_2$ °/₀ Inschrijving Grootboek Ned. Werk. Schuld à 70 °/₀, rente 1/m. 6/d., courtage $^1/_8$ °/₀.

en het bedrag per kas betaald.

Geïncasseerd aan het Grootboek de rente over de f 10,000.— inschrijving uit den vorigen post.

Zie theorie N°. 30, 59, } H. van Vliet.

79.

Met welke journaalposten worden de volgende rekeningen afgesloten.

P. te Hamburg m/r.

Proefbalans. Saldo credit . . .	f	90.25
Inventaris. Debet R. M. 100.— .	„	59.—

C. te Parijs m/r.

Proefbalans. Saldo debet . . .	f	2020.—
Inventaris. Debet fr. 4000.— . .	„	1920.—

Zie theorie N°. 64, 23, 9.

80.

De aannemer A., die den bouw heeft aangenomen van de Meel- & Broodfabriek **„de Korenschoof"**, heeft als laatsten termijn van betaling te vorderen f 14,673.20.

Bovengenoemde Maatschappij geeft op 1 Mei een $4^1/_2$ °/₀ Obligatieleening uit, groot f 40,000.—, coupon 1 Mei, 1 November en plaatst haar als volgt:

14 à f 1000.— Obligatiën worden op 1 Mei aan den aannemer à 100 °/₀ gegeven, in mindering van het saldo der aanneemsom, terwijl hem het overige per kas wordt uitbetaald.

10 à f 1000.— worden op 1 Mei door de Directie overgenomen à pari, en daarvoor het bedrag ontvangen.

10 à f 1000.— worden op 1 Mei overgenomen à pari door haren kassier, die het provenu op hare Dépositorekening brengt.

De rest blijft in portefeuille.

Welke journaalposten heeft de Maatschappij „de Korenschoof" te maken? Zie theorie N°. 80, 66, 59, 21, 70.

SALDI PROEFBALANS Lett. D.

op 31 December 1885.

1	Kapitaal **B. van Leeuwen** . . .	f —.—	f 100.000.—
2	Kapitaal **D. Cremer**	„ —.—	„ 100,000.—
5	Kassa	„ 6,820.97	„ —.—
7	Effecten	„ 24,913.66	„ —.—
10	Onkosten	„ 8,327.05	„ —.—
12	Goederen	„ 10,412.38	„ —.—
13	Provisie — Goederen	„ —.—	„ 2,620.18
14	Hartington & Co. te Londen, o/r .	„ 2.27	„ —.—
18	Prolongatie	„ 16,000.—	„ —.—
19	Goederen onder Hartington & Co., te Londen	„ 627.18	„ „ —.—
20	Interest	„ 6,250.13	„ —.—
27	J. Bleichröder te Berlijn, o/r . . .	„ 5,700.—	„ —.—
28	Goederen in Commissie	„ —.—	„ 8,530.—
32	P. Matthieu te Parijs, z/r	„ —.—	„ 23.19
33	Associatie-Cassa	„ 1,020.68	„ —.—
34	Vaste Goederen	„ 30,000.—	„ —.—
36	Provisie — Levensverzekering . . .	„ —.—	„ 860.—
37	Diverse Debiteuren	„ 20,426.36	„ —.—
38	Goederen van Buitenslands	„ 6,208.45	„ —.—
45	Hartington en Co. te Londen, h/r .	„ 312.27	„ —.—
46	Failliete boedel A. de Groot . . .	„ 2,720.—	„ —.—
50	Reederij „Anna Elisabeth"	„ —.—	„ 12.20
52	Java Suiker in $^1/_2$ met Hartington & Co..	„ 4,715.05	„ —.—
53	Diverse Crediteuren	„ —.—	„ 16,290.27
54	Goederen in Compagnie	„ —.—	„ 12,227.36
60	Wissels in Hollandsch geld	„ 12,501.92	„ —.—
81	Te betalen wissels	„ —.—	„ 4,203.96
86	Goederen van A. B. en C..	„ —.—	„ 2,169.94
94	Wissels in vreemd geld	„ 87,004.55	„ —.—
96	Particuliere Rekening **B. van Leeuwen**	„ 68.22	„ —.—
100	〃 〃 **D. Cremer** . .	„ —.—	„ 31.70
102	Dubieuse Debiteuren	„ 2,937.66	„ —.—

Het Verlies bedraagt f 16,000.—

De eindtelling der Winst en Verliesrekening bedraagt f 22,821.14.

INVENTARIS.

7 f 20,000.— 3 °/₀ Ned. Werk. Schuld à $86^1/_4$ °/₀, coupon 1 Maart, 1 Sept.
Fl. 10,000.— 5 °/₀ Oostenrijk à $64^1/_2$ °/₀, coup. 1 Mei, 1 Nov.

10 f 1090.59 nog te betalen.

12 Koffie 20619 K° bruto, 3 °/₀ tarra, à f 0.28 per $^1/_2$ K°, contant $1^1/_2$ °/₀.

14 £ 2/11/1 Credit à f 12.09.

18 f 10,000.— à 2 °/₀ vervaltijd den 12en (18 dagen).
„ 6,000.— „ $2^1/_2$ °/₀ „ „ 21en (9 „).

19 Alles verkocht.

27 R.M. 9880.25 Debet à f 58.80.

28 Hiervan komt ons, als zijnde nog niet geboekt, 2 °/₀ commissie en f 125.20 onkosten.

34 Afschrijven 10 °/₀.

37 Waaronder voorkomen P. Egmond f 2860.12 per Ult. Januari.
G. Scheffer „ 5611.80 „ } „ Februari.
H. Verwey „ 4875.79 „ }
de overigen zijn per heden.

38 Afschrijven 5 °/₀.

46 Voor 30 °/₀ geaccordeerd, doch het bedrag nog niet ontvangen.

52 5 °/₀ afschrijven.

53 f 8000.— O. van Haarst } Ult°. Februari.
„ 8290.27 P. van Zuylen }

54 Ons komt nog als niet geboekt 2 °/₀ commissie en f 287.50 onk.

60 f 2855.93 op L. Muller per 10 Maart.
„ 1224.12 „ B. van Herpen „ 20 Januari.
„ 8421.87 „ G. Roest „ 6 Februari.

81 „ 2400.20 order P. Oosterhuis per 12 Maart.
„ 1803.76 „ A. Otto „ 18 Februari.

86 Alles verkocht. (Zijnde het netto provenu voor A, B en C.)

94 Francs 1608.— per Ult°. Januari k/z. koers f 48.—.
£ 7028/16/0 per heden „ „ „ 12.09.
R.M. 5250.— „ 10 Februari „ „ „ 58.80.

102 De helft afschrijven op een afzonderlijke rekening.

Disconto 3°/₀.

Het verlies wordt gelijkelijk gedeeld, en overgebracht op de particuliere rekeningen van de Vennooten.

81.

1 Augustus 1892. De **Provinciale Hypotheekbank** heeft 15 April 1888 aan C. Heilbron te Amsterdam op hypotheek gegeven à $4^1/_2$ % . . . . f 12,000.—
op een pand Visschersgracht N°. 19B.
rentedagen 1 Mei en 1 November.

Op 1 Mei j.l. bleef de geldnemer nalatig in het betalen der 6 maanden rente op dien datum verschuldigd ten bedrage van . . . . f 270.—
welk bedrag door de Bank op de rekening „Diverse Debiteuren" werd geboekt.

Bij executie van het onderpand in publieke veiling wordt de Bank zelf eigenares van het perceel, voor een aankoopsom van . . . . f 13,000.—
Voor overdrachtskosten en provisie wordt heden betaald . . . . „ 1,430.—
f 14,430.—

De afrekening voor C. Heilbron luidt als volgt:

Opbrengst van het perceel		f 13,000.—
af:		
Aflossing hypotheek . . .	f 12,000.—	
6/m. rente per 1 Mei 1892	„ 270.—	
3/m. „ van 1 Mei tot 1 Aug.	„ 135.—	
3/m. extra-rente als vergoeding voor vervroegde aflossing	„ 135.—	„ 12,540.—
Het saldo ten bedrage van		f 460.—

wordt heden uitbetaald.

Wat zal C. Heilbron boeken, en wat de Hypotheekbank, als zij het perceel opneemt onder de beleggingen van haar reservefonds? Zie theorie Ns. 11, 59, 77, 50, 51, 93, 53, 105, 38.

82.

De Handelsvereeniging **„Amboina"** heeft over het laatste boekjaar een verlies geleden van . . . . . f 123,890.58

Volgens besluit der Algemeene Vergadering van aandeelhouders wordt het reservefonds groot f 23,000.— geheel opgeheven; het aandeelenkapitaal groot f 400.000.— met 25 % verminderd door afschrijving, en afstempeling op de aandeelen, en de rest op het volgend boekjaar overgebracht.

Zie theorie N°. 92, 1, 9, 110.

83.

1 April. **Bijleveld** & **Co.** te **Amsterdam** hebben eene handelsdrukkerij, welke zaak wordt uitgeoefend in diverse gebouwen.

Zij hebben hunne zaak en gebouwen overgedaan aan een consortium, bestaande uit A, B, C en D, voor f 600,000, in contanten te voldoen.

A, lid van het consortium, is met de leiding der zaak belast, en houdt de administratie voor de medeleden.

Het consortium geeft uit op zaak en gebouwen
f 400,000 aandeelen aan toonder à 100 % ieder groot f 1000.—
„ 250,000 5 % Obligatiën „ 100 % „ „ „ 1000.—
met coupons 1 April, 1 October.

De conditie van betaling aan Bijleveld & Co. wordt heden gewijzigd, en er wordt nu voldaan als volgt:
f 100,000 Aandeelen } à pari.
„ 100,000 5 % Obligatiën }
„ 400,000 in Bankpapier en
20 Oprichtersaandeelen als vergoeding voor de wijziging in de conditie van betaling.

Wat zullen Bijleveld & Co., de Maatschappij en het consortium boeken, als de overige 300 aandeelen en 150 obligatien heden à pari verzilverd zijn en de deelhebbers in het consortium zijn uitbetaald? Zie theorie N°. 38, 1, 66, 59.

84.

3 November. Heden betaald voor **Hartington & Co.** te **Londen,** hunne traite °/ Steward en Son te Londen, groot f 30,200.— op vertoon betaalbaar, en volgens overeenkomst dit bedrag in mindering gesteld van het reeds geboekte factuursbedrag van 2000 zakken Java suiker, door Hartington & Co. te Londen voor mijne rekening ingekocht. K/z. koers op Londen f 12.08. Zie theorie N°. 64, 59.

85.

10 Mei. De firma **Ankersmit & Co.,** te **Amsterdam,** ontvangt bericht van de **Union Bank,** te **Londen,** dat deze den 9en Mei voor rekening der firma geaccepteerd heeft een wissel groot £ 500.— betaalbaar 25 Juli a. s., welke wissel getrokken is door de firma Ankersmit & Co., te Batavia, voor rekening van het huis te Amsterdam.

De Union Bank verzoekt op tijd dekking te mogen ontvangen.

Kortkoers op Londen f 12.05. Zie theorie N°. 80, 64.

86.

26 Juli. Bericht ontvangen van de **Union Bank,** te **Londen,** dat zij op 25 Juli volgens order getrokken heeft op zicht tot dekking van vorenstaand bedrag een wissel groot f . . . . °/ C. Hudson te Londen, vermeerderd met 1/8 °/₀ courtage en 1 °/₀₀ wisselcourtage.

Dezen wissel stelt de firma te Amsterdam betaalbaar bij de Kas-Vereeniging.

De Kas-Vereeniging brengt dit bedrag op rekening van Ankersmit & Co., te Amsterdam.

Koers te Londen 12/1 St. Zie theorie No. 64, 60.

87.

De **Amsterdamsche Hypotheekbank** ontvangt van haren kassier, de Associatie Cassa, onderstaande opgaaf van gedane betalingen voor hare rekening, als:

42 Coupons van hare 4½ °/₀ Pandbrieven .	f 945.—
8 à f 1000.— 4½ °/₀ uitgeloote Pandbrieven à 100 °/₀ (zonder rente)	„ 8000.—
Zie theorie N°. 19, 102, 60.	f 8945.—

88.

25 October. Als boekhouder van het schip **Koning der Nederlanden,** waarin ik 1/8 aandeel bezit, heb ik op onderstaande tijdstippen het volgende ontvangen en betaald:

5	April	Gage	f 2,860.20
20	Mei	Assurantie	„ 3,805.—
8	Juni	Leverantie	„ 20.810.—
15	„	Cargadoor, Onkosten, enz. .	„ 496.80
20	Oct.	Vracht	„ 20,514.40
26	„	„	„ 22,670.60

Als tot en met heden 4 °/₀ interest in rekening-courant nog moet geboekt worden, benevens 2 °/₀ commissie, en het saldo na afsluiting f 1907.66 bedraagt, welke journaalpost zal dan noodig zijn om deze rekening af te sluiten?

Zie theorie N°. 53, 17, 91, 94, 25.

89.

Betaald aan onderstaanden:

aan de **Nederlandsche Bank,** voor bewaarloon van mijne aldaar in bewaring gegeven effecten . . .	f 63.28
aan **de Waal & Co.,** commissionnairs in effecten, voor het bezorgen van 20 nieuwe coupon-bladen der Groote Russische Spoorw.-Mij	„ 20.—
	f 83.28

De nota's hierover tegelijk met deze betaling ontvangen.

Zie theorie N°. 30, 59.

90.

PROEFBALANS op 31 December 1885

DER

Stoomboot-Maatschappij „Sumatra".

		SALDI DEBET.	SALDI CREDIT
1	Aandeelen-Kapitaal. . . .	f —.—	f 1,500,000.—
2	5 °/₀ Obligatieleening . . .	„ —.—	„ 1,200,000.—
6	Dividenden	„ —.—	„ 40.—
10	Interest Obligatieleening . .	„ —.—	„ 1,575.—
12	Stoomschepen	„ 2,700,000.—	„ —.—
14	Kassa	„ 13,558.54	„ —.—
15	Passagiersgelden	„ —.—	„ 30.726.32
16	Vracht-Goederenvervoer . .	„ —.—	„ 20,686.17
20	Reserve-Assurantie	„ —.—	„ 26,696.21
21	Scheepsbehoeften in Magazijn.	„ 3,223.69	„ —.—
22	Diverse Debiteuren	„ 888.35	„ —.—
23	Maatschappij „Zeeland" . .	„ —.—	„ 3,644.26
27	Interest	„ —.—	„ 8,846.29
28	Associatie-Cassa	„ 3,546.12	„ —.—
29	Onkosten	„ 18,812.60	„ —.—
30	Cargadoor de Vries	„ —.—	„ 733.75
31	Kosten, onderhoud schepen .	„ 52,918.70	„ —.—
		f 2,792,948.—	f 2,792,948.—

1 Januari 1886. In de Algemeene Vergadering van aandeelhouders in de **Stoomboot-Maatschappij „Sumatra"**, gehouden 20 Maart 1885, werd besloten de Vennootschap te liquideeren.

Naar aanleiding van dit besluit werden de loopende zaken zooveel mogelijk afgedaan, de zes stoomschepen opgelegd en heeft zij op 31 December 1885 bovenstaande Proefbalans opgemaakt uit het Grootboek.

Ten einde verder te liquideeren, neemt zij het aanbod van de **Maatschappij „Zeeland"** aan, om hare zes stoomschepen voor f 1.500,000.— over te nemen, wordende dit bedrag in bankpapier heden vereffend. Verder worden de voorhanden scheepsbehoeften in Magazijn, van de **Sumatra** aan de **Zeeland** overgedaan voor f 3,000.—, welk bedrag in mindering strekt der vordering, geboekt op f°. 23 in het Grootboek.

Wat zal de „Sumatra" en de „Zeeland" boeken?

1°. Van de overname en betaling der schepen.

2°. Het verrekenen der overgenomen scheepsbehoeften.

3°. het innen der bezittingen en het betalen der schulden, voorkomende op vorenstaande proefbalans.

4°. Het aflossen door de „Sumatra" van hare 5 °/₀ Obligatieleening à 100 °/₀, met bijberekening van 3 maanden interest.

5°. De pondsponds gewijze verdeeling en uitbetaling aan de aandeelhouders van het overschot, tegen intrekking van hunne aandeelen.

6°. Afsluiting van de rekeningen in het Grootboek van de **Sumatra** met behulp van journaalposten.

7°. De boeking van de **Zeeland**, bij het aangaan van een 5 °/₀ Obligatieleening, groot f 1,500,000.— (tot dekking van de overname der zes stoomschepen), overgenomen en betaald door de Amsterdamsche Bank tegen 98 °/₀, zullende de rekening van het disagio jaarlijks met f 3000.— verminderd worden.

Zie theorie N°. 59, 95, 33, 26, 60, 28, 54, 80, 66, 1, 110, 81, 83, 53, 71, 22, 90. „Kosten onderhoud schepen" en „Scheepsbehoeften in magazijn".

91.

20 Februari. Verkocht aan onderstaanden van de partij, groot 500 pakken Sumatra-tabak, toebehoorende aan **Kimberley & Son te New-York.**

80 pakken aan G. Brookman op promesse f 5,184.39
Zegel . . . „ 2.75
f 5,187.14 p. 20 Mei
100 pakken aan S. Boele f 6,418.99
Korting contant 1 °/₀ „ 64.19 „ 6,354.80 p. heden.
120 pakk. aan L. Petit op prom. f 7,649.90
Zegel . „ 4.— „ 7,653.90 p. 5 Juni.
300 f 19,195.84

Zie theorie N°. 26, 41, 71.

92.

20 Februari. Afrekening gezonden aan **Kimberley & Son te New-York** over 300 pakken Sumatra-tabak, door mij voor hunne rekening verkocht:

80 pakken	per 20 Mei . .	f	5,184.39
100 „	„ 20 Februari .	„	6,354.80
120 „	„ 5 Juni . .	„	7,649.90
300		f	19,189.09

af rente à 4 °/₀ van den uniformdatum
tot heden f
commissie 2 °/₀ „ „
Netto provenu per heden f 18,664.59

Dit provenu remitteeren wij hen in een 3/m. wissel groot £...... op de Bank of Wales, gekocht van Vermeer & Co. alhier tegen den zichtkoers van f 12.09 met 1 °/₀₀ wisselcourtage, en voldoen dit bedrag in onze aanwijzing op de Kas-Vereeniging. Disconto 3 °/₀.

Zie theorie N°. 41, 64, 53, 17, 60, 71.

93.

De **Maatschappij voor Industrie,** te **Amsterdam,** ontvangt van de Associatie-Cassa, haren kassier, de volgende opgaven:

a. Betaald:
20 à f 1000.— 5 °/₀ uitgeloote obligatiën van de leening 1878, afbetaald à 100 °/₀ met 3/m. interest.
180 à f 25.— halfjaarlijksche coupons van bovengenoemde leening.
160 à f 50.— Dividendbewijzen 1885.

b. Gebracht op rekening:
Kassiersloon f 436.25.
Interest van à déposito gestorte gelden, aan de maatschappij toekomende, f 128.20.

Wat zal de maatschappij boeken? Zie theorie N°. 101, 53, 19, 28, 71, 60.

94.

6 September. Verkocht à contant aan **Gebroeders Jacobson,** te **Amsterdam,** 50 Kranjangs Java Suiker, van de partij groot 400 Kranjangs, toebehoorende aan Hartington & Co., te Londen.

Bedrag factuur . . . . f 2,510.25
Af voor eene kwitantie wegens een bedrag hetwelk zij van mij te vorderen hebben . . „ 1,780.—
Het saldo ten bedrage van f 730.25

per kas ontvangen. Zie theorie N°. 26, 25, 59, 41.

95.

26 September. Verkocht aan onderstaanden het restant der 400 Kranjangs Java Suiker, toebehoorende aan Hartington & Co., te Londen, als·

100 Kranjangs aan G. Vermeer, alhier, per 26 Oct.		f	4,939.75
100 „ „ A. Winters, „ „ 28 „		„	5,000.40
150 „ „ E. den Ouden „ „ 6 Nov.			
op promesse .	f 7,549.93		
Zegel . . .	„ 4.—	„	7,553.93
350		f	17,494.08

Van E. den Ouden zijne promesse per 6 November ontvangen. Zie theorie N°. 26, 111, 41, 71.

96.

De **Moluksche Handels-Compagnie** besluit in de Algemeene Vergadering van aandeelhouders, de verkregen winst over het laatste boekjaar, groot . . . . . f 123,816.47

als volgt te bestemmen:

Afschrijving op oprichtingskosten f 4,000.—

Op reserve te brengen . . . . „ 20,000.—

en van de rest als dividend uit te keeren het hoogst mogelijk aantal geheele percenten.

Het Kapitaal is groot f 2,000,000.—, waarvan 60 % gefourneerd. Zie theorie N°. 110, 75, 92, 9, 28, 73.

97.

De **A . . . . . Hypotheekbank** ontvangt van haren kassier onderstaande opgaven van gedane betalingen:

102 coupons van	$3^1/_2$ %	Pandbrieven	f	1,785.—
105 „ „	4 %	„	„	2,100.—
6 uitgeloote	$3^1/_2$ %	„	„	6,000.—
2 „	4 %	„	„	2,000.—
			f	11,885 —

Voor welke betaling de kassier van de deposito-rekening heeft afgeschreven een bedrag van f 12000.—, en voor het overschot de bank in rekening-courant heeft gecrediteerd.

Zie theorie N°. 19, 102, 60, 21.

98.

1 Februari 1892. De **Wissel- en Effectenbank te Gouda** ontvangt van haren commissionnair in effecten te Amsterdam de volgende opgaven. Wat zal ze boeken?

Ingeschreven in de $3^1/_2$ % Nederlandsche Staatsleening 1892 een bedrag van f 25000.— à $100^1/_2$ %, waarvan werd toegewezen f 10500.—

Op heden gefourneerd:

30 % als eerste storting over f 10000.— .		f 3000.—
en volgefourneerd f 500.— à $100^1/_2$ %. . .		„ 502.50
		f 3502.50
af: $^1/_2$ uitkeering van het ontvangen $^1/_4$ % provisie over f 10500.—		„ 13,12⁵
		f 3489.37⁵
Op de recepissen eene prolongatie gesloten à 3 % groot	f 3000.—	
af $^3/_4$ ‰ provisie . . .	„ 2.25	„ 2997.75
		f 491.62⁵

Voor bovenstaand saldo uwe rekening belast.

Zie theorie N°. 30, 80, 53, 89, 88.

99.

21 Maart. Bovenstaande bank-instelling ontvangt onderstaande afrekening:

Verkocht:

105 00.— $3^1/_2$ % Recepissen Staats-leening 1892.
(Zie voorgaande post.)

à 101 %	f 10605.—
Int. 1/m. 20/d.	„ 51.04
	f 10656.04
Courtage $^1/_{16}$ %	„ 6.56
	f 10649.48

Gefourneerd:

op f 10,000.— $3^1/_2$ % Staatsleening 1892.

de resteerende $70^1/_2$ % . . .	f 7050.—	
Int. 1/m. 20/d.	„ 34.03	
	f 7084.03	
Betaalde interest:		
over Februari van de prolongatie groot f 3000.— à 3 % . f 7.50		
provisie voor continuatie „ 2.25	„ 9.75	
Aflossing der prolongatie f 3000.—		
20/d. interest à 3 % . „ 5.—	„ 3005.—	
		„ 10098.78
Saldo . .		f 550.70

Dit saldo wordt op rekening gesteld. Zie theorie N°. 80, 53, 30, 88.

100.

De **Maatschappij „Speranza"**, met een aandeelenkapitaal groot f 500.000.—, waarvan 100 aandeelen, ieder groot f 1000.—, zijn volgefourneerd, en 400 aandeelen, ieder à f 1000.— zijn uitgegeven met 15 % storting, besluit door

bijzondere omstandigheden reeds spoedig na hare oprichting tot liquidatie.

Behalve haar aandeelenkapitaal komen er op hare proefbalans voor de volgende bedragen:

Kassa	f 54,000.—
Concessie	„ 100.000.—
Onkosten	„ 5,000.—
Reis en verblijfkosten . . .	„ 1.000.—
	f 160.000.—

De Maatschappij liquideert als volgt:

De 100 volgefourneerde aandeelen, die ze aan den concessionnaris in betaling had gegeven voor den inbreng der concessie, ontvangt ze terug, doch betaalt als schadeloosstelling per kas f 14,000.—

Het kas–saldo wordt daarna onder de overige aandeelhonders verdeeld tegen intrekking der aandeelen. Welke journaalposten zijn noodig tot het afsluiten der grootboek-rekeningen? Zie theorie N°.1, 59, 110, 18, 71 en „Reis- en verblijfkosten."

101.

25 Juni. Gekocht op September-levering per makelaar **A. de Vries, Alhier,**

500 balen Santos Koffie, à $36^3/_4$ cent per $^1/_2$ Kilo.

Normaal gewicht 58,8 Kilo per baal, zijnde 29,400 Kilo à $36^3/_4$ f 21,609.—, waarvoor als surplus gedeponeerd bij de Liquidatiekas te Amsterdam

2 à f 1000.— 3 % Nederlandsche Werkelijke Schuld [1]).

Zie theorie N°. 80, 30, „Koffie op September-levering" en „Effecten-depôt bij de Liquidatiekas."

[1]) Het reglement der liquidatiekas bevat o. m. de volgende bepalingen:

a. als surplus moet een waarde van minstens f 3.— per baal gedeponeerd worden.

b. zij berekent als commissie f 1.25 per 250 balen, over den in- en

102.

10 September. Verkocht per makelaar **A. de Vries, Alhier,** op September-levering, vorenstaande
500 balen Santos Koffie à 42 cent per $^1/_2$ Kilo, zijnde 29,400 Kilo . . . . . . f 24,696.—

en hierover van de Liquidatiekas onderstaande afrekening ontvangen:

Verkoop		f 24,696.—
Inkoop		„ 21,609.—
Winst . .		f 3,087.—
af:		
$^1/_4$ % courtage over den inkoop .	f 54.02	
$^1/_4$ % „ „ „ verkoop .	„ 61.74	
f 1.25 commissie per 250 balen .	„ 5.—	
interest: 20/d. zijnde van 10 tot en met ult°. September à 6 % . .	„ 10.29	„ 131.05
Netto winst . . .		f 2,955.95

Dit bedrag heden ontvangen, benevens het effecten-depôt.

Zie theorie N°. 80, 53, 59, 30, „Koffie op September-levering" en „Effecten-depôt bij de Liquidatiekas."

103.

30 Juni. Factuur gezonden aan **Hartington & Co., te Londen,** over den aankoop voor hunne rekening van 500 balen Santos Koffie, 25 Juni voor hen gekocht.

ook over den verkoop.

c. de kleinste hoeveelheid, die ze registreert, is 500 balen.

d. zij berekent den speculant, en vergoedt aan de makelaars $^1/_4$ % courtage over den in- en verkoop.

e. wanneer ze een winstsaldo vroeger uitbetaalt dan den leveringsdag, berekent ze 6 % rente, terwijl 3 % door haar vergoed wordt als het verlies vóór den leveringsdag wordt afgedaan.

Normaal gewicht:

58,8 Kilo per baal = 29400 Kilo netto à 36$^3/_4$ f 21,609.—

In levering ontvangen:

10 ceelen	Bruto	29,867 Kilo.	
Tarra	250 Kilo.		
Monsters	17 „	267 „	
		29,600 Kilo.	
Normaal gewicht .		29,400 „	
Gewichtsverschil .		200 Kilo à 41 cent.	
	(Prijs op den leveringsdag)		„ 164.—
			f 21,773.—
Rafactie door de makelaars vastgesteld wegens afwijking van het bestaande type $^3/_4$ cent per $^1/_2$ Kilo			„ 444.—
			f 21,329.—
	Contant 1 % . .		„ 213.29
			f 21,115.71
	Zegel		„ —.05
			f 21,115.76
Telegrammen, briefport, verschepen			„ 130.22
	Courtage $^1/_4$ %		„ 54.02
	Commissie 2 %		„ 426.—
	per heden . .		f 21,726.—

Voor dit bedrag ter acceptatie toegezonden een wissel op hen, groot £...... per 30 Augustus.

3/m. koers f 12.—, disconto 3 %.

Zie theorie N°. 64, 40, 71, 17.

Lett. E.

PROEFBALANS
DER
A..... HYPOTHEEKBANK.

FOLIO.	NAMEN DER REKENINGEN.	OP 31 DECEMBER 1891. Saldi. DEBET.	CREDIT.
1	Bankkapitaal	f —.—	f 1,000,000.—
2	Ongeplaatste aandeelen	„ 800,000.—	„ —.—
3	Aandeelhouders in het bankkapitaal	„ 100,000.—	„ —.—
5	Diverse crediteuren	„ —.—	„ 20,490.71
8	Ingekochte onderpanden	„ 30,000.—	„ —.—
9	Geldleeningen A	„ 2,400,000.—	„ —.—
12	3½ % Pandbrieven	„ —.—	„ 2,400,000.—
14	Reserve voor uitloting 3½ % Pandbrieven	„ —.—	„ 40,000.—
15	Coupons 3½ % Pandbrieven	„ —.—	„ 45,750.—
18	Geldleeningen A A	„ 3,880,000.—	„ —.—
19	4 % Pandbrieven	„ —.—	„ 3,880,000.—
20	Reserve voor uitloting 4 % Pandbrieven	„ —.—	„ 82,000.—
21	Coupons 4 % Pandbrieven	„ —.—	„ 80,000.—
25	Kassa	„ 42,752.65	„ —.—
26	Ontvang- en Betaalkas (Kassier)	„ 10,793.35	„ —.—
27	Prolongatie	„ 160,000.—	„ —.—
30	Diverse debiteuren	„ 570.—	„ —.—
35	Meubilair	„ 2,000.—	„ —.—
37	3½ % Pandbr. in portefeuille	„ 150,000.—	„ —.—
40	4 % Pandbr. in portefeuille	„ 50,000.—	„ —.—
41	Uitgeloote 3½ % Pandbrieven	„ —.—	„ 24,500.—
42	Uitgeloote 4 % Pandbrieven	„ —.—	„ 40,500.—
45	Taxatiekosten	„ 240.—	„ —.—
50	Provisie	„ —.—	„ 12,569.75
51	Koersrekening 3½ % Pandbrieven	„ 2,320.—	„ —.—
52	Koersrekening 4 % Pandbrieven	„ —.—	„ 4,860.—
54	Interest	„ —.—	„ 8,410.—
55	Onkosten	„ 10,273.64	„ —.—
56	Oprichtingskosten	„ 2,500.—	„ —.—
57	Advertentiekosten	„ 479.76	„ —.—
58	Zegelkosten-Pandbrieven	„ 825.—	„ —.—
60	Reis en verblijfkosten	„ 460.—	„ —.—
65	Drukwerk	„ 285.60	„ —.—
66	Reserve	„ —.—	„ 30,000.—
70	Vergoeding bij vervroegde aflossing	„ —.—	„ 2,875.—
71	Dividend 1890	„ —.—	„ 920.—
72	Onverdeeld dividend 1890	„ —.—	„ 260.—
74	Onverdeeld winstsaldo	„ —.—	„ 364.54
75	Belegd reservefonds	„ 30,000.—	„ —.—
		f 7,673,500.—	f 7,673,500.—

De winst bedraagt f 50,000.—
De eindtelling der Winst- en Verliesrekening bedraagt f 72,642.35.

INVENTARIS OP ULT°. DECEMBER 1891.

f°. 8	Afschrijven 20 %.
„ 15 „ 21	de heden vervallen coupons zijn reeds geboekt.
„ 9 „ 18 „ 27	de rente, te goed op deze rekeningen, bedraagt f 43,563.06.
„ 35	Afschrijven 10 %.
„ 45	nog te boeken als door de Bank verschuldigd f 430.10.
„ 51	geheel afschrijven.
„ 52	als winst afboeken.
„ 55	Nog te betalen onkosten f 628.25.
„ 56	20 % afschrijven.
„ 57 „ 58 „ 60 „ 65	Afschrijven.
„ 75	gecalculeerde winst f 1,520.94, overdragen naar f°. 66.

DE WINST TE VERDEELEN ALS VOLGT:

4 % over het gestort Kapitaal uit te keeren.
Op reserve . . . . f 10,000.—
„ buitengewone reserve . . . . . „ 15,000.—

HET DAARNA OVERBLIJVENDE TE VERDEELEN ALS VOLGT:

50 % aan Aandeelhouders.
20 % „ de Directie.
15 % „ den Raad van Toezicht.
10 % „ Commissarissen.
5 % „ Personeel.

104.

1 November. In de vergadering van beheerende en commanditaire vennooten in de Commanditaire Bank-Vereeniging **J. Bos** en **H. Jansen,** alhier, is besloten deze te ontbinden en in eene naamlooze vennootschap te doen overgaan.

Deelhebbers in de commanditaire vereeniging zijn:

J. Bos alhier, voor f 140,000 volgefourneerd; H. Jansen alhier, voor f 90,000 met 50 pCt. storting; B. Knuppel alhier, voor f 45,000 met 50 pCt.; K. Vos & Zoon te Gouda, voor f 45,000 met 50 pCt.; L. Schmidt alhier, voor f 90,000 met 50 pCt.; M. Beilen alhier, voor f 45,000 met 50 pCt. en J. Visser te Dordrecht, voor f 45,000 met 50 pCt. storting.

Voor het door hen gestorte kapitaal nemen zij deel in de naamlooze vennootschap Bank- en Crediet-Vereeniging „Rotterdam."

De vennootschap geeft aan hen daarvoor aandeelen op naam uit groot f 500, en als oprichters voor iedere deelneming van f 5000 één oprichtersaandeel, recht gevende op een superdividend over f 1000, nadat aan aandeelhouders 5 pCt. rente over het door hen gestorte bedrag is uitgekeerd.

De administratie der naamlooze vennootschap wordt in de boeken der commanditaire voortgezet.

Examen-Mercurius, Rotterdam. November 1888. [1])

105.

Door mijne echtgenoote **Anna Visscher,** met wie ik den 18 Mei 1868 ben gehuwd buiten gemeenschap van goederen (blijkens acte den 17 Mei 1868 verleden voor den alhier resideerenden Notaris Smits), wordt als commanditaire in

[1]) De examen-vraagstukken van de Vereeniging „Mercurius" zijn verkrijgbaar bij J. W. van Leenhoff & Zoon te Rotterdam. Ze zijn van

mijne onderneming deelgenomen voor f 50,000.—, welk bedrag door haar in den loop van het jaar zal worden ingebracht.

Hierop heden ontvangen:

per Kas	f 7945.—	
in 50 Coupons 5 pCt. Oostenrijk Zilv. Metalliek à f 21.10 . .	„ 1055.—	
in eene kwitantie op mij wegens door mij te haren behoeve ontvangen en nog niet verrekende huurpenningen	„ 1000.—	
		f 10,000.—

Examen-Mercurius, Rotterdam. November 1884. [1])

106.

Overgenomen van de ontbonden firma **A. Wouters & Co. alhier,** in mindering van het door mij als firmant volgens eindbalans te vorderen kapitaal ad f 25,000.—, eene schuldvordering ten laste van **A. van Straaten, alhier,** groot f 10,000.—, rentende 5 pCt. en vervallende 1 October 1890, à 95 pCt.

Deze schuldvordering is gedekt door pandgeving van een polis der „Nationale Levensverzekering-Maatschappij," alhier, N°. 33815, groot f 15,000.—, in d°. 20 April 1851 op het leven van den debiteur.

Examen-Mercurius, Rotterdam. November 1884. [1])

elk examen afzonderlijk te bekomen, of wel allen bij elkander ingenaaid, loopende van 1883 tot heden.

Zij vormen een keurig stel van examen-opgaven, die door juistheid en accurate bewerking uitmunten, en — wat alles zegt — ze kunnen den toets doorstaan van werkelijk aan de praktijk ontleend te zijn.

Candidaten die zich wenschen voor te bereiden voor een examen in boekhouden, kan niet te veel aangeraden worden deze vraagstukken vooraf door te werken. J. D. R.

DE REKENING-COURANT

met Interest-berekening.

In onze boeken heeft ieder onzer handelsvrienden, voor zooverre niet opgenomen onder eenig collectief hoofd, een eigen hoofd van rekening. Het daarop aangeteekende is het beeld van al wat er voorviel, levert een overzicht der met dien correspondent loopende rekening, en heet daarom, met een geijkte technische benaming: **Rekening-Courant.** Men denke dus niet uitsluitend aan het over-en-weêr doen van gelijksoortige zaken: al doet de eene firma niets anders dan koopen van de andere, zonder ooit op hare beurt goederen te leveren, toch blijft de naam dezelfde, omdat ook op andere wijze de schuld kan worden gedelgd. In beginsel is dus het bijhouden der rekening-courant niets anders dan het aanteekenen der wederzijds ontstaande schulden, en dient zij om door het aftrekken dier schulden van elkander, te komen tot de kennis van het saldo. Het opmaken daarvan, het tijdelijk plaatsen ervan aan de zijde die de kleinste telling had, en het heropenen der rekening, dàn aanvangende met het saldo aan den tegenovergestelden kant, waardoor de rekening weder in haar vroegeren stand, maar nu gezuiverd, vereenvoudigd, wordt teruggebracht, heet afsluiten. Die handeling vindt doorgaans op overeengekomen tijdstippen plaats, men maakt alles op wat men uit anderen hoofde nog te vorderen heeft, plaatst dit

mede op de rekening, zoekt daarna het saldo, en zendt eindelijk afschrift aan den correspondent ter verifiëering.

Van al die nevenzaken worde er hier slechts ééne, de voornaamste, behandeld: de berekening van interest. In den handel wordt deze veelal, en bij het bankiersbedrijf altijd toegepast, op grond van het beginsel dat men aanspraak heeft op vergoeding wegens kapitaalgebruik, aangezien de posten niet in hun geheel en stipt op de vervaldagen zijn afgeloopen.

De correspondenten komen met elkaar den rentevoet overeen. Deze kan *a*) over en weêr gelijk zijn, *b*) hooger zijn voor de schulden dan voor de vorderingen. Verder zijn allerlei variaties mogelijk, uit de overeenkomst voortvloeiende, zoo men b.v. heeft aangenomen met het disconto der bank op en neêr te gaan, enz. Hoofdzaak is dat de berekening geschiede op zoo min mogelijk omslachtige en toch juiste wijze. Want het zou ondoenlijk zijn om bij het afsluiten der rekeningen op alle hoofden den interest te moeten gaan uitcijferen, en de practijk legt er zich dan ook op toe, om te zorgen dat men elk oogenblik gereed is met de gegevens die tot het opmaken worden vereischt.

Men heeft hiertoe de keuze tusschen drie stelsels:

a. de **Staffel-methode,** waarbij aanteekening gehouden wordt van elke **verandering in den stand** der rekening, en bij elke nieuwe inboeking tegelijk wordt opgeteekend over hoeveel dagen de correspondent debet of credit is geweest over het laatst voorkomend bedrag.

b. de **progressieve** of vooruitrekenende **methode,** die aanneemt dat alle posten worden afgedaan op den gewoonlijken sluitingsdag, en waarbij derhalve de correspondent onmiddellijk bij de inboeking wordt belast of goedgeschreven voor zooveel dagen als er verloopen van den dag af waarop de post vervalt, tot aan dien waarop men zich voorstelt de rekening te zullen afsluiten.

c. de **retrograde** of terugrekenende **methode,** die wegens

de onzekerheid van den duur van het tijdperk waarover de rekening loopen zal (immers is wèl de openingsdag met zekerheid bekend, maar niet die van afsluiting), alle posten tot dien openingsdag terugbrengt, met reserve van de berekening in één over den geheelen duur van het tijdperk. In haar stelsel worden dus alle posten aanvankelijk geacht te vroeg vereffend te zijn, en zij begint derhalve met bij elke inboeking negatieve rentecijfers te noteeren, die altijd creditcijfers voorstellen. Later méér hierover.

Ziehier eene beknopte nadere uiteenzetting dezer drie systemen, waaraan eerstens de opmerking voorafgaat, dat het jaar is aangenomen op 360, en de maand op 30 dagen, ofschoon b.v. in Engeland jaar en maand op het juiste aantal dagen worden berekend, en in Frankrijk het jaar op 360, doch de maanden op haar juiste aantal dagen.

Verder lette men er wel op dat bij het berekenen der rente niet de inschrijvings- (mutatie) datum, maar de vervaldag het uitgangspunt vormt. Hoezeer wij dus op 12 Jan. reeds iemand debiteeren, omdat hij ons dien dag kennis geeft van op ons te hebben getrokken, is eerst de vervaldag van den wissel de datum, waarop de berekening van interest aanvangt, en 't is derhalve noodzakelijk om dien dag te vermelden.

En eindelijk herinnere men zich het bekende stelsel van vereenvoudiging bij renteberekening, waardoor men niet telkens genoodzaakt is om de verschuldigde rentevergoeding voor elken post afzonderlijk te berekenen, maar deze reserveert, en voorloopig uitdrukt in **rentecijfers,** zijnde het product van het aantal dagen en de geldsom. Dit stelsel is gegrond op de waarheid, dat de interest van f 1000 in 4 dagen gelijk is aan dien van f 4000 in één dag. In de practijk vereenvoudigt men nog méér: men vermenigvuldigt de dagen alléén met de guldens, waarbij f 0.50 of méér voor een heelen gulden gerekend, en minder verzwegen wordt, terwijl van het aldus verkregen

product weder de achterste twee cijfers worden afgestreept, en de aldus overblijvende honderdtallen met één worden vermeerderd, zoo het getal uitging op 50 of meer.

Kiezen wij thans een voorbeeld:

Onze correspondent wordt

DEBET

op 5 April per 5 Juli f 428.15.
„ 20 Mei „ 20 Mei „ 4219.75.
„ 5 Aug. „ 5 Sept. „ 2846.90.

CREDIT

op 2 Maart per 2 Maart f 2617.33.
„ 12 April „ 12 Juli „ 875.46.
„ 10 Mei „ 10 Aug. „ 1226.93.

Naar de **Staffelmethode** wordt gehandeld als volgt:

DATUMS.	OMSCHRIJVING.	VERVALTIJD.	AANTAL DAGEN.	RENTECIJFERS.		BEDRAG.
				Debet.	Credit.	
Maart 2	Per......	2 Maart.	123		3219	f 2617.33 C
April 5	Aan.....	5 Juli.				428.15 D
			7		153	2189.18 C
„ 12	Per......	12 „				875.46 C
			28		858	3064.64 C
Mei 10	„	10 Augustus.				1226.93 C
			— 80	3434		4291.57 C
„ 20	Aan.....	20 Mei.				4219.75 D
			105		76	71.82 C
Aug. 5	„	5 Sept.				2846.90 D
			115	3191		2775.08 D
Dec. 31	Aan Saldo int. 2319 rente-cijfers....	....	....	6625	4306	.....D
						.....D

Uit bovenstaande blijkt, dat bij het inboeken vooreerst dadelijk de stand der rekening wordt aangeteekend, alsmede

— van post tot post — het aantal dagen gedurende welke de rekening onveranderd blijft, en het daaruit voortvloeiende rentecijfer. Zoodoende is de boekhouder steeds dadelijk op de hoogte van het eindcijfer, zoowel in hoofdsom als interest. Gebeurt het, zooals hier op 20 Mei, dat een pas ingeschreven post vroeger kracht erlangt dan een te voren geboekte, dan is het duidelijk, dat de boeking niet meer geheel juist is. Nog op 19 Mei staat onze vriend credit voor f 4291.57, maar dat is voor een goed deel per datums, die nog in de toekomst liggen, en reeds op 20 Mei wordt hij voor bijna even groote som debet. Men heeft dan ook veelal de gewoonte om bij het zenden van een afschrift der rekening-courant de posten te rangschikken naar de volgorde der vervaldagen, waardoor in meer juiste opeenvolging, doch natuurlijk met dezelfde uitkomst, het beeld der afwisselingen in den stand der rekening wordt gegeven. Bij het inboeken evenwel, wanneer men niet weet wat volgen zal, kunnen de vervaldagen sterk uiteenloopen, en dan wordt, wat de rente betreft, alles goedgemaakt door **terug** te rekenen. In bovenstaand voorbeeld wordt alles terecht gebracht door de te veel vergoedde rente van 20 Mei tot 10 Augustus over het laatste bedrag te contra-debiteeren.

Het eindcijfer duidt 2319 rentecijfers debet aan, wat dus zeggen wil, dat men aanspraak heeft op vergoeding van rente wegens het gebruiken gedurende één dag van ongeveer 231.900 gulden. (Men herinnert zich dat de laatste twee cijfers onder zekere voorwaarden werden afgestreept.) Om nu te weten hoeveel werkelijk geld dat rentecijfer vertegenwoordigt, moet men het vermenigvuldigen met het overeengekomen percentage van interest, en aangezien die uitkomst zal aantoonen, hoeveel rente het kapitaal afwerpt in een jaar of 360 dagen, haar deelen door 360. Of wel, wat op 't zelfde neêrkomt, niet die dubbele bewerking uitvoeren, maar in ééns deelen door het getal,

wat aanwijst hoeveel malen het percentage begrepen is in 360. Is b.v. de interest 5 %, dan hebben wij te vermenigvuldigen met 5, en te deelen door 360, of wel in ééns te deelen door $_5\underline{^{360}} = 72$. 't Is hier een vereenvoudigingsmaatregel, die veel gemak oplevert. In de practijk noemt men dien deeler het **nombre fixe,** dat bij elken rentevoet behoort. Voor 1 pCt. is het 360 : 1 = 360, voor $1^1/_2$ pCt. 360 : $1^1/_2$ = 240, voor 2 pCt. 360 : 2 = 180, enz.

Is dus in bovenstaand voorbeeld de rentevoet 4 pCt., dan heeft men 2319 te deelen door (360 : 4) 90, en verkrijgt tot uitkomst f 25.77.

Gelijk hierboven gezegd werd, is de Staffelmethode nuttig, waar zij de belanghebbenden bij elken post op de hoogte brengt van het saldo, doch in hare bewerking is zij onmiskenbaar omslachtig en plaatsroovend. Anders is het met de

Progressieve methode,

bij welke de correspondent bij voorbaat belast en goedgeschreven wordt voor rente tot aan een nog niet verschenen datum, doorgaans ultimo December of (en) ultimo Juni. Zij is gebaseerd op de stelling, dat de op die wijze te veel berekende rente wordt goedgemaakt door aan de tegenzijde over te langen termijn vergoedden interest. Dit is trouwens zeer duidelijk: wanneer iemand debet wordt per 10 Juni, en ook op dien dag betaalt, dan zullen wij, zoo we rente berekenen tot 30 Juni, hem 20 dagen te veel belasten, maar over evenzooveel tijd te lang crediteeren. Betaalt hij pas op 13 Juni, dan is hij natuurlijk drie dagen interest schuldig; welnu, hij wordt voor 20 dagen gedebiteerd, en voor 17 dagen gecrediteerd, zoodat er netto drie dagen overblijven.

Is dit in het oog loopend juist bij afrekening der bedragen in hun geheel, dan is het duidelijk dat het stelsel óók opgaat bij debet- en credit-worden van ongelijke bedragen. Immers schuilt eenig verschil tusschen twee bedragen slechts in het

saldo, want tot dááraantoe zijn de sommen gelijk. Welnu, voor zooverre ze gelijk zijn, wordt de renteberekening over en weêr teniet gedaan, en 't is juist over het verschil, dat de berekening van kracht is. Ten overvloede een klein voorbeeld, aan dezelfde rekening-courant ontleend.

Stel dat alleen de eerste post van debet- en creditzijde op de rekening-courant voorkomt, dan zullen wij rente te betalen hebben van 2 Maart tot 5 Juli over f 2617.33, en van 5 Juli—31 December over (f 428.15 minder) f 2189.18. En aangezien wij in 't geheel crediteeren over

	2 Mrt.–5 Juli f 2617.33;	5 Juli–31 Dec. f 2617.33
en in 't geheel debiteeren over . .		5 „ –31 „ „ 428.15
blijft staan	2 Mrt.–5 Juli f 2617.33;	5 Juli–31 Dec. f 2189.18

Voor den belangstellenden beoefenaar zijn alle posten uit bovenstaande rekening-courant op dezelfde wijze gesplitst in gelijke bedragen met gelijke looptijden, in de volgende

AANSCHOUWELIJKE VOORSTELLING, om te bewijzen dat de uitkomsten der Staffelmethode gelijk zijn aan die der progressieve, omdat de éene methode slechts eene gevarieerde bewerking is van de andere.

	Van en met 3 Maart tot en met 20 Mei.	Van en met 21 Mei tot en met 5 Juli	Van en met 6 Juli tot en met 12 Juli.	Van en met 13 Juli tot en met 10 August.	Van en met 11 August. tot en met 5 Sept.	Van en met 6 Sept. tot en met Ult°. Dec.
f 428.15 v/m. 6 Juli t/m. U°. Dec. =	—	—	428.15	428.15	428.15	428.15
„ 4219.75 „ 21 Mei „ „ „ =	—	4219.75	4219.75	4219.75	4219.75	4219.75
„ 2846.90 „ 6 Sept. „ „ „ =	—	—	—	—	—	2846.90
Totaal debet	—	4219.75	4647.90	4647.90	4647.90	7494.80
f 2617.33 v/m. 3 Maart t/m. U°. Dec. =	2617.33	2617.33	2617.33	2617.33	2617.33	2617.33
„ 875.46 „ 13 Juli „ „ „ =	—	—	—	875.46	875.46	875.46
„ 1226.93 „ 11 Aug. „ „ „ =	—	—	—	—	1226.93	1226.93
Totaal credit	2617.33	2617.33	2617.33	3492.79	4719.72	4719.72

Naar de progressieve methode dan, zal vorenstaande rekening-courant er uitzien als volgt:

DEBET.

DATUM.	OMSCHRIJVING.	VERVAL-TIJD.	AANTAL DAGEN.	RENTE-CIJFERS.	BEDRAG.
April 5	Aan	5 Juli.	175	749	f 428.15 [1])
Mei 20	„	20 Mei.	220	9284	4219.75
Aug. 5	„	5 Sept.	115	3274	2846.90
				13307	f 7494.80

CREDIT.

DATUM.	OMSCHRIJVING.	VERVAL-TIJD.	AANTAL DAGEN.	RENTE-CIJFERS.	BEDRAG.
Maart 2	Per	2 Maart.	298	7799	f 2617.33
April 12	„	12 Juli.	168	1470	875.46
Mei 10	„	10 Aug.	140	1718	1226.93
				10987	f 4719.72

Ook hier dus is de correspondent aan hoofdsom schuldig f 2775.08, en aan rentecijfers 13307—10987 = 2320.

Van een aan de progressieve methode juist tegenovergesteld beginsel wordt uitgegaan bij de

Retrograde methode.

Zooals hiervoren met een enkel woord werd gezegd, brengt zij alle posten terug tot een vroegeren datum, zijnde de openingsdag der rekening-courant, of zoo deze een andere is dan die waarop de boekhouding in 't algemeen is aangevangen of heropend, dàn tot aan dien algemeenen openingsdag. Over dat feit op zich zelf behoeft, dunkt mij, niet veel te worden gezegd: het is eenvoudig, en de bewerking duidelijk. Maar

[1]) Van 5 Juli—31 December is 25 + (5 × 30) = 175 dagen. 175 × 428 = 74900, zegge 749.

de gevolgen hebben eenige toelichting noodig. Dat de uitkomst alweer gelijk moet zijn aan die der progressieve methode, is gemakkelijk te bewijzen: laatstgenoemde belast en vergoedt dadelijk rente over het tijdperk van den vervaldag tot aan den aangenomen sluitingsdag; de retrograde methode daarentegen brengt aanvankelijk van den vervaldag terug naar den openingsdag, en berekent bij de afsluiting over het geheele tijdperk, zoodat, indien de werkelijke sluitingsdag van de eene methode overeenstemt met den aangenomene van de andere, de uitkomst gelijk zal zijn. Van 10 Juni—30 Juni = 20 dagen progressief, gelijk aan 160 achterwaarts, en daartegenover 180 voorwaarts, naar de retrograde. Bij de laatste methode wordt derhalve stilzwijgend geacht, bij elken post **twee** getallen te staan: één terug naar een vroegeren datum, en één van dien dag vooruit naar dien der afsluiting. In werkelijkheid wordt evenwel het laatste cijfer **niet** genoteerd. Om twee redenen: eerstens omdat de dag van afsluiting niet met zekerheid bekend is, en vervolgens wijl, gelijk hierboven is aangetoond, de wederkeerige renteberekening elkaâr vernietigt... tot aan het saldo. Dit laatste telt bij de retrograde methode meê in de renteberekening. Alléén bij haar, en niet bij de andere methoden. De staffelmethode brengt ons vanzelf naar den afsluitingsdag; de progressieve desgelijks, indien de werkelijke datum dezelfde is als de veronderstelde; maar de retrograde heeft alles, óók het saldo, teruggebracht naar den openingsdag, en bij haar moet derhalve rente berekend worden over dat saldo, gedurende den looptijd der rekening-courant.

Heeft de opmerkzame lezer reeds begrepen, dat de afsluiting een luttel of geen kapitaals-saldo kan aanwijzen, en toch het verschil in rentecijfers belangrijk kan zijn, tengevolge van de afwijkingen in de sommen, en de tijdstippen waarop zij worden voldaan — niet onbelangwekkend is het om hieronder te

zien, van welken invloed het kapitaals-saldo kan zijn bij de retrograde-methode, en hoe gewichtig het is, de berekening van rente dáárover niet te verzuimen. De bruto-telling toch der rentecijfers wijst aanvankelijk een credit-rente-saldo aan, maar de berekening van rente over het saldo gedurende den geheelen looptijd doet de schaal overslaan naar de andere zijde.

Hier volgt weder dezelfde rekening-courant.

DEBET.

DATUM.		OMSCHRIJVING.	VERVALTIJD.		Aantal dagen.	RENTE-CIJFERS.	BEDRAG.	
April	5	Aan	Juli	5	185	792	f 428	15
Mei.	20	„	Mei	20	140	5908	„ 4219	75
Aug.	5	„	Sept.	5	245	6975	„ 2846	90
			Credit Rentecijfers			13675	f 7494	80
		af:	Debet „			6002		
			Saldo Credit			7673		
		Kapitaals-saldo f 2775.08, waarover te berekenen 360 dagen, gelijk rentecijfers................				9990		
		Rentecijfers ten slotte debet				2317		

CREDIT

DATUM.		OMSCHRIJVING.	VERVALTIJD.		Aantal dagen.	RENTE-CIJFERS.	BEDRAG.	
Maart	2	Per	Maart	2	62	1623	f 2617	33
April	12	„	Juli	12	192	1680	„ 875	46
Mei	10	„	Aug.	10	220	2699	„ 1226	93
			(Zie hierboven.)			6002	f 4719	72

De drie methoden leveren derhalve uitkomsten, die gelijk zijn, althans niet verder afwisselen dan tusschen 2317 en 2320 rentecijfers.

Intusschen kan het nuttig — hoezeer misschien overbodig — zijn, om wat de retrograde-methode betreft, de aandacht te vestigen op de omstandigheid, dat bij haar alle rentecijfers bij de inboeking negatief zijn. Die bij de inboeking geplaatst werden bij de debetposten, zijn credit-rentecijfers; die bij de creditposten zijn vermeld, vormen debet-rente-cijfers, omdat zij slechts dienen tot achteruitbrengen der datums waarop de posten kracht erlangen, zoodat, gelijk zoo even gezegd werd, bij elk negatief (terugbrengend) cijfer kan geacht worden een positief (alomvattend) cijfer te staan.

In de gegeven rekening-courant staat naar de progressieve methode bij den eersten debetpost het getal 175, wat het aantal dagen debet in voorwaartsche richting voorstelt. Bij de retrograde methode staat 185, bedoelende *crediteering* voor 185 dagen van 5 Juli naar 1 Januari terug, zoodat, wanneer straks 360 dagen berekend wordt, óók 360 — 185 = 175 dagen debet overblijven.

Met den eersten creditpost is het evenzoo: de progressieve methode crediteert voor 298 dagen, de retrograde *debiteert* voor 62, om later door crediteering over alle 360 dagen, netto 298 credit over te houden.

Nòg duidelijker misschien is de voorstelling, wanneer men een oogenblik de credit-zijde wegdenkt, en dan vraagt, op welke vergoeding men aanspraak heeft. De correspondent werd debet per 5 Juli, 20 Mei, en 5 September. Maar wij hebben alles *teruggebracht* tot 1 Januari. Is hij nu op dien dag gekomen met de f 7494.80? Bezien wij nù de creditzijde, dan volgt een ontkennend antwoord. Eerst op 2 Maart werd hij f 2617.33 credit, enz. Vandaar dat wij recht hebben op rente, en hem *debiteeren* voor de naast de credit-posten achtereenvolgens genoemde rentecijfers, om ten slotte de rente over het kapitaals-saldo op te maken gedurende den geheelen looptijd.

Het over den sluitingsdag heenloopen van posten.

Zeer dikwijls gebeurt het dat posten, die worden ingeboekt nog vóór het afsluiten der rekening–courant, eerst kracht erlangen op tijdstippen die nà die afsluiting liggen. Ten opzichte der hoofdsommen op zich zelve wordt hierop geen acht geslagen: in debet en credit worden zij meêgeteld als vervallen, en op die wijze wordt dan ook het bruto saldo der kapitalen bepaald per den datum van heropening der rekening-courant.

Maar aangezien zoodoende de later vervallende posten worden van kracht verklaard op een vroeger tijdstip, = gedisconteerd, moet wat de rente betreft, daarmede rekening worden gehouden. Bezien wij thans hoe dit geschiedt naar de verschillende methoden.

a) De Staffelmethode.

Deze levert feitelijk geene moeilijkheid op, omdat zij van post tot post en van den eenen vervaldag tot den anderen de rekening bijhoudt. De posten mogen zich veilig bewegen over vèraf liggende datums: het laatst voorkomend bedrag is steeds van kracht op den laatst voorkomenden datum. Is die laatste dag een verdere dan de sluitingsdag, dan boekt men eenvoudig het benoodigd aantal dagen terug; rente berekenende als men een credit-saldo vroeger van kracht verklaart, en rente vergoedend, wanneer het een debet-saldo betreft.

Natuurlijk zal de uitkomst dezelfde zijn, wanneer elk postje, dat later vervalt dan den aangenomen sluitingsdag, op zich zelf direct wordt teruggebracht tot dien datum, gelijk ten overvloede blijken kan uit het volgende voorbeeld:

Afsluiting 30 Juni.

Staffelmethode, doorgaande van post tot post.

			Rentecijfers. Debet.	Rentecijfers. Credit.
6 Juni	Debet f 1000 =	tot 8 Juli 32 dagen =	320	
8 Juli	Credit „ 4000			
	Credit f 3000 =	„ 10 Aug. 32 „ =		960
10 Aug.	Debet „ 5000			
	Debet f 2000 =	„ 20 Sept. 40 „ =	800	
20 Sept.	Credit „ 4000			
	Credit f 2000 per 20 September, waarover, aangezien het van kracht wordt verklaard op 30 Juni, te berekenen	„ 30 Juni 80 „ =	1600	
			2720	960
		Saldo RC. debet		1760

Staffelmethode, elken later vervallenden post terugbrengend tot 30 Juni.

			Debet.	Credit.
6 Juni	Debet f 1000 =	tot 30 Juni 24 dagen =	240	
8 Juli	Credit „ 4000, waarover terug te rekenen tot	30 Juni 8 „ =	320	
	Credit f 3000			
10 Aug.	Debet „ 5000, alsboven	40 „ =		2000
	Debet f 2000			
20 Sept.	Credit „ 4000, alsboven	80 „ =	3200	
	Credit f 2000 per 30 Juni		3760	2000
		Saldo RC. debet		1760

Intusschen is alleen de eerste wijze van doen getrouw aan het beginsel der Staffelmethode, waar zij bij het inboeken zich niet om den afsluitingsdag bekommert, aangezien deze nog onbekend is. De tweede wijze is eigenlijk geheel overeenkomstig

b) De progressieve methode.

Want deze, reeds uitgaande van het denkbeeld, dat 30 Juni de dag van afsluiting zal zijn, boekt bij alle later vervallende posten de contra- of negatieve rentecijfers, en doet dat met rooden inkt, om ze te onderscheiden van de positieve. In 't hieronder volgend model zijn die roode cijfers door vetten druk voorgesteld.

Debet.				
per	6 Juni	24	240	f 1000
	10 Aug.	— 40	**2000**	„ 5000
				f 6000
Credit.				
per	8 Juli	— 8	**320**	f 4000
	20 Sept.	— 80	**3200**	„ 4000
				f 8000

Kapitaalssaldo credit per 30 Juni f 2000.

Rentecijfers: Debet positief		240
Credit negatief = debet	3520	
Debet negatief = credit	2000	
Debet Saldo negatieve RC.		1520
	totaal debet	1760

c) De retrograde methode.

Haar gemak springt hier in 't oog. Alle dadelijk neêrgeschreven rentecijfers zijn goed, omdat de posten tot den openingsdag zijn teruggebracht, en derhalve pas zoodra de dag van afsluiting bekend is, van den eerst- naar den laatstgenoemde vooruit gerekend wordt.

De gegeven rekening-courant ziet er bij haar uit als volgt:

Debet.				Credit.			
per 6 Juni	156	1560	f 1000	per 8 Juli	188	7520	f 4000
10 Aug.	220	11000	„ 5000	20 Sept.	260	10400	„ 4000
		12560				17920	

Rentecijfers:	negatief credit = debet	17920
	negatief debet = credit	12560
	Saldo debet	5360
te verminderen met rente over het credit-kapitaalssaldo f 2000 van 1 Januari—30 Juni = 180 dagen		3600
	Eindsaldo debet	1760

Binnentijds opvragen der rekening-courant.

Herhaaldelijk komt het voor, dat wanneer een relatie wordt afgebroken of gewijzigd, of om andere redenen, de rekening-courant wordt afgesloten („opgevraagd") op een tusschentijdschen datum. Feitelijk staat dit geval gelijk met over den sluitingsdag heenloopen, en veel toelichting behoeft de te volgen wijze van doen dan ook niet. Veronderstellen wij, dat de laatst gegeven rekening-courant wordt opgevraagd op 20 Mei.

Staffelmethode. (Alleen het eerste voorbeeld van pag. 120 kan dienen, aangezien het tweede de terugrekening noodzakelijk maakt van alle posten, stuk voor stuk.)

	debet	credit.
Er stond reeds aan rentecijfers	1120	960
Kapitaalssaldo credit f 2000 per 20 September, waarover terug te rekenen tot 20 Mei = 120 dagen	2400	
	3520	960
	Debet saldo RC.	2560.

Progressieve methode.

Het op pag. 121 naar deze methode gegeven voorbeeld blijft zooals het daar staat, omdat bij de inboeking is gerekend op 30 Juni als afsluitingsdag. Slechts moet men opnieuw gaan terugrekenen van 30 Juni—20 Mei = 40 dagen.

Het saldo debet-rentecijfers was . . .	1760
Daarbij komt thans wegens het 40 dagen vroeger beschikbaar stellen van een creditsaldo à f 2000.	800
Debet saldo RC.	2560

Retrograde methode.

Bij haar alleen blijft al het geschrevene zonder den minsten omhaal bestaan.

Het eerst verkregen saldo debet-rentecijfers was	5360
te verminderen met rente over het credit kapitaalssaldo f 2000 van 1 Januari—20 Mei = 140 dagen	2800
Eindsaldo debet RC.	2560

Ongelijke interest.

(Verschil tusschen te berekenen en te vergoeden rente.)

Is dergelijk verschil overeengekomen — wat in het bankiersvak en bij uitvoering van speculatie-orders meermalen het geval is — dan is bij de behandeling van deze soort van rekening-courant de Staffelmethode de eenige, die tot juiste uitkomsten leidt, aangezien alleen zij rekent van de eene wijziging in den stand der zaak tot aan de volgende, en niet zooals de andere methoden te ver vooruit of terug.

Wanneer iemand op den vervaldag, zegge 31 Maart, zijne schuld afdoet, dan zal de Staffelmethode onmiddellijk aanwijzen, dat van renteberekening geen sprake is; de andere methoden daarentegen geven (tot 30 Juni) 90 dagen debet en 90 dagen credit aan, wat niets uitmaakt, als de rentevoet over en weêr gelijk is, doch in 't tegenovergesteld geval eene geheel ongegronde vordering zou doen ontstaan. Toch spot ook in dezen vaak de practijk met alle theoretische beginselen, en past zij de progressieve of retograde methode toe, ook wanneer de rentevoet ongelijk is. In 't genoemde geval zegt zij: de rentecijfers zijn gelijk — ergo valt er niets te berekenen, en zoo die cijfers wèl verschillen, dan rekent men naar zich toe, door als eischer den voordeeligsten rentevoet toe te passen.

Afwisselende interest.

(Rente die in den looptijd der rekening verandert).

Bij de Staffelmethode ontstaat hierdoor geen bijzonder bezwaar: de eerste post die daarvoor in de termen valt, wordt, zoo noodig met behulp van het —teeken, gebracht naar den datum waarop de rente veranderde, waarna het aantal rentecijfers wordt ingevuld, en door middel van afsluiting in het voor de renteberekening bestemd gedeelte, het saldo dier cijfers wordt opgemaakt, om bij afsluiting der rekening-courant de bedragen in geld in te vullen. Hierna vangt de rekening van rente opnieuw aan te loopen.

Maar zelfs naar de beide andere methoden is 't niet eens moeielijk: bij het afsluiten der rekening-courant zoekt men het kapitaals-saldo, wat bij elke verandering der rente bestond, en het dáárover te veel berekende of vergoedde wordt nu hersteld door vergoeding of berekening. Hier volgt nog één rekening-courant als model, naar de progressieve methode.

Rente: 1e kwartaal [1]) 4 %; 2e kw. $4\frac{1}{2}$ %; 3e kw. 3 %; 4e kw. 5 %.

		Debet.				Rentecijfers.
1	Januari	f 1000.—	per	1	Januari	3600
15	Januari	„ 2000.—	„	15	Januari	6900
1	Februari	„ 7000.—	„	28	Februari	21000
4	Maart	„ 8000.—	„	31	Maart	21600
6	April	„ 9000.—	„	6	April	23760
30	Mei	„ 3000.—	„	30	Mei	6300
10	Juni	„ 900.—	„	10	Juli	1530
3	Juli	„ 800.—	„	3	Augustus	1176
2	Augustus	„ 200.—	„	2	September	236
10	„	„ 500.—	„	10	November	250
6	October	„ 600.—	„	6	December	144
						86496
		Credit.				
31	Januari	„ 9000.—	„	31	Januari	29700
31	Maart	„ 8000.—	„	31	Maart	21600
10	April	„ 7000.—	„	10	Mei	16100
31	Mei	„ 800.—	„	30	Juni	1440
10	Juni	„ 200.—	„	10	Augustus	280
1	Juli	„ 100.—	„	31	„	120
12	Augustus	„ 1000.—	„	12	September	1080
30	September	„ 300.—	„	31	October	180
1	October	„ 600.—	„	30	November	180
15	November	„ 4000.—	„	15	December	600
						71280

[1]) Bij het veranderen van den rentestand vallen in de voorafgaande periode alle posten, wier inschrijvingsdatums, niet welker vervaldagen daar binnen liggen. Dit is gegrond op de omstandigheid dat de *verhouding* als debiteur en crediteur ontstaat op den dag van inschrijving. Wel is waar niet voor het bedrag wat op den vervaldag kracht zal hebben (bruto-bedrag), maar de verplichting bestaat reeds. De rente zelve evenwel vangt pas aan op den vervaldag te loopen.

Wanneer we de eerste periode als een zelfstandige rekening-courant beschouwen, hebben we bij elk postje 9 maanden te veel rente berekend, zoowel debet als credit. Voor de debetposten moeten we dus 9 maanden rente aftrekken en derhalve crediteeren; over de creditposten moeten we ook 9 maanden aftrekken, door ze er voor te debiteeren. Gelijk eenige bladzijden vroeger werd aangetoond, behoeven we intusschen die bewerking niet toe te passen op elken post afzonderlijk, maar kan worden volstaan met dat te doen op het saldo der kapitalen.

Alzoo tot en met 31 Maart	debet	f 18,000
	credit	„ 17.000
	saldo kapitaal debet	f 1,000

Waarover te **veel** berekend

270 dagen = 2700 RC. credit (A).

Er was berekend aan rentecijfers		
in het debet	3,600	
	6,900	
	21,000	
	21,600	**53100**
in het credit	29,700	
	21,600	
Nog te vergoeden volgens bovenstaand, gemerkt (A) .	2,700	**54,000**
Derhalve credit in de **1e periode** . .		**900**

Ter bepaling van de rentecijfers in de **tweede** periode wordt desgelijks gehandeld. Eerst wordt de rekening-courant geacht, begrensd te zijn door den gezamenlijken duur der eerste twee perioden. Over alle daarin vallende posten is 6 maanden rente te veel berekend. Herstel hiervan geschiedt

weêr met behulp van 't saldo der kapitalen, waarna het aantal rentecijfers over het eerste halfjaar bekend is. Van het eerste kwartaal zijn ze dat reeds, en door aftrekking kunnen wij ze ook van 't tweede vinden.

Alzoo: tot en met ult°. Juni	debet	f 30,900
	credit	„ 25,000
	saldo kapitaal debet	f 5,900

Waarvoor te veel berekend

180 dagen = 10620 RC. credit (B)

Er was berekend aan rentecijfers		
in het debet	3,600	
	6,900	
	21,000	
	21,600	
	23,760	
	6,300	
	1,530	**84,690**
en in het credit	29,700	
	21,600	
	16,100	
	1,440	
	280	
	69,120	
Nog te vergoeden volgens bovenstaand, zie B hierboven	10,620	**79,740**
Alzoo te debiteeren in twee kwartalen samen		**4,950**

Om te kunnen **debiteeren** in twee kwartalen samen voor 4950 RC. als bereids (in het 1e kwartaal) voor 900 RC. werd gecrediteerd, hebben wij in het 2e kwartaal voor 4950 + 900 = 5850 RC. te debiteeren.

Om de rentecijfers voor de **derde** periode te vinden, wordt eveneens gehandeld als bij de tweede periode.

a. Allereerst zoekt men het saldo der **Kapitalen** tot en met ult°. September.

b. Berekent over dit saldo 90 dagen rente terug die men te veel heeft gerekend.

c. Telt bij elkander de debet-rentecijfers in de 3 perioden.

d. Evenzoo de credit-rentecijfers in 3 perioden.

e. Telt vervolgens de rentecijfers, voortspruitende uit (*b*), bij de totale som van debet- of credit-rentecijfers al naar gelang waar ze behooren. Is het saldo-kapitaal debet, dan bij de credit-rentecijfers, en is het kapitaal-saldo credit, bij de debet-rentecijfers.

f. Daarna trekt men het saldo der rentecijfers, die men verkregen heeft door de bewerking uit te voeren van (*a*) tot en met (*e*), en zal dit saldo aangeven de rentecijfers van drie kwartalen tezamen. Moeielijk zal het nu niet zijn om daaruit de rentecijfers speciaal voor de derde periode te vinden, omdat ons die van de twee voorgaande bekend zijn.

Bij de laatste of vierde periode heeft men niets terug te rekenen, en telt men slechts **alle** rente-cijfers op, zooals in de gegeven rekening-courant staat vermeld. (Zie aldaar.)

Debet	86,496
en Credit	71,280
Derhalve debet in vier kwartalen samen	15,216

We zijn bekend met de rentecijfers van drie kwartalen, derhalve is 't thans gemakkelijk die van het vierde kwartaal te vinden.

Al wat hiervoren werd gezegd over het gemak der retrograde methode, is zooveel te meer van toepassing op een rekening-courant als de laatst gegevene, met veranderlijken rentevoet. Dit moge blijken uit de volgende behandeling dier rekening-courant naar de retrograde methode.

Rente: 1e kwartaal 4 %; 2e kw. $4^1/_2$ %; 3e kw. 3 %; 4e kw. 5 %.

	Debet.		Rentecijfers.	
1 Januari	f 1000.—	per 1 Januari	——	
15 „	„ 2000.—	„ 15 „	300	
1 Februari	„ 7000.—	„ 28 Februari	4200	
4 Maart	„ 8000.—	„ 31 Maart	7200	
6 April	„ 9000.—	„ 6 April	8640	
30 Mei	„ 3000.—	„ 30 Mei	4500	
10 Juni	„ 900.—	„ 10 Juli	1710	
3 Juli	„ 800.—	„ 3 Augustus	1704	
2 Augustus	„ 200.—	„ 2 September	484	
10 „	„ 500.—	„ 10 November	1550	
6 October	„ 600.—	„ 6 December	2016	
	f 33000.—	Totaal	32304	RC. Credit

	Credit.		Rentecijfers.	
31 Januari	f 9000.—	per 31 Januari	2700	
31 Maart	„ 8000.—	„ 31 Maart	7200	
10 April	„ 7000.—	„ 10 Mei	9100	
31 Mei	„ 800.—	„ 30 Juni	1440	
10 Juni	„ 200.—	„ 10 Augustus	440	
1 Juli	„ 100.—	„ 31 „	240	
12 Augustus	„ 1000.—	„ 12 September	2520	
30 September	„ 300.—	„ 31 October	900	
1 October	„ 600.—	„ 30 November	1980	
15 November	„ 4000.—	„ 15 December	13800	
	f 31000.—		40320	RC. Debet
Kapitaalssaldo debet	f 2000.—	waarover	7200	„ „
		Totaal	47520	„ „
			32304	„ Credit
		Saldo	15216	„ Debet

Splitsen wij de rekening nu weder in de verschillende perioden, dan vinden wij voor de

Eerste periode:

Kapitaal debet	f 18000	R.C. credit	11700
credit	„ 17000	debet	9900
Saldo debet	f 1000	voorloopig Saldo credit	1800
		te verminderen met rente over het Kapitaalssaldo gedurende 90 dagen. .	900
		Eindsaldo R.C. credit	900

Tweede periode: (1e en 2e periode te zamen.)

Kapitaal debet	f 30900	R.C. credit	26550
credit	„ 25000	debet	20880
Saldo debet	f 5900	voorloopig Saldo credit	5670
		te verminderen met rente over het Kapitaalssaldo gedurende 180 dagen	10620
		Saldo over de twee perioden te zamen, debet R.C.	4950
		En aangezien in de eerste periode voor 900 R.C. was gecrediteerd, moeten die als debetcijfers hier weêr worden bijgeteld	900
		Eindsaldo 2e periode R.C. debet.	5850

Derde periode: (totaal 1e—3e periode.)

Kapitaal debet	f 32400	R.C. credit	30288
credit	„ 26400	debet	24540
Saldo debet	f 6000	voorloopig Saldo credit	5748
		te verminderen met rente over het Kapitaalssaldo gedurende 270 dagen .	16200
		Saldo over de drie perioden te zamen, debet R.C.	10452
		Waarvan reeds gedebiteerd in de 2e periode.	4950
		Eindsaldo 3e periode R.C. debet	5502

Vierde periode: (zie de eindcijfers der vol-jaars-telling.)

Kapitaal debet	f 33000	R.C. debet	40320
credit	„ 31000	credit	32304
Saldo debet	f 2000	voorloopig Saldo debet	8016
		te vermeerderen met rente over het Kapitaalssaldo gedurende 360 dagen .	7200
		Saldo over de vier perioden te zamen debet R.C.	15216
		Waarvan reeds gedebiteerd in de 3e periode.	10452
		Eindsaldo 4e periode R.C. debet	4764

De retrograde-methode levert ook het gemak op, dat zij in staat stelt tot het uitvoeren der voorafgaande bewerkingen op meer beknopte wijze, en tot het vinden der verschuldigde rente over elk willekeurig aan te wijzen tijdvak, door behandeling van elke periode geheel op zich zelve.

Juist dezelfde rente-cijfers toch zullen bij de posten worden

geplaatst, onverschillig of de rekening-courant al of niet werd afgesloten toen de rentevoet veranderde. Bij de uitrekening van den verschuldigden interest zoeken wij daarom, als gewoonlijk, eerstens het verschil tusschen de rentecijfers van alle posten, die in de betrokken periode vallen. En, doorgaande volgens de retrograde-methode, bepale men thans het kapitaalssaldo, om daarover rente te berekenen van den algemeenen aanvangsdag af tot aan den laatsten dag van het bekende tijdvak. Daarmee is die periode afgehandeld voor zooverre het bloot de daarbinnen liggende posten betreft, en nu blijft alleen nog over te bepalen hoe groot het kapitaalssaldo was, dat het voorafgaande deel der rekening-courant aanwees, omdat hierover, als zijnde in gebruik geweest juist tijdens den duur der periode, ten slotte nog de rente moet worden becijferd.

Zoo is de gegeven rekening-courant te onderverdeelen in

Eerste periode. (1 Januari—31 Maart.)

	Kapitaal.	Rentecijfers.
Debet	f 18000.—	9900
Credit	„ 17000.—	11700
Saldo . . . . Debet	f 1000.—	Credit 1800

De rentecijfers hebben alle posten, ook het kapitaalssaldo, teruggebracht tot 1 Januari, en aangezien dat saldo à f 1000.— eerst op 31 Maart wordt vereffend (na heden toch is een gewijzigde rentevoet van toepassing), wordt hierover van 1 Januari—31 Maart = 90 dagen berekend (gewoon volgens de retrograde methode) . . . . . Debet 900

Saldo RC. Credit 900

Tweede periode. (1 April—30 Juni).

[Debet kapitaalssaldo, verschuldigd per 1 April, *pro memorie* f 1000.—]

	Kapitaal.	Rentecijfers.
Debet	f 12900.—	10980
Credit	„ 8000.—	14850
Saldo, bloot uit deze periode . . Debet	f 4900.—	Credit 3870

De rentecijfers hebben alle posten, óók het bloot uit deze periode voortvloeiende kapitaalssaldo, teruggebracht tot 1 Januari, en aangezien dat saldo à f 4900.— eerst op 30 Juni wordt vereffend (na heden toch is een gewijzigde rentevoet van toepassing) wordt hierover van 1 Januari—30 Jnni = 180 dagen berekend (gewoon volgens de retrograde methode) . . . . . Debet 8820

Het debet-kapitaalssaldo uit de vorige periode was verschuldigd op 1 April, wordt vereffend op 30 Juni, derhalve 90 dagen over f 1000.— „ 900

Debet 9720

Saldo RC. Debet 5850

Derde periode. (1 Juli—30 September).

[Debet kapitaalssaldo, verschuldigd per 1 Juli, *pro memorie* f 5900.—]

	Kapitaal.	Rentecijfers.
Debet.	f 1500.—	3660
Credit	„ 1400.—	3738

	Kapitaal.	Rentecijfers.
Saldo, bloot uit deze periode . . Debet	f 100.—	Credit 78

De rentecijfers hebben alle posten, *óók* het bloot uit deze periode voortvloeiende kapitaalssaldo, teruggebracht tot 1 Januari, en aangezien dat saldo à f 100.— eerst op 30 September wordt vereffend (na heden toch is een gewijzigde rentevoet van toepassing) wordt hierover van 1 Januari—30 September = 270 dagen berekend (gewoon volgens de retrograde methode) . . . . Debet 270

Het debet kapitaalssaldo uit het voorafgaand deel der rekening-courant was verschuldigd op 1 Juli, wordt vereffend op 30 September, derhalve 90 dagen over f 5900.— „ 5310

Debet 5580

Saldo RC. Debet 5502

Vierde periode. (1 October—31 December.)

[Debet kapitaalssaldo, verschuldigd per 1 October, *pro memorie* f 6000.—]

	Kapitaal.	Rentecijfers.
Debet	f 600.—	15780
Credit	„ 4600.—	2016
Saldo, bloot uit deze periode, Credit	f 4000.—	Debet 13764

De rentecijfers hebben alle posten, *óók* het bloot uit deze periode voortvloeiende kapitaalssaldo, teruggebracht tot 1 Januari, en aangezien dat saldo à f 4000.— eerst op 31 December wordt vereffend, (bij de gebruikelijke afsluiting op 31 December) wordt hierover van 1 Januari—31 December = 360 dagen rente berekend (gewoon volgens de retrograde methode) . Credit 14400

Credit 636

Het debet-kapitaalssaldo uit het voorafgaand deel der rekening-courant was verschuldigd op 1 October, wordt vereffend op 31 December, derhalve 90 dagen over f 6000.— . . . . Debet 5400

Saldo RC. Debet 4764

De lezer geve thans zich zelve eenige rekeningen-courant ter uitwerking met verschillende gevallen: beginnende met alle vervaldagen vóór den sluitingsdag, daarna afwisselend er vóór en er over, en eindelijk met veranderlijken rentevoet, en beproeve de uitkomsten door uitwerking naar de drie methoden, waarbij telkens (op nietigheden na) gelijke uitkomsten moeten worden verkregen. (Bij **ongelijken** rentevoet zal dit, gelijk hiervoren aangetoond werd, niet het geval zijn; dàn leidt alléén de Staffelmethode tot juiste uitkomst.)

NASCHRIFT.

Aan de hand van een bevoegd beoordeelaar eenige welwillende opmerkingen dankend, volgen hier eenige toelichtingen en wijzigingen.

THEORETISCH GEDEELTE.

N°. 6. **Arbeidsloonen.** Het dáár gezegde is slechts van toepassing op fabrieksondernemingen. Handelskantoren, particulieren, en in 't algemeen ieder die arbeidsloonen uitbetaalt, zonder een bepaalden tak van dienst daarvoor te kunnen belasten, boeken ze af op Winst- en Verliesrekening.

N°. 7. **Assurantie-rekening** (eigen risico) in verband met
N°. 14. **Brandschade.**

Reeds werd gezegd, dat eerstgenoemde rekening „kan" gedebiteerd worden voor de uitbetaalde schaden, ofschoon meestal eene afzonderlijke schaderekening wordt aangelegd, en dan niet meer van ééne algemeene assurantie-rekening sprake is, maar van eene afzonderlijke premiën- en eene afzonderlijke schaden-rekening.

Aangezien sommige maatschappijen de verzekering van onderscheidene risico's op zich nemen, aangezien verder de meesten hunner een deel der risico's over en weêr herverzekeren tegen afstand van een evenredig deel der premie, en daartegenover staand recht op een deel der verzekerde som bij schade, en aangezien eindelijk de winst- en verliesrekening

moet kunnen aantoonen den uitslag der verschillende zaken, zal 't goed zijn de rekeningen te splitsen in diverse hoofden.

a) Premiënrekening (wegens Brand-,
Zee-,
Hagelslag-,
Vee-verzekering, en d.g. méér.

Credit voor de ontvangen premiën.

b) Premie van herverzekering (wegens enz.)

Debet voor de betaalde premiën.

c) Schadenrekening (wegens enz.)

Debet voor de uit te betalen schaden.

d) Terugontvangen wegens herverzekering van (enz.)

Credit voor de ontvangen bedragen.

Combineering van *a* met *b* en *c* met *d* is overgelaten, evenals verdere splitsing, die in tallooze variatiën mogelijk is.

N°. 8. **Assurantie-reserve.** Het slot der voorlaatste alinea gelieve men te lezen: „Omgekeerd wordt een nadeelig saldo onmiddellijk in zijn geheel afgeboekt."

N°. 10. **Beleening.** Voor de (eventueele) boeking van het gegeven of ontvangen onderpand zie men N°. 104 (Verbonden Waardenrekening).

N°. 12. **Bodemerij.** De uitdrukking: „.... komt het meest overeen met Hypotheek, Prolongatie, Beleening enz." is op te vatten in dien zin, dat die gelijkenis 't meest aan den dag komt ten opzichte van de wijze van boeken. In werkelijkheid bestaat er wel eenig verschil, zoowel wat den aard van het onderpand betreft, als in de bepalingen omtrent bevoorrechting, enz.

Bij de boeking kan men de hoofdsom gescheiden houden van de bedongen premie, of wel beiden gezamenlijk als ééne vordering of schuld beschouwen. De laatste wijze is zeker de meest gemakkelijke, doch doet niet uitkomen, welke winsten of kosten de bodemerij-zaken hebben opgeleverd.

Wat nu de preferentie aangaat van den laatst afgegeven bodemerijbrief, zoo is deze dit allééu, wanneer het blijkt, dat den schipper geene andere middelen van geldopnemen hebben ten dienste gestaan. En de bevoorrechting is dien laatsten schuldbrief niet toegekend „omdat bij vergaan van het schip de gelden niet worden gerestitueerd", maar omdat de houders van voorafgaande bodemerijbrieven worden geacht, mede gebaat te zijn geweest door het verstrekken van nieuw geld, waardoor de kansen zijn toegenomen ook voor hen, op terugverkrijging van hun voorschot.

Intusschen is 't geldschieten op bodemerij tegenwoordig eene nog maar zeer zelden voorkomende handeling, en dan wordt nog meestal de bodemerij-brief geassureerd.

N°. 13. **Borgstellingen.** De uitdrukking „buiten de eigenlijke zaak om" was gekozen om niet tweemalen te behoeven zeggen „pro memorie", maar zij bedoelt hetzelfde.

N°. 20. **Delcredere-provisie.**

Met het oog op het voor den houder eigenaardig karakter van in delcredere genomen wissels, zal het zeer nuttig zijn om voor deze categorie een afzonderlijk hoofd: „Wissels in delcredere" aan te leggen. Bij aankoop wordt deze rekening debet voor het nominaal bedrag, en daartegenover credit de kassarekening voor de netto-koopsom, de interestrekening voor het disconto, en de delcredere-provisie voor die provisie. Bij niet-betaling eens wissels behoort alleen de laatste rekening alle daaruit voortvloeiende schade te dragen, omdat die premiën uitsluitend genoten zijn voor **dat** risico.

Eene andere vraag is deze, wanneer men die schade zal afboeken. M. i. behoeft niet dadelijk wanneer een wissel onbetaald blijft, het geheele bedrag als non-valeur in het debet der provisie-rekening te worden gebracht, wijl dan later weer een terugboeking noodig zal zijn voor het nog terechtkomend gedeelte. De aangewezen weg is, dunkt mij, de

rekening „Wissels in delcredere" op den vervaldag van den wissel voor 't geheele bedrag te crediteeren, en daarentegen een nieuw hoofd te openen onder den naam van den schuldenaar, zoo noodig met de voorvoeging: „Failliete boedel". Loopt de zaak af nog vóór het eindigen van de periode, die met de Balans wordt afgesloten, dan is bekend, hoeveel in kas is gevloeid, en hoeveel moet afgeschreven worden op het hoofd der delcredere-provisie; duurt de afwikkeling langer, dan kan men naar begrooting alvast een deel op die wijze afschrijven, terwijl bij mogelijk terechtkomen van een deel der als verloren beschouwde som, dat gedeelte weder in het credit van „delcredere-provisie" wordt teruggebracht.

Heel iets anders is het natuurlijk met de provisie over nog niet afgeloopen wissels, die als incasseerbaar worden opgebracht, en waarvoor ik verwees naar N°. 7. Dàn beschouwt men slechts **de provisie** als nog niet verdiend, wat niets te maken heeft met de hoofdsom des wissels, want hier geldt het slechts het tijdelijk afsluiten der rekeningen, die ontdaan worden van al het afgeloopene, terwijl de restanten op nieuwe rekening komen.

Betreft het provisie, die ontvangen is wegens delcredere voor richtige nakoming van allerlei verbintenissen, andere dan die uit wissel-verplichting voortvloeien, dan is de zaak eenvoudig. De deswege verdiende bedragen komen in het credit der delcredere-provisie rekening (zoo men wil, gescheiden van die wegens het nemen van wissels in delcredere), en de schaden kunnen worden afgeboekt in haar debet, of op een afzonderlijk aan te leggen hoofd.

N°. 23. **Differentierekening,** in verband met

N°. 64. **De mijne rekening.**

De aandacht dient er op te worden gevestigd, dat het gebruik der differentierekening niet alleen het reeds gezegde gemak oplevert, maar bovendien doet uitkomen, in één post, met hoeveel de afsluiting der m/r in 't reine werd gebracht.

Niets anders dan dit is de bedoeling, want werkelijke bijdragen tot winst of verlies leveren die verschillen niet op. Reeds in den loop van het jaar zouden wij ze, telkens als ze ons bekend worden, hebben kunnen afboeken. We deden dit echter niet, en nu moet eenvoudig de differentierekening dienen om die verschillen te herstellen.

De toestand is deze:

Bij ontvangst eener factuur uit Parijs, groot frcs. 5000.—, debiteeren wij b. v. de goederenrekening voor 5000 × 0.476 = f 2380.—, en crediteeren den afzender op de m/r voor even groot bedrag. Valt nu de betaling van den wissel anders uit, b. v. à f 47.70 met f 2385.—, dan debiteeren wij de m/r voor dat bedrag, en zullen dus aan het einde van 't jaar f 5.— afschrijven als „verlies". Inderdaad evenwel zouden we direct de goederenrekening hebben kunnen debiteeren voor die f 5.—, en dan zullen wij geen afschrijving noodig hebben. Het springt in 't oog, dat de uitkomst gelijk is. Zijn de goederen verkocht voor f 2500.—, dan zal de Winst- en Verliesrekening aanwijzen:

a) bij gebruik der differentierekening:

Afschrijving op de m/r f 5.— Winst op goederen f 120.—

Saldo winst f 115.—

b) bij directe afschrijving:

Winst op goederen f 115.—

Saldo winst f 115.—

Met het hier gezegde wensch ik allerminst een direct afschrijven der verschillen voor te staan, maar slechts duidelijk te doen uitkomen, dat de verschillen op de m/r niet bijdragen tot het **Saldo** winst of verlies, en dat derhalve — aangezien ze natuurlijk toch afgeboekt moeten worden — het gebruik der „differentierekening" nuttig en gewenscht is.

N°. 43. **Goederen in Consignatie.** Tegenover het debet worden dezer rekening, bij uitzending van goederen naar

elders, staat de crediteering der goederenrekening voor de waarde der goederen, zonder meer, want voor de onkosten, die óók ten laste der goederen in consignatie komen, wordt de onkostenrekening (die hier tusschen-rekening wordt) gecrediteerd.

Verder is al het geschrevene ook van toepassing op wisssels, die *ten verkoop* worden gezonden; slechts spreekt men dan niet van „consignatie", doch altijd van „wissels onder . . . . ." Dergelijke boeking is zelfs noodig, wanneer wij aan dezen of gene, ter dekking eener schuld, wissels zenden die niet in zijne munt betaalbaar zijn. Want dan is het nog niet bekend, voor welk bedrag moet worden gedebiteerd; dit is pas 't geval als ons de afrekening wordt gezonden, en dan wordt de rekening „wissels onder . . . . ." gecrediteerd, tegenover het debiteeren van den betrokkene op de m/r.

Wordt de zending goederen of wissels gedeeltelijk dóórgegeconsigneerd naar een ander, dan kan men naar verkiezing òf de resultaten van het reeds verkochte deel afzonderlijk houden, om direct of later naar de Winst- en verlies-rekening te brengen, òf transporteeren naar het nieuwe hoofd, opdat men zoodoende een overzicht heeft der uitkomsten van de consignatie in haar geheel.

Geldt dit alles voor goederen of wissels uit onze eigene bezitting, het is ook toepasselijk op goederen in compagnie en d.g., met deze uitzondering slechts, dat in dergelijk geval niet op de „Goederen in consignatie", maar op de oorspronkelijk aangelegde rekening het saldo winst of verlies wordt afgeboekt, zoodat dan de rekening „Goederen in Consignatie" eene tusschenrekening wordt, wat trouwens zeer natuurlijk en juist is.

N°. 53. **Interestrekening.** Het dáár gezegde was eene uiting mijner persoonlijke meening, — een advies, zoo men wil. Het blijft mij toeschijnen dat de boeking van denkbeeldigen (= niet betaalden of ontvangen) interest onzuivere

en onjuiste elementen in de boekhouding brengt, nog daargelaten den omslag. Voor mij is op **dat** punt de particulier **niet** van zijn bedrijf gescheiden: wanneer men geld verdient in zijn handel, dan is dat een op zich zelf staand, een afgesloten feit. Natuurlijk zou men een deel dier winst óók hebben gemaakt, wanneer het gebezigd kapitaal op interest was uitgezet; — maar hoeveel? Er is geen enkel geval denkbaar, waarin men dit met zekerheid kan zeggen. Al zou de zaak gedreven zijn met kapitaal, dat te voren op ééne wijze was belegd, dan zou men nòg niet op dien interest kunnen baseeren. Eene 4 pcts hypotheek? — zou kunnen zijn afgelost. $3^1/_2$ pcts Grootboek? — kan geconverteerd, of de koers kan gewijzigd zijn. Elke rentevoet, toegepast in gevallen, waarbij geen betaling van interest in klinkende munt plaats vindt, is derhalve denkbeeldig, en boeking ervan, zooals ik zeî, onzuiver en onnoodig.

Voor hen evenwel, die op theoretische gronden gesteld zijn op berekening van interest bij onpersoonlijke rekeningen, wensch ik er op te wijzen, dat dàn het systeem der rekening-courant met rentecijfers (zie aanhangsel) het éénig goede is. Niet alleen om zijn eenvoud, maar bovenal omdat het de positie naar waarheid voorstelt. Er worden — om eene banale uitdrukking te bezigen — drie vliegen in één klap meê gevangen: bedragen, tijden, en usantiën. Wanneer eene à contant met $1^1/_2$ % korting gekochte partij koffie in verschillende deelen, op uiteenloopende datums, en afwisselend à contant of op tijd wordt van de hand gezet, dan zal de toepassing van rentecijfers gemakkelijk aanwijzen, met welke som aan interest (naar een willekeurig percentage) rekening gehouden moet worden bij de beoordeeling der uitkomst van de transactiën. De onpersoonlijke rekeningen worden gelijk gesteld met persoonlijke, en als dezen, geacht op de genoemde datums de daarbij behoorende sommen op te nemen of te verschaffen.

Bij toepassing van dit stelsel, óók op de Wisselrekening (en een wissel staat, als zelfstandig handelsartikel, feitelijk en wettelijk met goederen op éène lijn) behoeft er geene quaestie van te zijn, om ten opzichte van wissels in vreemde munt iets anders dan den feitelijken toestand te boeken: debiteering voor de nominale waarde per den vervaldag, zoo men trekker, en voor de contante waarde, zoo men kooper is; daartegenover crediteering, altijd voor de contante waarde.

N°. 59. **Kassa.** Een enkele maal — en de helderheid van inzicht zal hier den weg moeten wijzen — is het wenschelijk de boeking „over de kas te laten loopen." Van drie vennooten b.v. treedt één uit, en de beide overblijvenden fourneeren geld om den vertrekkende zijn aandeel uit te keeren. Natuurlijk kan zonder fout gejournaliseerd worden:
C. aan A. en B., maar beter acht ik:

Kassa aan A. en B.,
C. aan Kassa;

omdat zoodoende voorkomen wordt de opvatting, die zou kunnen ontstaan bij een blik op het hoofd van A. alléén, alsof **zijn** storting reeds voldoende zou geweest zijn om C. uit te koopen, en ook om te doen zien dat contanten werden gestort.

Bij de veel gevolgde **maandelijksche** methode komt het over de kas laten loopen veelvuldig voor, o. a. bij de „Kassiersbriefjes", d. w. z. de aanwijzingen die men in betaling heeft afgegeven op den kassier. Zij worden dan éérst als in kas ontvangen opgenomen, en daarna als daaruit betaald vermeld, hetzij afzonderlijk of wel in vereeniging met bankpapier of contanten. Hierdoor zal de betaling ten volle in één som in het Kasboek voorkomen.

PRACTISCH GEDEELTE.

In 't algemeen worde alleen opgemerkt, dat de posten die uit den eersten druk zijn overgenomen, weinig of geen wijziging hebben ondergaan. Slechts waar eenig fonds niet meer bestond, is om verwarring te voorkomen, hier en daar een ander gekozen. Enkele conditiën in den handel — b. v. de tarra van Java-koffie, en d. g. — zijn nog opgenomen zooals ze vroeger golden. Zoo is er misschien méér wat op de bewerking geen invloed heeft, en voor den vakman geen bezwaren kan opleveren.

Alle nieuwe posten evenwel zijn in overeenstemming met de tegenwoordige usantiën; deels zelfs aan de werkelijkheid ontleend.

AANHANGSEL.

(De Rekening-Courant met interest.)

Op pag. 110 zijn bij het schrappen van een gedeelte wat aanvankelijk was opgenomen, blijven staan — regel 9 en 10 van boven — de woorden „die altijd creditcijfers voorstellen.” De gebruiker gelieve ook die woorden door te halen.

BALANS A.[1]

1	Kapitaal	f —.—	f 150,000.—
4	Kassa	„ 4,816.97	„ —.—
5	Goederen	„ 15,482.62	„ —.—
6	Vaste Goederen	„ 32,000.—	„ —.—
10	Diverse Debiteuren	„ 17,091.27	„ —.—
12	Provisie	„ 93.90	„ —.—
20	Hartington & Co. te Londen, m/r .	„ 7.28	„ —.—
26	Effecten	„ 49,279.—	„ —.—
33	Kantoor-Meubelen	„ 1,350.—	„ —.—
58	Onkosten	„ 85.12	„ 1,216.47
59	A. Bleichröder te Berlijn, z/r .	„ 449.29	„ —.—
64	Wissels in Hollandsch geld . .	„ 42,524.31	„ —.—
65	Diverse Crediteuren	„ —.—	„ 7,319.95
72	Wissels in vreemd geld . . .	„ 42,058.09	„ —.—
87	Hartington & Co. te Londen, h/r .	„ 2,312.75	„ —.—
90	Te betalen wissels	„ —.—	„ 13,600.44
92	A. Steward te New-York, m/r .	„ —.—	„ 50.22
94	Particuliere Rekening	„ 213.55	„ —.—
95	Goederen van Buitenslands . .	„ 4,379.50	„ —.—
96	Prolongatie	„ —.—	„ 10,000.—
101	Interest	„ 52.72	„ 285.93
	D. C. f 17.50 | f 7.60 } | „ 6.— } D. D. D. C. „ 4.62 | „ 4.17 } | „ 28.— } Te betalen wissels „ 30.60 | „ 80.— } Wissels. | „ 150.16 } | „ 10.— Prol. f 52.72 | f 285.93		
106	Goederen in Commissie	„ —.—	„ 4,695.05
108	Goederen onder Steward	„ 4,971.69	„ —.—
	Winst	„ —.—	„ 30,000.—
		f. 217,168.06	f 217.168.06

[1]) De Balansen A—E zijn achterin geplaatst, om zoo noodig uit het werkje te kunnen verwijderen.

BALANS B.

1	Aandeelen-Kapitaal	f —.—	f 900,000.—
2	Kassa	„ 11,151.67	„ —.—
6	Onkosten	„ —.—	„ 590.12
10	Associatie-Cassa	„ 4,418.23	„ —.—
12	Fabrieksgebouwen	„ 450,000.—	„ —.—
17	Te betalen wissels	„ —.—	„ 3,833.27
18	Steenkolen	„ 2,300.—	„ —.—
19	Hartington & Co. te Londen, o/r. .	„ —.—	„ 52.95
20	Materialen	„ 20,000.—	„ —.—
22	A. Schröder te Berlijn, z/r . . .	„ 520.88	„ —.—
23	Interest . . . 14.37 en 10.45	„ 24.82	„ 501.14 [1])
40	Stoommachine	„ 18,000.—	„ —.—
42	Diverse Debiteuren	„ 80,726.33	„ —.—
46	Hypotheek o/g	„ —.—	„ 50,000.—
47	Diverse Crediteuren	„ —.—	„ 2,239.75
48	Gefabriceerde Goederen	„ 200,000.—	„ —.—
50	Belegd Reservefonds	„ 21,900.—	„ —.—
60	Dividenden 1883	„ —.—	„ 250.—
62	„ 1884	„ —.—	„ 1,950.—
64	Te innen wissels in Hollandsch geld .	„ 20,196.07	„ —.—
73	P. Held, te Rotterdam	„ —.—	„ 96.47
74	Werktuigen	„ 1,620.—	„ —.—
80	Voorschotten aan werklieden . .	„ 260.—	„ —.—
95	Reparatiefonds Machine	„ —.—	„ 1,816.95
96	Werkliedenfonds	„ —.—	„ 4,518.35
98	Te innen wissels in vreemd geld .	„ 6,631.—	„ —.—
99	Reserve	„ —.—	„ 21,900.—
	Verlies	„ 150.000.—	„ —.—
		f 987,749.—	f 987,749.—

[1]) f 16.04. f 21.44. f 5.—. f 2.88. f 375.—. f 80.78,

BALANS C.

1	Aandeelen-Kapitaal	f —.—	f 2,000,000.—
8	Nog te fourneeren Kapitaal . .	„ 400,000.—	„ —.—
15	4 °/₀ Obligatieleening 1880 . .	„ —.—	„ 420.000.—
20	Dienst der Obligatieleening 1880 .	„ 11,250.—	„ —.—
28	Interest	„ —.—	„ 1,750.—
35	Interest Obligatieleening . . .	„ —.—	„ 15,820.—
36	Dividenden 1882	„ —.—	„ 250.—
44	Kassa	„ 19,126.45	„ —.—
50	Onkosten	„ —.—	„ 427.20
52	Uitgeloote Obligatiën	„ —.—	„ 2,000.—
53	Diverse Debiteuren	„ 22,523.23	„ —.—
72	Dividenden 1883	„ —.—	„ 1,640.—
86	Scheepsbehoeften in Magazijn .	„ 17,035.34	„ —.—
87	Reserve-Assurantie	„ —.—	„ 20,418.—
88	Reserve	„ —.—	„ 30,450.—
90	Belegd Reservefonds	„ 30,450.—	„ —.—
91	Diverse Crediteuren	„ —.—	„ 226.18
92	De Vries & Co., Amsterdam. .	„ —.—	„ 16.70
96	Stoomschepen	„ 1,980,000.—	„ —.—
97	Prolongatie u/g	„ 20,000.—	„ —.—
98	Vaste goederen	„ 27,000.—	„ —.—
100	Hartington & Co. te Londen, o/r .	„ 149.72	„ —.—
102	Associatie-Cassa	„ 1,647.25	„ —.—
104	Ongeplaatste Obligatiën . . .	„ 25,000.—	„ —.—
105	Ziekenfonds — Personeel . . .	„ —.—	„ 4,000.—
106	Agent te Batavia	„ 377.16	„ —.—
107	„ „ Samarang.	„ —.—	„ 627.34
108	Wissels	„ 4,319.80	„ —.—
120	Accepten	„ —.—	„ 1,236.—
28	Interest: Prol. f 20.83, „ „ 8.33, Accepten „ 6.18 = f 35.34 | D. D. f 21.05, „ 21.02, Wissels „ 10.80 = f 52.87	„ 35.34	„ 52.87
	Winst		„ 60,000.—
		f 2,558,914.29	f 2,558,914.29

BALANS D.

1	Kapitaal **B. van Leeuwen** . . .			f —.—	f 160.000.—
2	Kapitaal **D. Cremer**			„ —.—	„ 100,000.—
5	Kassa			„ 6,820.97	„ —.—
7	Effecten			„ 25,290.—	„ —.—
10	Onkosten		f 125.20 „ 287.50	„ 412.70	„ 1,090.59
12	Goederen			„ 11,032.—	„ —.—
14	Hartington & Co. te Londen, o/r .			„ —.—	„ 30.88
18	Prolongatie			„ 16,000.—	„ —.—
20	Interest			„ 116.82	„ 103.56
		f 10.—	f 16.66	„ —.—	„ —.—
		„ 3.75	„ 2.04	„ —.—	„ —.—
		„ 14.40	„ 25.27	„ —.—	„ —.—
		„ 7.22	„ 7.15	„ —.—	„ —.—
		„ 40.—	„ 28.06	„ —.—	„ —.—
		„ 41.45	„ 24.38	„ —.—	„ —.—
		f 116.82	f 103.56	„ —.—	„ —.—
27	J. Bleichröder te Berlijn, o/r . . .			„ 5,809.59	„ —.—
28	Goederen in Commissie			„ —.—	„ 8,530.—
32	P. Matthieu te Parijs, z/r			„ —.—	„ 23.19
33	Associatie-Cassa			„ 1,020.68	„ —.—
34	Vaste Goederen			„ 27,000.—	„ —.—
37	Diverse Debiteuren			„ 20,426.36	„ —.—
38	Goederen van Buitenslands			„ 5,898.03	„ —.—
45	Hartington en Co. te Londen, h/r .			„ 312.27	„ —.—
46	Failliete massa A. de Groot . . .			„ 816.—	„ —.—
50	Reederij „Anna Elisabeth"			„ —.—	„ 12.20
52	Java Suiker in 1/2 met Hartington & Co.			„ 4,479.30	„ —.—
53	Diverse Crediteuren			„ —.—	„ 16,290.27
54	Goederen in Compagnie			„ —.—	„ 12,227.36
60	Wissels in Hollandsch geld			„ 12,501.92	„ —.—
81	Te betalen wissels			„ —.—	„ 4,203.96
86	Goederen van A. B. en C.			„ —.—	„ 2,169.94
94	Wissels in vreemd geld			„ 88,824.81	„ —.—
96	Particuliere Rekening **B. van Leeuwen**			„ 68.22	„ —.—
100	„ „ **D. Cremer** . .			„ —.—	„ 31.70
102	Dubieuse Debiteuren			„ 2,937.66	„ —.—
13	Provisie		f 170.60 „ 244.55	„ 415.15	„ —.—
	Reserve Dubieuse Debiteuren . . .			„ —.—	„ 1,468.83
	Verlies			„ 16,000.—	„ —.—
				f 246,182.48	f 246,182.48

BALANS E.

1	Bankkapitaal	f —.—	f 1,000,000.—
2	Ongeplaatste Aandeelen	,, 800,000.—	,, —.—
3	Aandeelhouders i/h Bankkapitaal	,, 100,000.—	,, —.—
5	Diverse Crediteuren	,, —.—	,, 20,490.71
8	Ingekochte Onderpanden	,, 24,000.—	,, —.—
9	Geldleeningen A	,, 2,400,000.—	,, —.—
12	$3^1/_2$ % Pandbrieven	,, —.—	,, 2,400,000.—
14	Reserve voor uitlot. $3^1/_2$ % Pandbr	,, —.—	,, 40,000.—
15	Coupons $3^1/_2$ % Pandbrieven	,, —.—	,, 45,750.—
18	Geldleeningen A A	,, 3.880,000.—	,, —.—
19	4 % Pandbrieven	,, —.—	,, 3,880,000.—
20	Reserve voor uitloting 4 % Pandbr.	,, —.—	,, 82,000.—
21	Coupons 4 % Pandbrieven	,, —.—	,, 80,000.—
25	Kassa	,, 42,752.65	,, —.—
26	Ontvang- en Betaalkas (Kassier)	,, 10,793.35	,, —.—
27	Prolongatie	,, 160,000.—	,, —.—
30	Diverse Debiteuren	,, 570.—	,, —.—
35	Meubilair	,, 1,800.—	,, —.—
37	$3^1/_2$ % Pandbr. in Portefeuille	,, 150,000.—	,, —.—
40	4 % Pandbr. in Portefeuille	,, 50,000.—	,, —.—
41	Uitgeloote $3^1/_2$ % Pandbrieven	,, —.—	,, 24,500.—
42	Uitgeloote 4 % Pandbrieven	,, —.—	,, 40,500.—
45	Taxatiekosten	,, —.—	,, 430.10
54	Interest	,, 43.563.06	,, —.—
55	Onkosten	,, —.—	,, 628.25
56	Oprichtingskosten	,, 2,000.—	,, —.—
66	Reserve..	,, —.—	,, 31,520.94
71	Dividend 1890	,, —.—	,, 920.—
72	Onverdeeld dividend 1890	,, —.—	,, 260.—
75	Belegd Reservefonds	,, 31,520.94	,, —.—
	Winst	,, —.—	,, 50.000.—
		f 7,697,000.—	f 7,697,000.—

END OF
TITLE